EL GRUNGE DESPRÉS DE KURT COBAIN

EL TEMPS

10 ANYS

SETMANARI D'INFORMACIÓ GENERAL

27 MARÇ 1995 • NÚM. 562 • ANY XII • 400 PTES.

Europa, adéu als passaports

• Entrevista a Jacques Santer, president de la Comissió

Àngel Colom i Pilar Rahola: ha nascut un tàndem

9 771130 806008 00562

VISA TOTAL de CAIXA DE CATALUNYA

AL REVÉS DE LES ALTRES, AQUESTA LI TORNA DINERS

VISA TOTAL és l'única targeta de crèdit que li torna diners. A més de beneficiar-se dels avantatges de la clàssica VISA, aquesta targeta incorpora la seva foto i, per primer cop i de regal, un xip electrònic per trucar des de cabines telefòniques. Per fi hi ha una targeta de crèdit que no serveix només per pagar, també serveix per cobrar. Per a més informació, truqui al 900 12 00 12.

TARGETA VISA TOTAL
DE CAIXA DE CATALUNYA

La primera que torna diners.

CAIXA DE CATALUNYA

PASSAREL·LA
FIDEL
EL GAT INVISIBLE

'Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim trenta ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però per motius d'espai no en garanteix la publicació.

Llars ventilades

El Departament d'Indústria i Energia ens diu que "una llar ventilada és una llar segura", aleshores per què volem calefacció de gas, si hem de tenir les portes obertes?

El títol superior del fullet no explicà bé la idea de la Direcció General de la Seguretat Industrial; després la part inferior ja raona millor la idea (bona ventilació als llocs on hi ha aparells de gas, i sortides de fum dels esmentats aparells). El perill del gas, a part de les instal·lacions individuals, pot venir sobretot de les instal·lacions comunitàries, si són velles i encastades, i dels compartiments dels comptadors centralitzats. De poc serveixen aquests anuncis, perquè la majoria de veïns no saben on tenen les bateries dels comptadors de gas, i en quin estat tenen les instal·lacions comunitàries o generals per on passen les canonades del gas.

Conec alguns llocs on el departament dels comptadors és al costat mateix de la maquinària elèctrica de l'ascensor, al subsol de l'edifici. Això és una bomba de rellotgeria, perquè en qualsevol moment hi pot haver una fuita de gas, i explotar tota la comunitat de veïns. El cas del carrer del Comte de Borrell de Barcelona va ser així; encara que la versió oficial dels fets fou una altra.

Antoni Barios Puigcercós
Barcelona

València i Praga

Sembla que el programa cultural del senyor zaplana (candidat a la presidència de la Generalitat pel PP) proposa la creació d'un tal "Museu de la Paraula", una espècie de fonoteca de formes dialectals i idiomàtiques del País Valencià. No crec que calga insistir molt en el tuf d'antropologia de pa amb oli que desprèn: necrològic.

Durant l'ocupació nazi de l'actual República Txeca, el barri jueu de Praga, excepcionalment, va ser conservat intacte. Més: hi van fer concentrar amb tota cura riqueses culturals jueves de tot el país. Destí? Precisament, la cració d'un museu de la cultura jueva que mostrara a les generacions futures les formes de viure d'un poble inferior esborrat de la faç de Terra pels superhomes.

Ara sembla com si el senyor Zaplana pensara que ja ha arribat el moment en què calga llegar a les futures generacions un record "material" de la llengua que una vegada es parlà al País Valencià –ja que ni ell ni altres com ell no es van esforçar gens a conservar-los-la viva. Senyor Zaplana, vostè què creu, que la quasi extingida comunitat jueva de Praga s'estimava viure entre relíquies de museu o que hauria preferit viure com la florent comunitat que era abans de ser exterminada? Vostè em dirà...

Vicent de Melchor
Barcelona

Renània no és el Sarre

Darrerament m'he adonat d'alguns errors i inexactituds en els articles sobre l'actualitat i la història internacional, que em sembla que és bo de fer notar. Així, en el número 543 d'EL TEMPS, a l'article "Cinc anys sense Mur", s'afirma que una persona viu "a Renània Westfàlia del Nord, al Sarre". Renània Westfàlia del Nord no és dintre del Sarre, ni geogràficament ni en termes administratius. Ambdós són estats federals alemanys ben diferenciats i enmig encara es troba un altre estat federal: Renània Palatinat. Aquest error és atribuïble a una simple confusió i no és gaire important. Al número 551, però, un mapa de la nova Unió Europea dóna el nom d'Anglaterra a l'estat que oficialment és conegut per Regne Unit de la Gran Bretanya i açò ja és més greu, perquè políticament implica una visió de la realitat contrària a la ideologia i als objectius de la majoria dels lectors i de la mateixa redacció de la revista. Entenem ací que escocesos, gallesos, els habitants de Cornualla i fins i tot els nord-irlandesos (els republicans inclosos) són també anglesos?

Thomas H. Speariu
València

La història de València

Havent-me assabentat, d'Eivisssa estant i per via televisiva, de l'exposició que s'ha muntat al claustre de la Universitat de València sobre la història del valencià, m'han vingut al cap les següents preguntes: Cantava ja Jaume I "xiqueta meua, que del carrer eres (sic) l'ama, per culpa teua tinc el cos encès en flama)? Ramon Muntaner (qui va ser jurat de València i batlle d'Eivissa) parlava en valencià o en eivissenc? Hi haurà properes exposicions sobre la història del xativí, el suecà i l'alacantí?

Si el que pretén el PSOE és atraure's els votants esporuguits per una hipotètica victòria del Pepe, el que hauria de fer és esmenar errors del passat i posar fi d'una vegada a tot aquest desgavell lingüístic. Com? Dient les coses pel seu nom i posant ben clar a l'estatut que la llengua pròpia del País Valencià, en les seves diferents modalitats, és el català (o és que els vinarosencs, que no parlen "valencià", no són valencians?). En aquests moments els secessionistes lingüístics poden fer totes les barbaritats qe vulguen gràcies a l'entramat legal (Estatut, Llei d'Ús, etc.) que ha pactat/creat el PSOE en dotze anys de majoria absoluta. Continuar per la via de la fragmentació i la "patuesització" de la nostra llengua són, com diem en català d'Algemesí, ganes de fer la mà.

Raimon Bono i Iranzo
Santa Eulàlia (Eivissa)

Rectificació

En l'article "Passeig per la història de l'energia", aparegut en el número 560, s'afirmava que el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya es va inaugurar a començament d'enguany, quan en realitat serà inaugurat a les primeries del 1996.

Europa, en l'ull de l'huracà

No serà fàcil construir la realitat que ens anuncien. I el retard en la desaparició de les fronteres o les dificultats del procés de convergència són prou il·lustració. No serà fàcil. Però tampoc no cal dramatitzar el que puga tenir o tenia de difícil. Era i és necessària. I això és el que cal acceptar com a bàsic.

Ha arribat l'hora d'oblidar el passaport a casa quan vulguem anar a set dels estats veïns membres de la Unió Europea. La posada en marxa dels acords d'Schengen, sembla que aquesta vegada definitiva, pot convertir-se així en un dels gestos pròxims a la població que, en l'entrevista que publiquem aquesta setmana, reclama el president de la Comissió, Jacques Santer. Santer diu, i diu bé, que constata un allunyament inquietant entre els polítics i la realitat, pel que fa a la construcció europea. No és cap novetat. I no afecta només la Unió Europea. Santer, contra aquest allunyament, proposa una política d'explicació i convenciment sobre la realitat de la Unió. Tot i reconèixer que és una realitat que, tanmateix, s'imposa per ella mateixa. En la vida diària, en la mesura que cada vegada afecta més els ciutadans.

Cal dir que en l'entrevista Santer es revela com un polític no tan moix i tímid com alguns presumien. Acostumats a la catapulta d'idees i conceptes brillants que solien desembocar des de la boca de Jacques Delors, Santer va semblar en un primer moment un polític gris, poc atractiu. Un pacte de transició. Però en aquesta entrevista demostra que, si fa no fa, té al cap un projecte concret de realitat europea i sap què vol fer per a buscar-lo. Val a dir també que la seua activitat fins ara no el desmereix. La difícil atribució de responsabilitats dins el seu gabinet i la superació del tràmit parlamentari, les ha passat sense gaires traumes. I no eren precisament territoris sense paranys. De moment és ja un bon inici que demostra que sap controlar els equips a les seues ordres. Però encara cal donar-li temps abans de poder-lo jutjar.

I cal donar-li temps, sobretot, perquè afronta un dels períodes més difícils de la història, encara curta, de la Unió Europea. Fins a l'horitzó de l'any 2000 la UE haurà de pactar la inclusió de nous membres (probablement els quatre països del grup de Visegrad), haurà de dissenyar la reforma de les institucions comunes i haurà de conciliar les diverses sensibilitats que conviuen al Consell Europeu a propòsit de l'aprofundiment en la corresponsabilitat. I a més de tot això haurà de dirigir l'avenç i la consolidació del projecte de mercat i moneda única. Un afer, aquest, que provoca autèntiques passions, com hem vist recentment arran les dificultats de diverses monedes, particularment l'espanyola i la portuguesa, per a mantenir-se dins l'SME.

La realitat europea ja existeix. Ningú no pot negar-la. El conflicte pesquer d'una part de la flota espanyola amb el Govern del Canadà és ja un conflicte de la Unió Europea amb el Canadà. Els presidents Lerma i Pujol aprofiten el marc europeu per a fer paleses les reivindicacions sobre la necessitat de millorar les estructures de transport del nostre país. Els nostres aeroports han de remodelar la seua zona d'entrada i eixida per a adequar-la a la nova realitat segons la qual per molts europeus ja no hi ha frontera. Fins i tot el futbol (aquest gran constructor de la identitat espanyola) es llegeix ja amb passió –i tristesa!– en l'àmbit europeu.

Europa, així, esdevé ull de l'huracà dels anys que vénen. No serà fàcil construir la realitat que ens anuncien. I el retard en la desaparició de les fronteres o les dificultats del procés de convergència són prou il·lustració. No serà fàcil. Però tampoc no cal dramatitzar el que puga tenir o tenia de difícil. Era i és necessària. I això és el que cal acceptar com a bàsic. Perquè quan es parla d'Europa i el seu difícil i costós procés de creació també cal que ens interroguem sobre quin seria el cost, individual i col·lectiu, de la no-creació d'aquest nou marc de convivència i relacions que hem convingut a reconèixer com la Unió Europea. Quin seria el preu de la No-Europa. Com a Europeus i com a ciutadans de cadascun dels seus estats.

SUMARI

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Càrcer, 40. 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pols, 6, 1-7. 07003 Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTORA: Assumpció Maresma.
DIRECTOR D'ART: Joan Subirats.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Joan Marí (*Cap de redacció*), Miquel Alberola, Joan Morales, Joan M. Oleaque, Jordi Sebastià, Montserrat Serra, Rafa Gil (*Fotògraf*) i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Pere Martí, Eduard Voltas i Mercè Montoliu (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
SERVEIS ESPECIALS: Emili Gisbert.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí i Jem Cabanes (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), Rosanna Puchades (*Textos*).
RÚBRIQUES: Jordi Balló, Ramon Barnils, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Vicent Partal (*Coordinació Focus*), J. J. Pérez Benlloch, Valentí Puig, Joan de Sagarra, Ferran Torrent.
COL·LABORADORS: A. Alfaro, L. Bonada, F. de P. Burguera, X. Bussé, F. Calafat (*Coordinació Llibres*), R. de la Calle, A. Castel, E. T. Climent, P. Codonyan (Perpinyà), A. Cort, O. Cortacans, M. Domínguez, X. Duran, M. Ferrando, L. Ferri, V. Franch, C. Gàmez, A. Gil, J. Iborra, V. Jiménez, T. Latorre, O. Malló, X. Montanyà, A. Muns, M. Ollé, A. Papiol, T. Picazo, M. Porta Perales, A. Reig, A. Rotger, J. L. Sirera, L. Soler, M. Soler, M. Vicent.
COL·LABORADORS GRÀFICS: E. Berenguer, P. Carmona, J. Celià, R. Cugat, S. Llosà, D. Orrit, C. Puértolas.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: (96) 352 48 69. Molas-Batalla. Carrer d'Aribau, 15. 08011 Barcelona. Tels.: (93) 453 20 31-453 32 10. Fax: (93) 453 14 08.
SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Susanna Alacreu, Pilar Martí.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

26 Pilar Rahola és alcaldable de Barcelona per dotze vots.

32 El Bloc Jaume I continua amb èxit les mobilitzacions.

PAÍS

22 Carlos Fabra, l'últim cossier.
El president provincial del Partit Popular a Castelló és l'últim membre d'una saga de polítics locals que han sabut mantenir durant més de cent anys la seua influència en les comarques del nord del País Valencià.

26 El naixement d'un tàndem.
L'acceptació de Pilar Rahola d'encapçalar la llista d'ERC a l'Ajuntament de Barcelona demostra que la diputada i Àngel Colom han decidit de fer un front comú i d'unir el seu futur polític.

29 La ciutat de Maragall.
A dos mesos de les eleccions l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, ha de fer lluir la metròpoli construïda als anys 80 i culminada el 92.

32 Alacant, més valencià que mai.
Convocades pel Bloc de Progrés Jaume I, més de 30.000 persones es van concentrar el passat dia 11 a Alacant per reivindicar la valencianitat de la ciutat.

ENTREVISTA

36 "Vull tots els traspassos".
Entrevista a Jaume Roma, conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya.

MÓN

40 Adéu als passaports.
El 26 de març neix oficialment l'anomenat "espai Schengen", que farà realitat la lliure circulació entre vuit estats europeus.

DOCUMENT

46 L'independentisme segrestat de Salvat-Papasseit.

46 Salvat-Papasseit, poeta de l'alliberament nacional.

56 El neopunk s'apunta com el relleu comercial del grunge.

36 **Roma fa dotze anys que treballa en l'administració catalana.**

40 **L'abolició de les fronteres no reduirà les mesures de control.**

Jordi Bilbeny ressegueix l'evolució ideològica de Joan Salvat-Papasseit.

SOCIETAT

56 **El grunge, després de Kurt Cobain.**
La mort del líder de Nirvana Kurt Cobain va deixar sense símbols una moda generacional, estètica i musical.

60 **Buidar de menors d'edat les presons.**
El nou codi penal preveu d'apujar de setze anys a divuit la majoria d'edat penal.

64 **Una aposta de futur.**
El curs que ve començarà a funcionar la Universitat Oberta de Catalunya.

CIÈNCIA

66 **Quan el cotxe ens durà.**

Una revolució tecnològica és a punt de trasbalsar el món de l'automòbil. Es tracta de la conducció automàtica, que permetrà de conduir descansant.

CULTURA

70 **"La llengua fa la meitat del poema".**
Edicions 62 acaba de publicar el primer volum de l'*Obra Completa* de l'escriptor Pere Gimferrer.

74 **Coromines, interactiu.**
El filòleg Joan Coromines celebra el 21 de març el seu norantè aniversari, mentre l'estudi de les seves últimes realitzacions continua.

78 **Taulé, en la direcció de la llum.**
Antoni Taulé, pintor, exposa la darrera sèrie de teles, *Interior*, a la galeria Oda de Barcelona, des del proppassat 16 de febrer fins al mes d'abril vinent.

70 **Pere Gimferrer parla sobre literatura, d'aquí i d'allà.**

74 **L''Onomasticon Cataloniae' és una obra immensa i intensa.**

OPINIÓ

17 **Passos per la pau a Euskalherria.**
Fèlix Martí.

18 **Un tiranosaure amb corbata.**
Antoni Castel.

18 **La història impossible.**
Fabià Estapé.

19 **L'esclerosi del PSPV.**
J. J. Pérez Benlloch.

20 **Cent anys de teatre valencià.**
Rodolf Sirera.

54 **Dissabte, 11 de març a les Corts.**
Joan de Sagarra.

82 **El vot de la UCD sota custòdia de CiU.**
Valentí Puig.

93 **Un sopar de la victòria.**
Ramon Barnils.

96 **Els gínjols d'Ulisses.**
Martí Domínguez.

98 **La resurrecció del cul.**
Joan F. Mira.

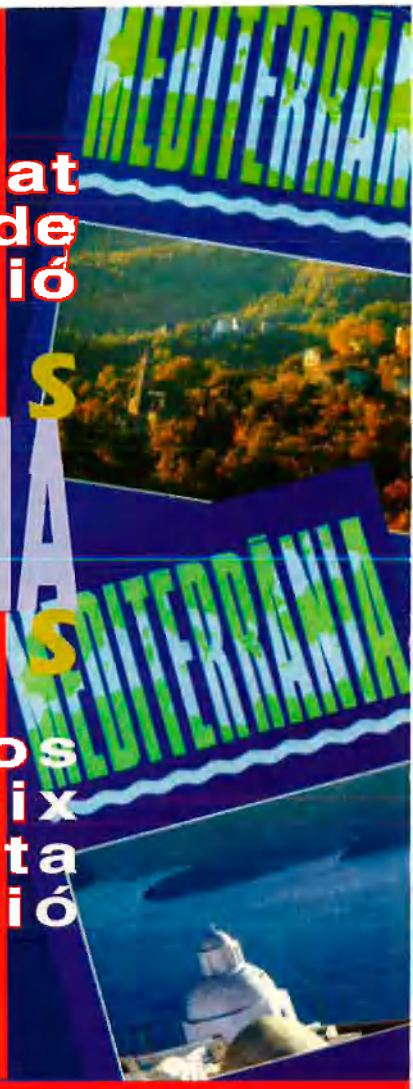
Si us subscriviu ara mateix a EL TEMPS us mantenim la tarifa antiga de 18.762 ptes. per a tot l'any i, a més, us regalem, totalment GRATIS, els vídeos que han aparegut de la sèrie MEDITERRÀNIA, la millor sèrie audiovisual sobre les relacions entre l'home i la natura.

Envieu aquesta butlleta a:
EDICIONS DEL PAÍS VALENCIÀ, SA.
Av. del Baró de Càrcer, 40, 13.
46001 VALÈNCIA
TAMBÉ PODEU ARA SUBSCRIURE-VOS-HI PER TELÈFON ÉS FÀCIL:
(96)352 48 69, (93)453 20 31

oportunitat única de subscripció

VÍDEOS MEDITERRÀNIA GRATIS

envieu-nos avui mateix la butlleta de subscripció

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

1r cognom _____ 2n. _____ Nom _____
Tel. part. _____ Domicili _____
C.P. _____ Població _____
Any de naixement _____ Professió _____
Tel. treball _____ DNI _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes. Amb pagamer anual (1 rebut per la quantitat abans citada)

Forma de pagament
☐ Dom. bancària
☐ Xec bancari adjunt
☐ Gir. postal núm.

32.500 (Europa) 41.500 Amèrica
La subscripció representa un descompte de més de l'11% sobre el preu de venda als quioscos.

(Firma)

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Distingits senyors: Caixa/Banc _____
Agència _____
Adreça _____ Població _____
Nom i adreça del titular del compte _____

Els pregue que, fins a nova ordre, els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S.A., per l'import de la subscripció anual a pagar en un rebut anual siguen pagats amb càrrec:

ENTITAT: ☐☐☐☐ SUCURSAL: ☐☐☐☐ DIGIT. CONTR.: ☐☐ COMPTE ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Data _____ de _____ 199__ ***(Firma)***

FOCUS

SERVEI DE NOTÍCIES ACCESSIBLE A TRAVÉS D'EL TEMPS ONLINE

RAFA GIL

VALÈNCIA I BARCELONA PERDEN POBLACIÓ EN FAVOR DE LES ÀREES METROPOLITANES

Les grans ciutats, més buides

València perd habitants. Pocs, però en perd. Amb les dades de l'actualització padronal del 1995, aprovades la setmana passada pel consistori, la ciutat de València ha perdut 994 habitants. Però la cosa més important és que un any més de pèrdua de població consolida la tendència a la decreixença, oberta ja fa quatre anys. En quatre anys la capital del País Valencià ha perdut el 0,5% de la població, majoritàriament en favor de l'àrea metropolitana. Dels qui n'han eixit, un 40% han pres aquesta opció, generalment per instal·lar-se en urbanitzacions amb una qualitat de vida més alta.

La tendència a buidar els centres urbans, que comença a insinuar-se a València, ja és ben clara a Barcelona. Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, en 1993 el Barcelonès va perdre 27.013 habitants, ço que dóna el saldo migratori més negatiu enregistrat aquests darrers cinquanta anys. Com en el cas de València, una bona part d'aquests habitants s'han instal·lat en les comarques veïnes, especialment el Vallès i el Maresme. En tots dos casos la millora de les condicions de l'habitatge és la raó principal a l'hora de deixar el nucli urbà, i és que la feina sol continuar en la ciutat.

La tendència al despoblament dels centres urbans, que es reconverteixen en llocs de feina i serveis, i la urbanització de la perifèria, lligada a la proliferació de barris residencials, és molt clara, i tal vegada irreversible, en la majoria de països occidentals.

FOCUS

El català és la llengua quotidiana a la Franja de Ponent

• Els habitants de la Franja de Ponent usen majoritàriament el català per a la seua vida quotidiana, segons es desprèn de l'anàlisi feta pels sociolingüistes Arantxa Capdevila i Josep Espluga. Tots dos han fet públics els resultats d'una enquesta en la qual destaquen les següents conclusions:

•Els usos orals de la zona són majoritàriament catalans (92% de les comunicacions en les tendes, 90% en bars, 87% en les perruqueries, etcètera.

•La televisió i la ràdio en català aconsegueixen penetrar a nivells de fins el 42%.

•Només un 2% de la població considera irrellevant saber el català, tot i que majoritàriament la llengua de prestigi és el castellà.

•Un 80% dels enquestats es declaren aragonesos i un 19% catalans.

ACTUALITZACIÓ de les notícies d'altres setmanes

■ **Una companyia de xàrters espanyola, amb base a Màlaga, podria adquirir aquesta setmana la companyia de Perpinyà EAS Europa, que ha fet fallida.**

■ **El col·lectiu Melik, de la Universitat Politècnica de València, ha penjat pancartes en el bou d'Osborne que el rector Julio Nieto ha decidit plantar enmig del campus. El col·lectiu protesta per la presència d'aquest símbol.**

■ **Pigat II, Pigat III i Pepet han estat els guanyadors del Circuit Bancaixa de Pilota Valenciana.**

• • •

PAÍS / BALLADUR PROMET EL TGV FINS A PERPINYÀ I BARCELONA

L'eix València-Lió-Gènova, reivindicat pels presidents regionals europeus

■ **El País Valencià, el Principat, el Llenguadoc-Rosselló, dues regions franceses, i tres regions italianes han acordat constituir una associació amb el nom d'Arc Sud Europeu.**

■ Vuit entitats territorials europees van aprofitar la reunió del Comitè de les Regions d'Europa celebrada a Montpeller per a reclamar l'establiment d'una connexió ferroviària de gran velocitat que abrace el nucli comprès entre València, Lió i Gènova.

El primer ministre francès, Édouard Balladurd, que va presidir la reunió, anuncià, per la seua banda que l'estat francès portarà el TGV fins a Perpinyà i Cervera. D'aquesta manera la decisió que arribe a Barcelona queda pendent ja només de les autoritats espanyoles. Tant Jordi Pujol com Pasqual Maragall es van comprometre a reclamar del Ministeri d'Obres Públiques i Transports que accelere el projecte, per a arribar a la plena connexió l'any 2002. Segons tots dos ara la pilota està en terreny del Govern espanyol, que ha d'esforçar-se per a complir el termini marcat.

•Jordi Pujol va renunciar a la seua proposta de separar, en dues entitats diferents, els municipis i regions, que ara conviuen en un sol organisme europeu.

PAÍS / EL PSM, A PUNT DE TRENCAR EL PACTE DE GOVERN, PER SON REUS

Crisi oberta al Consell de Mallorca

■ El PSM-Nacionalistes de Mallorca està a punt de trencar el Consell Insular de Mallorca. Els nacionalistes es van desmarcar la setmana passada de l'acord general de governabilitat (entre PP, PSOE, PSM i UM) de la institució. El motiu va ser la negativa del PSM-NM a votar afirmativament una subvenció de 600 milions de pessetes a les obres de la incineradora de Son Reus (Palma). El PSM és l'únic partit del Consell que s'oposa al sistema d'incineració i es mostra favorable al reciclatge total. Diversos col·lectius ecologistes s'han oposat a la construcció d'aquesta incineradora, a favor de la qual hi ha PP, PSOE i UM. Esquerra Unida hi està en contra, però no té representació al Consell de Mallorca.

Aquesta acció ha motivat dures acusacions per part de Joan Verger (PP), president del Consell. Verger ha arribat a dir que Xavier Pastor i Sebastià Serra "són uns poca-vergonya".

Les baralles contínues entre els nacionalistes i la resta dels partits per aquest tema podrien portar aviat al trencament del pacte de govern al Consell.

Al PSM, a més, li podria convenir aquest trencament per a desmarcar-se del pacte de govern, que és usat en contra seu per EU. En les pròximes eleccions autonòmiques Esquerra Unida i el PSM-Nacionalistes de Mallorca disputaran per ser el tercer grup en la cambra.

ARXIU

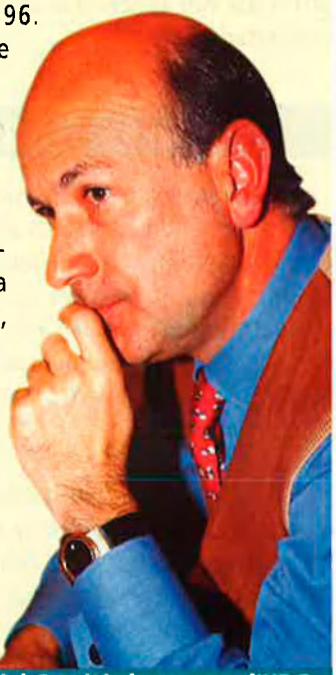
Joan Verger (PP). Ha arribat a dir que Xavier Pastor (Greenpeace) i Sebastià Serra (PSM) "són uns poca-vergonya".

CIMERA ENTRE UDC I EL PP EL DIA 22

Duran torna a reunir-se amb Aznar

■ Unió Democràtica de Catalunya, que més d'una vegada ha mostrat al seva incomoditat amb l'actual política de col·laboració de CiU amb el Govern socialista, considera que l'actual situació de crisi política requereix que Govern i oposició pactin un calendari electoral amb l'objectiu de consolidar l'estabilitat política i econòmica i allunyar el clima d'incertesa que plana sobre el món polític i econòmic espanyol. La proposta no ha estat recollida, però, per CDC, ni pel president Pujol, que no la considera convenient.

En aquest marc, dimecres 22 es reuneixen a Madrid una representació de la direcció nacional d'UDC, encapçalada per Josep Duran i Lleida, amb una representació de la direcció estatal del PP, encapçalada per José María Aznar. Els democristians proposaran al PP un doble pacte: el calendari electoral però també els pressupostos del 96. L'acostament de Duran al PP és vist amb recel per CDC, on es considera prioritari donar suport sense fissures a la governabilitat, sense calendaris.

Josep Duran i Lleida. President del Comitè de govern d'UDC

Esquerra Unida del País Valencià troba el consens

■ **Després d'un llarg estira i arronsa, Esquerra Unida del País Valencià ha aconseguit un pacte entre els seus sectors que li permet afrontar les eleccions unida. De moment el 70% dels vots en l'assemblea del partit van aprovar les llistes electorals. La direcció renovadora del partit, encapçalada per Albert Taberner, i el sector ortodox, que lidera Joan Ribó, han configurat una nova majoria dins EUPV, de la qual queden una mica al marge els ecosocialistes i el Pasoc.**

Les candidatures, totes encapçalades per renovadors, queden així:

■ **València. Albert Taberner de cap de llista. Joan Ribó de número quatre, un membre dels Verds de número sis i un de Nacionalistes d'Esquerra de número deu.**

■ **Alacant. Pasqual Mollà, cap de llista. Substitueix l'ortodox Alfred Botella, que passa al segon lloc.**

■ **Castelló. Francesc Colomer, cap de llista. El segon lloc és per a l'ortodoxa Carme Cana.**

■ **Carles Arnal serà el representant dels Verds en la llista d'EUPV per la circumscripció de València. Ocuparà el sisè lloc. La formació ecologista ha de ratificar aquesta setmana en la seua assemblea el pacte amb EUPV.**

FOCUS

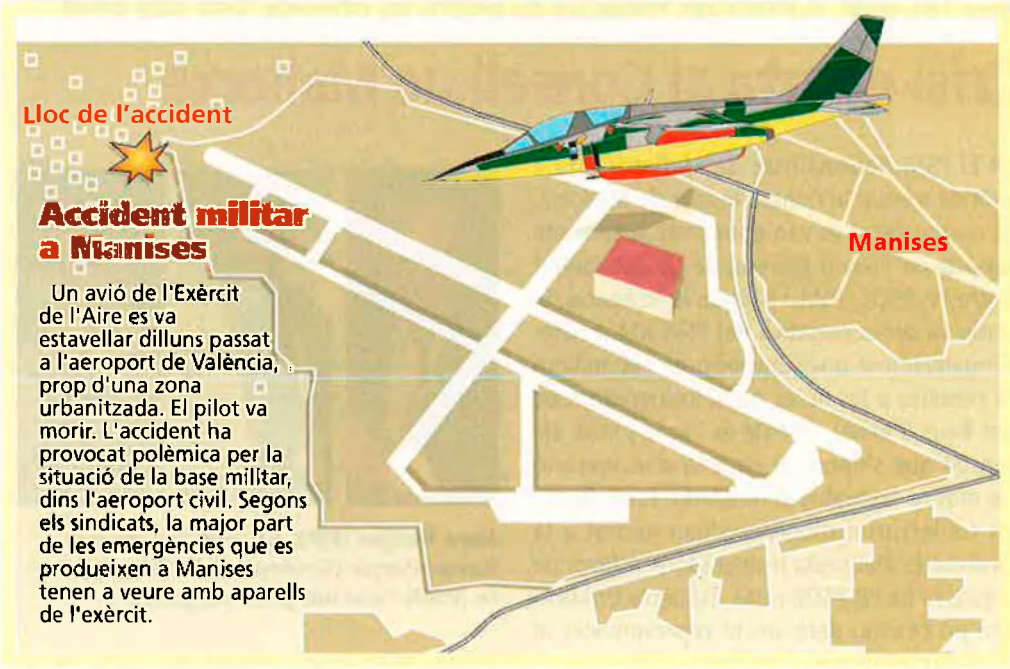
Aquesta setmana es fan el Congrés Jaume I de la Taronja i el de l'Ensenyament al País Valencià

■ **La Fundació Ausiàs March ha presentat els dos congressos Jaume I que es fan aquesta setmana.**

• **A Algemesí (la Ribera Alta) i Borriana (la Plana Baixa) es desenvoluparà el Congrés de la Taronja entre el 2 i el 25 de març. En aquest congrés, coordinat per Maria Josep Arnal, es presenten onze ponències, incloent-hi una del director general del Comitè de Gestió de Cítrics, Francesc Josep Martínez. En el congrés tindran una participació destacada la Unió de Llauradors, representants de les empreses del sector i el conseller d'Agricultura, Josep M. Coll.**

• **El Congrés Jaume I de Llengua i Ensenyament al País Valencià està coordinat per Anna Codonyer i es fa a la Universitat Politècnica de València el pròxim dia 25. El congrés analitzarà la situació de l'ensenyament en els seus diferents nivells i compta amb el suport del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament.**

La Fundació Ausiàs March ha organitzat 25 congressos sectorials Jaume I d'anàlisi de la realitat del País Valencià.

Accident militar a Manises

Un avió de l'Exèrcit de l'Aire es va estavellar dilluns passat a l'aeroport de València, prop d'una zona urbanitzada. El pilot va morir. L'accident ha provocat polèmica per la situació de la base militar, dins l'aeroport civil. Segons els sindicats, la major part de les emergències que es produeixen a Manises tenen a veure amb aparells de l'exèrcit.

SOCIETAT / CAP DE SETMANA CONJUNT DE FALLES I MAGDALENA

València i Castelló viuen la festa

■ Enguany les festes de Castelló i de València han coincidit. El mateix cap de setmana milers de persones es van llançar als carrers de les dues ciutats per a participar en els actes festius. A Castelló la tradicional Romeria de les Canyes va ser l'acte més concorregut. A València les mascletades i els castells de focs artificials van concentrar el major nombre d'espectadors.

Santa Magdalena. La festa de Castelló.

BREUS • VIURE

■ La companyia aèria **Air Nostrum** sembla que ha trobat un mercat en el desplaçament d'equips de futbol. Tant el València CF com el FC Barcelona ja han fet servir els avions d'aquesta companyia per a acudir als partits de Lliga. Com que són més petits, els poden ocupar sencers i, a canvi, l'avió s'adapta a l'horari de l'equip.

■ Dijous passat va obrir a Palma el nou centre comercial **Pryca**, que és ja la setena gran superfície que s'obre en la rodalia de Palma. Quan obrirà El Corte Inglés, al final d'any, hi haurà vuit grans superfícies comercials per a una població de només 300.000 habitants.

■ La **Universitat de Barcelona** rebrà aquests dies un superordinador Power Challenge, que serà el més potent dels que hi ha als Països Catalans.

■ Un incendi, sembla que intencionat, ha destruït una planta de la incineradora de **Son Reus**. Aquesta incineradora ha despertat una forta oposició a Mallorca.

■ Uns desconeguts han assaltat una fàbrica de **Cervera** (la Segarra), on han causat destrosses i han deixat pintades racistes. Hom pensa que els assaltants són gent que van acomiadar fa mesos. La fàbrica té alguns empleats àrabs.

Del 25 de març al 2 d'abril

Els dies del llibre

25 de març

26 de març

27 de març

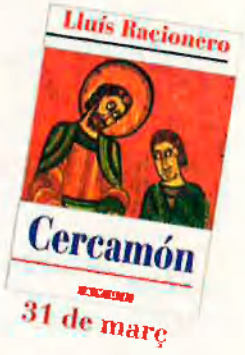
28 de març

29 de març

30 de març

31 de març

1 d'abril

2 d'abril

Cada dia, amb el diari, un llibre d'obsequi

Compra l'AVUI, llegiràs bons llibres

A VALÈNCIA

AVUI

EUROFOCUS

■ **Dinamarca.** Segons les dades fetes públiques en la Conferència pel Desenvolupament de Copenhaguen, Dinamarca és el país que aporta més diners al desenvolupament en percentatge del Producte Nacional Brut. Dinamarca aporta l'1,04%. Només quatre estats desenvolupats superen el 0,7%. Són Dinamarca, Noruega, Suècia i Holanda. L'estat francès hi aporta el 0,63% i l'espanyol el 0,25%.

■ **Gran Bretanya.** El Partit Laborista britànic abandonà la setmana passada les referències a la "nacionalització global dels mitjans de producció" que figurava en el seu programa. La nova redacció del text reclama, tanmateix, que "el poder, la riquesa i les oportunitats estiguen en mans de la majoria".

■ **Itàlia.** El Partit Popular Italià, hereu de la Democràcia Cristiana, ha decidit no participar en una aliança amb el Pol de la Llibertat que encapçala Silvio Berlusconi.

■ **Alemanya.** La cambra baixa del Parlament ha donat llum verd a l'extradició davant la justícia internacional del criminal de guerra serbi Dusko Tadic. La cambra alta ha de ratificar l'acord aquesta setmana.

UNIÓ EUROPEA / BATALLA AMB EL CANADÀ PER L'ALIBUT NEGRE

Una crisi mal explicada, amb culpabilitats molt repartides

■ La Unió Europea i el Canadà s'han vist embolicats en una crisi diplomàtica per la captura, feta pels canadencs, del vaixell espanyol Estai en aigües internacionals. Després d'uns dies de forta tensió, el Canadà i la UE han decidit renegociar aquesta setmana el conveni sobre pesca de l'alibut negre.

La crisi, que ha estat explicada amb molta parcialitat a la premsa espanyola, té el següent desenvolupament.

—La passada tardor els quinze membres de l'Organització de Pesqueries de l'Atlàntic Nord-oest van acordar unes quotes de pesca (27.000 tones en total) de l'alibut negre.

La mesura va ser adoptada en vista que la població d'aquest peix disminueix de manera alarmant. Fins i tot es parla d'una possible extinció a curt termini.

Segons el pacte, el Canadà té dret al 60% de les captures en tota l'àrea –dins i fora de les seues aigües territorials. Aviat la Unió Europea es va negar a limitar les captures als recursos que li eren assignats i fins i tot es va negar a acceptar cap classe de quota.

—A conseqüència d'aquest fet el Govern canadenc va aprovar una llei, proposada pel ministre de pesca Brian Tobin, que autoritza la persecució fora de les aigües territorials dels vaixells que violen les quotes. Aquesta és una llei molt criticada ja que, de fet, consagra una violació del dret internacional. Segons el dret internacional el Canadà només té una zona marítima exclusiva de 200 milles, sobre la qual exerceix la sobirania.

CANADÀ	IMPORTA DE	EXPORTA A
ESTAT ESPANYOL	441 milions	425 milions
ESTAT FRANCÈS	2.086 milions	1.116 milions
ALEMANYA	3.280 milions	1.814 milions
ITÀLIA	1.637 milions	1.000 milions
REGNE UNIT	4.146 milions	2.886 milions
HOLANDA	618 milions	1.299 milions

—La captura del vaixell, doncs, és un acte il·legal o de molt difícil argumentació jurídica. Malgrat que hi ha estats (Israel, França o els Estats Units, per exemple) que han fet servir el que anomenen "dret de persecució", amb més o menys consens per part de la comunitat internacional.

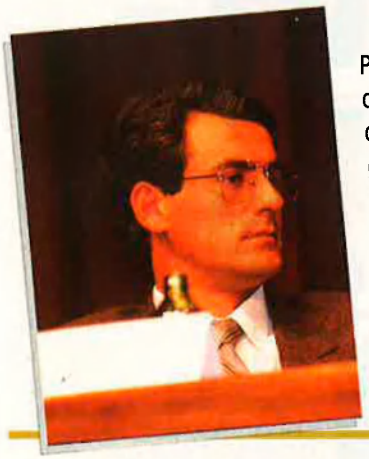
—L'estira i arronsa final, donat les il·legalitats comeses per les dues parts, ha desembocat en l'únic lloc on podia fer-ho: una renegociació de les quotes de pesca de l'alibut.

Aquesta renegociació es pot presentar com una victòria per les dues parts. El Canadà ha donat un cop de força i ha confortat els seus pescadors, que passen per una situació difícil. I la Unió Europea podrà renegociar unes quotes amb les quals no està d'acord.

CARNETS

EL JUTGE MOREIRAS ESTUDIA DEMANAR EL SUPLICATORI DEL DIPUTAT

Procés contra Luis F. Cartagena

■ Tal i com ja va avançar EL TEMPS fa setmanes, el diputat del PP Luis Fernando Cartagena serà processat per un presumpte delicte fiscal. El rumor apunta que Cartagena, actual alcalde d'Oriola, podria ser conseller d'Obres Públiques i Urbanisme si guanya Eduardo Zaplana les properes eleccions autonòmiques.

•La Conselleria d'Educació de la Generalitat valenciana ha autoritzat de nou el llibre de text *Per a convèncer*, però amb la supressió de quatre textos. Un dels textos suprimits és la transcripció de les cintes del Cas Naseiro, publicada originalment en EL TEMPS. El PP va protestar per la presència d'aquest text en un llibre usat en les escoles.

■ Imprimint-se la revista, arribà la notícia de la mort de **Joan Bustos,** delegat de TV3 a València i col·laborador d'EL TEMPS. En el pròxim número ampliarem la informació.

■ El regidor d'Esquerra Unida a l'Ajuntament de València **Miguel Molina** i el col·lectiu Memòria Industrial han reclamat la restauració de les dues naus industrials de la Cross, pel seu valor arqueològic.

■ Per primer vegada un atleta mallorquí ha entrat en l'elit de l'atletisme mundial. Es tracta de **Mateu Cañellas,** d'Inca, que ha aconseguit la medalla de plata en els Campionats del Món d'Atletisme que s'han fet al Pavelló Sant Jordi de Barcelona.

■ **Isabel-Clara Simó** ha guanyat el Premi València de Literatura, que organitza la Diputació. L'obra guanyadora es titula *La innocent* i relata la vida d'un "jove masclista però simpàtic", en trama de novel·la policíaca.

JOAN MARTÍ, RECTOR DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI I PRESIDENT DE L'INSTITUT JOAN LLUÍS VIVES

"No seria positiu crear una alternativa a la Universitat d'Estiu de Prada"

—Quin és l'acord de les Universitats dels Països Catalans sobre els cursos d'estiu?

—Crearem un catàleg comú, amb informació de totes les activitats universitàries d'estiu organitzades per les Universitats membres de l'Institut. A la llarga, busquem evitar duplicacions i optimitzar recursos.

—Han renunciat a crear una Universitat alternativa a la de Prada de Conflent?

—Mai no ha estat la nostra intenció crear-la. Pensem que no seria ni oportú, ni desitjable, ni positiu. Alguns mitjans de comunicació han creat unes expectatives que no s'adequen a la realitat.

—Revisaran la relació amb la Universitat Catalana d'Estiu?

—No hi ha cap motiu per a deixar de col·laborar-hi.

Avui Ovidi has tornat a casa, per a sempre". Amb aquestes paraules l'alcalde d'Alcoi va rebre diumenge 12 les cendres d'Ovidi Montllor. Les restes del cantant van ser traslladades des de Barcelona, on s'havien fet els funerals en el cementiri de Les Corts i s'havia incinerat el seu cos. En el funeral, diversos amics d'Ovidi Montllor, entre els quals Joan de Sagarra, Guillermina Motta i Raimon, van prendre la paraula per a recordar-lo.

L'arribada de les despulles a Alcoi es féu sota la pluja, fet que no impedí que mig miler de persones acompanyaren la família enmig del silenci que trencaven els dolçainers. Les cendres d'Ovidi es van escampar en part al Barranc del Cinc i en part han quedat al panteó que l'Ajuntament vol dedicar als alcoians il·lustres.

•L'Ajuntament d'Alcoi ha reeditat el cartell del darrer concert del cantant

FOCUS

LA SETMANA

DEL 20 AL 26 DE MARÇ

ROSSELLÓ

VALL D'ARAN

MARESME

BARCELONES

BAIX LLOBREGAT

PLANA ALTA

L'HORTA

RIBERA ALTA

MARINA BAIXA

ALCOIÀ

MALLORCA

SALARDÚ
Diumenge, 26
XXV travessia d'esquí de muntanya organitzada pel Foment Excursionista de Barcelona.

GAVÀ
Del 27 al 29 de març
Celebració del I Congrés del Neolític a la Península Ibèrica.

CASTELLÓ
Fins al 17 d'abril
Carrer de Gasset, 5. Fundació Dàvalos-Fletcher. Exposició "Magdalena, 50 anys de festa".

VALENCIA
Dissabte, 25
19.30h. Palau de la Música. Presentació de les candidatures municipals d'Unitat del Poble Valencià - Bloc Nacionalista.

gabinet municipal de normalització lingüística

ALCOI
24 i 25 de març
Teatre Principal. IV Jornades de Sociolingüística.

ALTEA
Divendres, 24
21.30 h. Casa de Cultura. Inauguració de l'exposició de Joan Barberà i Stolpe.

ALGEMESÍ (i BORRIANA)
Del 22 al 25 de març
Congrés Jaume I de la Taronja.

BARCELONA
Dilluns, 20
19.30. Palau de la Generalitat. Acte commemoratiu dels 15 anys d'autogovern a Catalunya.

PERPINYA
Dissabte, 25
Presentació del llibre *Els Reis de Mallorca* de Joan Tocabens i Jean-Pierre Lacombe Massot.

PINEDA DE MAR
Fins al 26 de març
Celebració de la festa de la primavera amb exposicions, cursos...

PALMA
Diious, 23
20n. Fundació-La Caixa Grand Hotel de Palma. Conferència a càrrec dels periodistes Andreu Ferret i Matias Vallés sobre "Cultura: la crisi dels valors".

INTERNACIONAL

JOHANNESBURG
Tot el mes
Africus'95. Celebració del festival de les arts africanes amb participació de representants de 60 països. És la primera vegada que es fa a Sud-àfrica.

VEVEY
Dimecres, 22
La Pierrette. Recital de música a càrrec de Jordi Savall. Informació al 921.12.72

Podeu enviar les vostres convocatòries al fax 93-323 35 41.

Passos per la pau a Euskalherria

Per a Fèlix Martí, el procés de pau al País Basc té dimensions internes i externes i, per tant, és important no deixar sols als bascos en aquest camí.

Els processos de pau no són gens fàcils. En el cas del poble basc, tampoc no serà senzill. La societat basca demana a la seva classe política que busqui una solució a la violència que des de fa tants anys pesa sobre la vida del poble basc. Tothom sap que aquest problema no es pot resoldre de manera miraculosa però demanen coratge, intel·ligència i imaginació. Una expressió d'aquesta nova voluntat social és l'aparició de moviments pacifistes forts com Elkarri, una organització popular que ha convocat, del 8 al 12 de març, la primera reunió d'un ambiciós projecte anomenat Conferència de Pau. Elkarri es compon de centenars de grups de base que escolten i canalitzen l'aspiració generalitzada de recerca d'una pau justa i acceptable per a tothom.

Cinc partits polítics representatius de les orientacions polítiques que caracteritzen la societat basca van acceptar la invitació d'Elkarri i van iniciar unes converses a porta tancada per a buscar solucions a la violència. La primera dificultat constatada és la divergència de sensibilitats. No es tracta sols d'un allunyament ideològic, sinó de la inexistència d'un conjunt de valors i de referències compartits. Fins i tot les paraules estan empresonades en trames de sentit que les converteixen en instruments de combat. La segona dificultat és el dolor acumulat. Uns exhibeixen morts. Altres exhibeixen tortures. Tots estan marcats per la por. La tercera dificultat és l'intent d'impedir canvis d'escenari per part dels sectors que s'instal·len parasitàriament en la situació actual i que d'aquesta manera pretenen mantenir les ideologies, les clienteles, els interessos i els poders establerts. Dificultats que, amb accents diversos, han aparegut en tots els processos de pau.

A la Conferència de Pau de Bilbao s'han fet passos fonamentals per al futur. Els partits presents s'han acceptat els uns als altres com a representants dels diversos sectors de la societat basca i han admès que tots els bascos sense distinció d'orientacions ideològiques i polítiques han de poder viure en pau i sense por. També s'han posat d'acord en la conveniència de parlar de tots els temes, sense tabús, per a poder buscar els punts de coincidència i clarificar les dissensions.

RICARD CUGAT

Jonan Fernández, un dels líders d'Elkarri. La convocatòria de pau és la concreció d'un idea ben poc sofisticada: seure i parlar.

Els partits reunits aquests dies comparteixen el criteri de reconèixer la naturalesa política del conflicte basc. Descarten, per tant, les solucions unilaterals. La violència té un origen polític i s'han de trobar solucions polítiques a les expressions de la violència. Tan insensat és creure en solucions militars com policíaques. Els camins de la pau són uns altres. S'hauran de trobar espais i procediments per a dialogar i per a negociar. Un altre criteri compartit fa referència a la plasticitat de la vida democràtica per a fer viables la defensa de qualsevol objectiu polític i l'efectiva realització de qualsevol projecte polític democràticament defensat. Encara que les lleis no expliquin certs drets com el dret a l'autodeterminació, si la democràcia té bona salut, s'orientarà en el sentit de fer possible la pràctica de l'autodeterminació. Sempre amb mitjans no violents i respectant de manera diàfana els drets de les majories i de les minories.

És curiós que una organització no governamental i sense interessos polítics de partit hagi tingut la força i la credibilitat per a convocar els partits bascos a una Conferència de Pau. Jonan Fernández, un dels líders d'Elkarri, deia que la convocatòria no mereixia cap elogi especial perquè era la concreció d'una idea ben poc sofisticada: hem de seure i parlar. Els partits, massa esclaus de les seves dinàmiques internes i de les seves preocupacions electorals, no s'havien adonat que la majoria de la gent volien que busquessin, de comú acord, una pau per a tots. És clar que alguns partits no van acceptar la invitació i van estar al marge de la Conferència, però la reunió va acabar amb el convenciment que en una segona fase els obstacles actuals per a participar desapareixerien.

Tot fa pensar que el procés de pau a la societat basca serà llarg i complicat. A l'interior del poble basc el necessari consens mínim ha de vèncer molts prejudicis i moltes inèrcies. Però el conflicte té dimensions externes al poble basc. Els agents exteriors hauran de sintonitzar amb l'aspiració de pau que s'ha iniciat a l'interior. La pau es construirà harmonitzant agents molt diversos. Per això és important no deixar sols els bascos en el seu camí cap a la pau. S'han alegrat molt amb el bon exemple del procés de pau a Irlanda. Convindria que tots els pobles de l'estat espanyol mostressin la seva solidaritat amb el procés basc. Convindria mostrar una simpatia per les paraules i pels gestos de distensió. I convindria que gent sensata de tot el món ajudés els múltiples actors del procés a arriscar-se a favor de la pau. La pau en aquesta part del món, si s'estableix sobre la veritat i sobre la justícia, contribuirà a dissenyar la pau de tota la família humana.

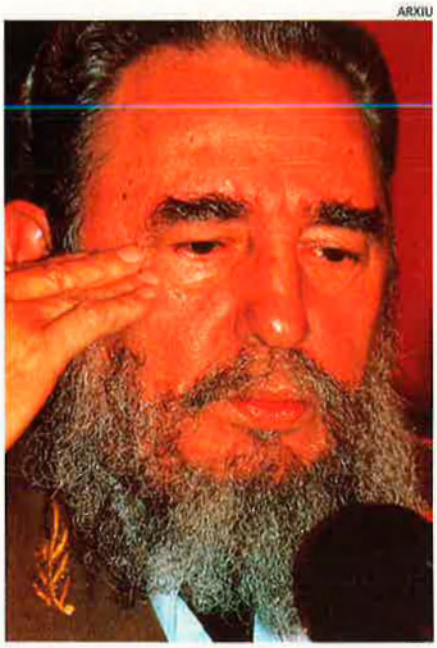
Fèlix Martí

Un tiranosaure amb corbata

Segons Antoni Castel, per a Fidel castro és més fàcil blasmar el neoliberalisme de pervers que donar una recepta per superar el subdesenvolupmanet.

És inevitable. Castro és polèmic i em temo que ho serà encara quan, de la revolució cubana, no en restin ni les consignes, i en reneguin fins i tot els qui ara diuen que s'ha de decidir entre el socialisme i la mort. Amb la revolució bolxevica ha passat el mateix: els primers que l'han escarnida han estat els membres de la *nomenklatura*, apuntats ben aviat a la *perestroika* de l'audaç Gorbatxov (recorda ningú que aquest dies ha fet deu anys de la seva arribada al Kremlin?) i, més tard, al caòtic projecte del visionari Ieltsin.

A Copenhaguen, a la cimera que ha parlat de la pobresa, l'actor Castro s'hi ha presentat amb americana i corbata per atacar el neoliberalisme i denunciar l'embargament de l'illa pels Estats Units, tan innecesari com immoral. Ha estat un discurs que hem sentit mil vegades, pronunciat pel Líder Máximo en una cimera sense conclusions brillants. Es molt fàcil de blasmar el neoliberalisme de pervers, que ho és, però ja és més difícil de donar una recepta per superar el subdesenvolupament i la pobresa sense créixer econòmicament. La pobresa, com han recordat al vice-president Albert Gore, no és exclusiva dels països pobres. I combatre la

ARXIU

Fidel Castro. Ataca el neoliberalisme amb americana i corbata.

pobresa requereix més energia i menys reunions per posar terme a una situació explosiva, amb més de la meitat de la població mundial exclosa del festí del consum i del malabaratament de recursos.

Des de Copenhaguen Castro ha fet cap a París, en una visita presentada pel decrèpit leninista com un triomf de la revolució cubana. "Es la fi de l'*apartheid* imposat pels occidentals aquests últims trenta-sis anys a Cuba", ha gosat dir Castro a la seva arribada a França. La frase és desafortunada, perquè Europa ha tractat amb correcció, amb una simpatia exagerada, una experiència que havia de produir l'home nou i que ha deixat, en lloc seu, una illa erma de cultura, d'idees, de llibertat, d'indústries i d'agricultura. Un país que adora el dòlar per damunt de tots els déus; un paper verd que divideix els cubans, en una nova versió de l'*apartheid* de què tant parla Castro.

Patètica imatge del Líder Máximo a París, aferrant-se al dogma amb americana i corbata. Un Castro que utilitza els *balseros* desesperats, molts d'ells tancats ara a Guantánamo per un Clinton insolidari. Un Castro que, després d'empassar-se els fills de la revolució més brillants, experimenta amb milions de persones les receptes d'un socialisme de mercat a la xinesa. Mentrestant, a Europa, encara li aplaudeixen els disbarats. Els disbarats enfollits d'un tironasaure.

Antoni Castel

La història impossible

Fabià Estapé afirma que si bé els segells de Laos que van permetre engarjolar Roldàn eren falsos, l'avió que el transportà de Roma a Madrid no ho era tant.

Nosaltres creiem fermament en el judici final de la història. I a mesura que passa el temps el pessimisme es va fent l'amo dels nostres sentiments. Heus ací que anys i panys hi havia a les carreteres de l'estat una imatge inconfusible: la de la parella de la Guàrdia Civil, de la *Benemérita*, el cos creat als primers anys del regnat d'Isabel II i confiat al Duc d'Ahumada. Es tractava de posar ordre als camins, que el "camí ral" deixés de ser un lloc de robatoris i assassinats. Qui més qui menys ha tingut una visió, si es vol deformada, de la Guàrdia Civil en els estrenyedors versos de Federico García Lorca en el seu *Romancero gitano*: *"Tienen, por eso no lloran, de plomo las calaveras..."*

El que els gitanos en el seu *caló* en deien els *picoletos* en al·lusió clara als tricornis encerats era una estampa més del país. Amb el pas del temps el cos de la Guàrdia Civil es va distingir per la seva obediència al poder constituït, i més d'una revolta o "*pronunciamiento*" va fracassar perquè la Guàrdia Civil va fer costat a la Constitució. A la capital del Principat tots recordem què va fer aquest cos el dia 19 de juliol de 1936 quan els guàrdies civils del coronel Aranguren (que morí després afusellat) varen fer cap a la Plaça de Catalunya per reforçar els Guardias de Asalto.

El 1982, quan Narcís Serra es féu càrrec del Ministeri de Defensa, hi havia dubtes sobre el futur de la Guàrdia Civil, però poc després José Barrionuevo, nou ministre de la Governació, va dir literalment que el "PSOE havia descobert (sic) la Guàrdia Civil". Quedaven lluny, doncs, els propòsits de reforma i dissolució.

Però tot té un to de càstig. Quan va quedar lliure la plaça de delegat del Govern a Navarra diuen que qui podia va dir a Alfonso Guerra: "Tinc la persona adequada, sense ideologia ni escrúpols". I aquest era, com poden sospitar, Luis Roldán Ibánez. Una carrera inversemblant el va portar –Barrionuevo responsable– a ser el primer *civil* que manava el cos militar de la Benemèrita, de la Guàrdia Civil.

Tot el que ha passat després vostès ho saben perquè televisions, ràdios i diaris n'han anat plens. Ara, l'anomenat Roldan, a disposició de la jutgessa Ana Ferrer, ha de respondre a set acusacions greus. Per tenir una idea de l'assumpte els diré que l'acumulació fraudulenta de diners feta per Roldán voreja els 8.000 milions de pessetes. Sembla que aquest joc dels embolics ha tingut per personatge principal, l'intrigant Francisco Paesa, que va ensarronar el "llest" Roldán fentli creure que el Govern acceptaria les condicions de lliurament "fabricades" a Laos per les quals en qüestió de tres o quatre anys sortiria al carrer. Com saben, els segells de Laos eren falsos, el que no era fals era l'avió militar espanyol que va dur Roldán de Roma a Madrid, i de Madrid a la seva residència actual: la presó d'Àvila.

Fabià Estapé

L'esclerosi del PSPV

La llista autonòmica dels socialistes valencians és la inhumació del propòsit renovador expressat en l'últim congrés. És l'opinió de J. J. Pérez Benlloch.

RAFA GIL

Clementina Ródenas. Ocupa el segon lloc del PSPV a la Generalitat.

Els socialistes valencians han presentat en societat les seues candidatures a les Corts. La continuïtat constitueix la nota comuna a les tres circumscripcions del país. Han canviat alguns noms, d'altres escalen posicions i n'hi ha que, per raons ignorades, s'han despenjat del capdamunt, però el massís parlamentari del partit continua intacte. El seu secretari general, Joan Lerma, ha estat molt expressiu en la defensa de les llistes confeccionades: "Quan no canvia el director –ha dit– no té sentit substituir tota l'orquestra." Així que ja ho sabem, escoltarem la mateixa música a càrrec dels coneguts virtuosos, alguns dels quals compliran el tercer quinquenni xuclant escó.

No cal ser analista polític ni tenir molta memòria per a constatar que aquesta repetició de cares i cognoms significa la inhumació del propòsit renovador que tan retòricament va impregnar l'últim congrés del partit, del qual ara es compleix un any. L'aparell del PSPV, sobreposat de l'esglai suscitat per un llicenciament imminent, ha recuperat el seu lloc sota el sol lermista, astre del qual és el raig mortífer que manté disciplinat el ramat. Quina altra cosa podia fer el líder, atrapat com està per l'ortopèdia que el sosté, si han envellit junts i tampoc no en té uns altres a mà?

A més de la metàfora orquestral, una altra de les raons que s'addueixen per a avalar el continuisme és l'experiència dels veterans, tant més necessària davant una eventual victòria dels populars i el consegüent trànsit dels socialistes a les bancades de l'oposició. Per primera vegada en aquests dotze anys s'ha contemplat la pèrdua de la Generalitat, una fatalitat que va quallant sense que se'n trobre el remei prodigiós. Davant d'aquesta circumstància, és comprensible que es preferesca afavorir amb una altra legislatura els músics de plantilla.

Malgrat la prolongació de l'*estatus quo* en la llista de València, hi ha dues innovacions cridaneres. Aquestes són la incorporació de l'ex-alcaldessa de la ciutat i actual presidenta de la Diputació Provincial, Clementina Ródenas, i de qui ha estat el seu assot: el secretari de la comarca, Eduard Montesinos. Curiosa i inesperada integració en una mateixa llista de dos personatges absolutament incompatibles.

Que l'esmentat individu es converteseca en diputat no té cap més objectiu que assegurar-li el viàtic. També és un premi merescut, perquè no s'ha d'oblidar que, com a home de confiança de Lerma, s'ha traginat les pitjors feines, entre elles, la invenció dels *walesas*, una congregació d'origen sindical que es va concebre per neutralitzar les proclivitats nacionalistes al si del PSPV. El seu últim servei –del senyor Montesinos– ha estat liquidar el grup municipal socialista, fet que ha frustrat l'expectativa que la dita dama tornara a pugnar per l'alcaldia.

Com a conseqüència d'aquesta barrabassada, precisament, l'ex-alcaldessa va anunciar la retirada de tots els càrrecs representatius i institucionals. Vam ser molts els qui celebràrem un gest de gallardia tan singular, perquè no va acceptar cap altra sinecura compensatòria. En canvi, a l'últim ha cedit a les pompes del poder i s'ha convertit en el número dos de la llista autonòmica per València, fet que molt possiblement la convertirà en la portaveu del grup, en detriment del seu marit, Segundo Bru, que també l'acompanya amb el número quatre.

L'esmentat canvi de criteri es fonamenta en els interessos superiors del partit, la disciplina i altres romanços similars. La clau certa no és sinó el pànic que té tota aquesta gent davant l'alternativa de tornar a les antigues ocupacions o a l'atur. Na Clementina, que és professora d'universitat, no és d'una altra pasta i tampoc no ha pogut declinar la temptació d'enrocar-se en un càrrec, a pesar de la devaluació personal que això li representa.

Aquest episodi electoral de les llistes socialistes no suggereix moltes més lectures. Potser haurien pogut improvisar d'altres candidatures, però de cap manera els queda alè per a armar-se d'il·lusions i projectes. El PSPV està esclerótic i l'única esperança que l'anima és no ser batut en les urnes per un resultat escandalós. Per un viatge així, bones són aquestes alforges. **J. J. Pérez Benlloch**

Cent anys de teatre valencià

Rodolf Sirera creu que la revisió del patrimoni dramàtic d'una comunitat és una de les principals obligacions d'un centre públic.

La commemoració del centenari de la mort d'Eduard Esclante ha donat ocasió als Teatres de la Generalitat valenciana de posar en peu, en la menuda Sala Moratín de l'edifici Rialto, un interessant cicle de muntatges i lectures que pretén fer una revisió –no exhaustiva, no cal dir-ho– del que ha estat la nostra literatura dramàtica d'aquella data ençà. Sota la direcció artística de Manuel Molins, i l'escènica de Vicent Genovés, un grup estable d'actors i d'actrius ha anat presentant, al llarg de vuit setmanes, sis programes en el curs dels quals han estat posats en escena un total de vuit textos teatrals de diferents autors, dels quals dos –els de Max Aub (que, si bé no és valencià de naixença, va mantenir una relació molt estreta amb el nostre País, i d'Eduard Quiles– van ser en castellà.

La acollida molt positiva de públic i de crítica que ha tingut aquest projecte, concebut amb plantejaments de producció gens pretensiosos, i amb una clara voluntat didàctica, ens hauria de dur a tots, organitzadors, professionals i públic interessat, a formular una sèrie de reflexions, alguna de les quals ultrapassen el mateix contingut del cicle.

La més evident seria, sens dubte, la necessitat d'aprofundir en el camí iniciat. Una de les primeres obligacions d'un centre públic de producció hauria de ser sotmetre a revisió el patrimoni dramàtic de la seua comunitat –com sí que s'ha fet al Principat, amb molt bon criteri–, alhora que ajudar a la seua difusió, tasca aquesta que, fins el moment, encara no havien escomès ni el Centre Dramàtic, ni el seu successor, Teatres de la Generalitat valenciana. El que a la Moratín s'ha mostrat no ha estat més que una selecció molt representativa, però inevitablement limitada, del que han estat aquests cent anys. Per exemple; al costat d'Escalante caldria treballar també –amb el mateix sa distanciament amb què, en el cicle, ha estat tractat el saineter del Cabanyal– el seu il·lustre predecessor, Bernat i Baldoví, i alguns dels seus epígons més avantatjats, com ara Hernàndez Casajuana. Però convindria també tornar a llegir-se alguns intents de teatre "seriós", duts a terme en el primer terç de segle, com els recollits per Josep Lluís Sirera i Remei Miralles en el volum *Teatre dramàtic de començaments del segle XX* de la Biblioteca d'autors valencians (Pont, Martí Orberà, Morales i Sanmartín, etc).

ARXIU

Teatre Principal. El centenari de la mort d'Escalante ha propiciat un interessant cicle de muntatges.

Al costat d'això, el "redescobriment" de Martí Domínguez, fa obligat ampliar-ne la relectura als altres textos significatius –d'altra banda, els únics– del teatre valenià de la postguerra: *L'home de l'aigua*, de Paco Burguera, *Vençut per la ironia* i *La pluja mor a les teulades*, de Rafael Villar, *Les paraules i la urgència*, de Vicent Cardona, i *Barracó 62*, de Joan Alfons Gil Albors. I, en l'extrem contrari, *Zona zero*, de Francesc Adrià ens deixa constància que, avui, existeix ja, afortunadament, una nova generació de dramaturgs valencians que confirma que el treball d'autors com Manuel Molins, Josep Lluís Sirera, Juli Leal, o qui açò escriu, no ha operat en el buit, i amb els quals comença a obrir-se el camí que mena a la plena normalització dels nostres escenaris. **Rodolf Sirera**

AJUDEM EL POBLE DE TXETXÈNIA

ACCIÓ SOLIDÀRIA PELS POBLES

Per a la compra i distribució de medicaments:
c/c: "la Caixa" 2100-0679-16-0200472502

Informació-coordinació:
Acció Solidària Pels Pobles-CIEMEN
Pau Claris 106, ler. Tel: (93) 302 01 44

CIEMEN

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya

Carlos Fabra, l'últim

El primer aspecte que crida l'atenció és la seua imatge *joseantoniana*. Ulleres fosques li amaguen la ferida d'un dels ulls com a conseqüència d'una tràgica entremaliadura infantil. Els cabells engominats amb àmplies entrades, sempre pentinat enrere i un nas aguilenc. I la discreta coixesa, fruit d'un accident de trànsit que va patir amb poc més de vint anys en un Mini Coupé comprat gràcies a una butlleta premiada de loteria.

Carlos Fabra és als seus 50 anys el líder fins avui públicament indiscutible, encara que qüestionat internament, del Partit Popular a Castelló. President provincial d'aquesta formació política, primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de la capital de la Plana amb responsabilitats en dues delegacions i portaveu del partit a la Diputació Provincial. Juntament amb una imatge peculiar, el caracteritza l'omnipresència en la vida social, política i econòmica castellonenca –és secretari de la Cambra de Comerç– i una habilitat ineludible per generar polèmica. Quan es reclama una definició de Carlos Fabra en la seua terra sorgeixen de manera immediata paraules com ara "autoritari" o "cacic", termes amb què públicament l'han qualificat tant els opositors com els seus correligionaris polítics. Aquesta coincidència no és casual en una ciutat petita –habitada per 150.000 persones– amb memòria i que sempre, des que es recorda, ha tingut un Fabra en la seua història política.

El president provincial del Partit Popular a Castelló és l'últim membre d'una saga de polítics locals que han sabut mantenir durant més de cent anys la seua influència en les comarques del nord del País Valencià.

Dir-se Fabra. El cognom Fabra és consubstancial a la política de les comarques del nord del País Valencià des que la restauració d'Alfons XII (1874-1890) va convertir en cacic un teixedor de Llucena que s'havia fet milionari: Victorino Fabra Gil, "l'Abuelo Pantorrilles". Aquest primer membre destacat de la saga va controlar durant anys la política provincial i local de Castelló com a líder d'un partit conegut com el Cossi pel qual es va presentar com a senador. Aquesta formació "político-mercantil", segons la definició d'un dels seus adversaris, i que va aglutinar els antics dirigents liberals sota l'etiqueta de conservadors va aconseguir de mantenir-se en el poder gràcies a l'habilitat amb què el seu líder s'adaptava al torn pacífic de partits dissenyat per Cánovas del Castillo. Tant si governaven liberals com conservadors, a Castelló sempre manava el Cossi i amb ell els fabristes. El Pantorrilles exercia el paper que va definir els cacics de l'època com a notables intermediaris entre la comunitat i l'estat. Treball que va desenvolupar sense deixar d'utilitzar, ni en les instàncies més altes, la indumentària típica de la terra: els calçons. El seu poder era quasi absolut en els seus dominis i per a exercir-lo disposava de dues institucions idònies: la Diputació Provincial i els ajuntaments. El clientelisme polític, un coneixement exhaustiu de les gents de la terra i el repartiment de llocs de treball garantien la fidelitat dels seus subordinats. Per justificar la seua política comptava amb *La Provincia*, un bisetmanari convertit en el portaveu del sector fabrista del Cossi.

La seua influència arribà a tal punt que anys després, quan el seu fill Luis Fabra –avi de l'actual líder del PP– passejava per les comarques del nord de Castelló fent mítings per escampar l'ideari de la Dreta Regional Valenciana de Lluís Lucia, en temps de la Segona República, era rebut en alguns pobles com un rei. El seu cognom encara era pronunciat amb una admiració temerosa en les zones rurals que antigament va dominar la família. Luis Fabra va ser diputat a les Corts espanyoles per la CEDA i president de la Diputació. La saga també va comptar amb presència durant el franquisme en la figura de Carlos Fabra Andrés, pare de l'actual dirigent popular. Advocat de prestigi, va pujar ràpidament els graons de l'escala meritòria del Movimiento i amb 40 anys es va convertir en alcalde de la ciutat (1947). Discret en el tracte, tímid en les expressions, d'aparença elegant, va ser l'alcalde que va transformar Castelló de poble a ciutat. Construí la primera avinguda de la Plana, dedicada al rei En Jaume, i va asfaltar els principals carrers de la ciutat. La seua obstinació en l'execució d'obres públiques, que fins aquell moment havien estat pràcticament inexistents, li va valer el sobrenom de Carles I, l'Emperador. Posteriorment va ocupar la presidència de la Diputació.

La victòria del Partit Popular en les eleccions municipals de 1991 va situar de nou un membre d'aquesta família de polítics, Carlos Fabra Carreras, en el govern de la ciutat, encara que en aquest cas no com a alcalde. El diari *Mediterráneo* podria haver reproduït de nou les paraules que el periòdic va dedicar al seu pare el dia del seu nomenament com a màxima autoritat municipal: "Estava cridat a la vida política per raons temperamentals i familiars."

Carlos Fabra va optar aviat per la política truncant les esperances de la mare, qui, segons asseguren alguns coneguts, solia pregar pietosament, que si cap dels seus fills havia de dedicar-se a la política no fóra Carlos. Va triar la Unió de Centre Democràtic (UCD) després de llicenciar-se en dret en la Universitat de Granada i aprovar el 1975 les oposicions a la Cambra

ossier

de Comerç. En aquesta formació va arribar a ocupar la vice-presidència local de Castelló. Va abandonar el partit i, després de dos anys d'inactivitat política, es va afiliar a Alianza Popular. A partir d'aquest moment, la seua carrera política no té fre, però tampoc no se salta cap graó en el seu camí al liderat que posseeix actualment al Partit Popular. El partit està fet a imatge i semblança seua.

A pesar del segle transcorregut, no resulta difícil fer un paral·lelisme entre l'històric personatge conegut com l'Abuelo Pantorrilles i l'últim dels descendents amb activitat política. La distància en el temps i la incomparable situació social i política en la qual ambdós han desenvolupat la seua tasca converteixen les comparacions en un mer joc reflexiu que, tanmateix, aporta curioses conclusions respecte a l'actual baró de la dreta castellonenca. Herència del besavi deu ser l'habilitat per a adaptar-se a les circumstàncies. Ha estat un home de Fraga, ho va ser d'Hernández Mancha i ara és un home d'Aznar, de qui fa d'amfitrió durant les vacances d'estiu. Ha estat un home d'Agramunt i, en l'actualitat, és un home d'Eduardo Zaplana. Sempre inqüestionable fins al moment del canvi, que fa amb rapidesa i contundència. Ell el defineix com "respecte i suport a l'estructura del partit". El tarannà afable i el tracte cordial el converteixen en un llop amb pell d'ovella.

Coincideix també amb el seu avantpassat a valorar la importància dels mitjans de comunicació com a portaveus de la ideologia, i per això, com va fer Victorino Fabra amb *La Provincia*, s'ha preocupat de controlar un periòdic local que servesca els seus interessos: *Castellón Diario*. Entre els accionistes, destaquen, després d'una operació que va organitzar el dirigent popular amb el regidor Víctor Falomir, empresaris afins al Partit Popular, militants i algun alt càrrec d'aquesta formació política.

Carlos Fabra va intentar aconseguir la presidència provincial del PP a Castelló tres vegades i només a la tercera ho va aconseguir. En les dues primeres ocasions va presentar una llista alternativa a la del president provincial del partit d'aleshores, José María Escuin, i va perdre. Alguna cosa va passar, però, en el tercer congrés provincial celebrat el 1990. José María Escuin no sols no va presentar-hi candidatura, sinó que va formar part de la llista que va encapçalar Carlos Fabra cedint-li així el lloc. Carlos Fabra assegura que mai no va pactar amb Escuin, però un informe elaborat poc abans d'aquell congrés pel tresorer del partit, Víctor Zorrilla, fa pensar el contrari. Zorrilla va acusar

RAFA GIL

Carlos Fabra ha estat un home de Fraga, ho va ser d'Hernández Mancha i ara és un home d'Aznar, de qui fa d'amfitrió durant les vacances d'estiu. Ha estat un home de Pedro Agramunt i, en l'actualitat, és un home d'Eduardo Zaplana.

Escuin en una carta enviada a José María Aznar de greus irregularitats en la gestió econòmica del partit. Va denunciar també que la presidència provincial amagava a Tresoreria la informació sobre els donatius que rebia el partit i sobre la identitat de les persones que els efectuaven. Va alertar sobre l'ús dels comptes bancaris que estaven subjectes al control d'aquest organisme i va indicar que les aportacions de molts dels càrrecs públics es desviaven a fins desconeguts. Zorrilla culpava José María Escuin d'aquestes irregularitats i dels deutes de quasi sis milions de pessetes que les juntes locals tenien amb el partit. Aznar, després de conèixer els fets, va instar que el document es debatera en el congrés provincial. Aquest informe no es va fer públic mai i per primera vegada Carlos Fabra i José María Escuin deixaven de

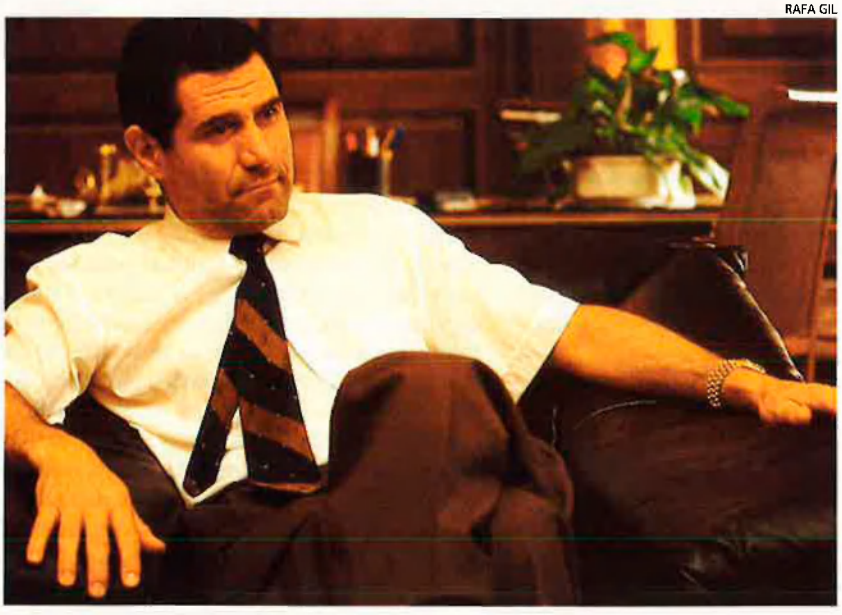
costat els enfrontaments i concorrien units a una elecció.

Carlos Fabra mai no ha encapçalat una candidatura del PP a Castelló a pesar que dirigeix el partit en la província des del 1990 i que, segons indica, mai no li han imposat des de Madrid un candidat. Encara és més significativa aquesta circumstància si es té en compte que, segons les seues pròpies paraules, li encantaria ser alcalde de la ciutat, com ho va ser el seu pare. Per aquest "polític de campanar", com li agrada definir-se, no ha arribat encara el moment idoni. Al seu parer es tracta únicament d'una qüestió d'oportunitat. La seua habilitat es demostra ací una vegada més. Per a manar no és necessari donar la cara, amb el consegüent control públic que això implica, i qui dóna la cara no necessàriament mana. La solució, la va trobar Carlos Fabra en un arquitecte castellonenc, José Luis Gimeno. El va cridar i el va convèncer per a encapçalar una llista com a independent a pesar de l'oposició dels responsables de la direcció provincial d'aleshores. Hernández Mancha li va donar suport sense fer cas de l'informe intern que assegurava que no era un bon candidat "perquè es va oposar al Pla General de Castelló, perquè va presidir la Plataforma de Defensa del Castellà i perquè va afirmar públicament que el seu vot seria per a un govern, el socialista, que havia sabut rectificar". Gimeno va arribar a l'alcaldia alçat per Carlos Fabra i pels vots de milers de ciutadans. Però qui *manava* en el consistori sense que a cap castellonenc no li semble estrany és "Don Carlos" o "el Sheriff del Condado", com l'han batejat alguns mitjans de comunicació. No obstant això, en els últims mesos sembla que l'alcalde se li n'ha anat un poc de les mans i amb el suport del regidor d'Urbanisme, Víctor Falomir, comença a descobrir els beneficis polítics del càrrec.

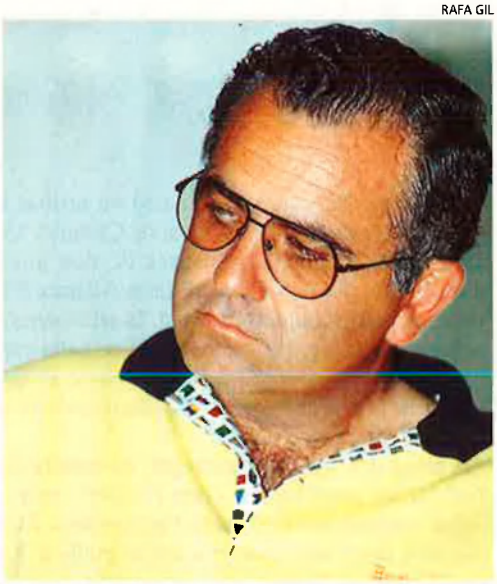
El camí triat per Carlos Fabra per a posseir un

José Luis Gimeno va arribar a l'alcaldia alçat per Carlos Fabra i pels vots de milers de ciutadans. Però qui *manava* en el consistori sense que a cap castellonenc no li semble estrany és "Don Carlos" o "el Sheriff del Condado", com l'han batejat alguns mitjans de comunicació.

RAFA GIL

RAFA GIL

José M. Escuin. L'ex-president provincial del PP es va integrar en la candidatura de Fabra l'any 90 a la presidència del partit.

càrrec públic significatiu és indirecte. Des de fa anys viu amb l'anhel de ser, també com ho va ser el seu pare, president de la Corporació Provincial. L'oportunitat pot arribar després de les pròximes eleccions municipals. Tanmateix, els beneficis polítics obtinguts pel líder castellonenc des que va donar suport a Eduardo Zaplana li ofereixen una altra possibilitat que Fabra no descarta: la Generalitat.

La seua memòria política –condició que el dirigent del PP considera una virtud de l'home públic sempre que no es confonga amb el rancor– no el fan enrogir quan recorda algunes frases que va defensar ara fa nou anys en la campanya per la presidència provincial del partit. Carlos Fabra proclamava aleshores: "Un home, un càrrec". I assegurava: "No es pot voler dirigir un partit en la província i, per tant, conèixer els seus problemes mitjançant visites freqüents a tots els pobles i a totes les juntes locals, i, alhora, haver d'atendre funcions pròpies d'un càrrec polític". Nou anys després, Carlos Fabra és president provincial del partit i, com a tal, membre de l'"executiva regional" i "nacional" del PP. És regidor de l'Ajuntament de Castelló responsable de les àrees d'Hisenda i Seguretat Ciutadana, diputat provincial i portaveu del grup popular en la Diputació, a més a més de mantenir la seua activitat professional en la Cambra de Comerç. Sembla obvi dir que una de les seues característiques personals és una gran capacitat de treball i activitat. A pesar d'això, afirma que la filosofia d'aquella posició va calar en el partit que ara no permet compaginar la presidència provincial o les alcaldies amb un càrrec de diputat al Congrés o senador.

El líder del PP a Castelló és un home agraït. Les persones amb les quals va comptar en el

ARXIU

Victorino Fabra, "l'Abuelo Pantorrilles". El líder del Cossi va controlar durant anys la política provincial i local de Castelló.

seu ascens a la presidència provincial han vist compensada la seua dedicació. Va nomenar per a la presidència local, una regidoria i la presidència del comitè electoral Víctor Campos, un home que el va ajudar en la tasca de promoció de la presidència provincial des del càrrec de president de les Noves Generacions. També ha comptat amb el seu apadrinament Fernando Castelló, diputat autonòmic i membre del comitè executiu provincial que va participar activament en algunes de les operacions que van portar Fabra al liderat del PP. Però Carlos Fabra també és un home dur amb qui en algun moment li va fallar i per això no pot afirmar que no té morts en l'armari: la candidata a l'alcaldia de Castelló Carmen Belenguer, el diputat autonòmic Daniel Ansuátegui, el tresorer Víctor Zorrilla...

Afirma que no és autoritari i que no vol que prevalguen sempre les seues idees, però creu que s'ha de respectar el grau d'autoritat que porta implícit el càrrec de president provincial del partit. Assegura no témer que la popularitat de José Luis Gimeno esdevinga amb el temps un poder "perillós" dins del partit i sense que li tremole la veu afirma que li cediria gustós la presidència provincial si aquest un dia li la demanara. Diu que no el mouen els diners, però tampoc l'eròtica del poder –asseguren els seus opositors polítics que es vendria el que té per poder polític–. El fet és que té una gran habilitat per a dir amb contundència coses que no es creu ni ell –els adversaris el defineixen amb capacitat per a la mentida política–, i si del testimoni propi haguera hagut d'eixir una imatge de Carlos Fabra, aquesta s'assemblaria miraculosament a la Mare de Déu de Lorda.

Teresa Latorre

Cultura Cinematografia

C

FilmoTeca
de la Generalitat de Catalunya

PROGRAMACIÓ DE COMARQUES
Setmana del 20 al 26 de març 1995
Cicle: Films Catalans a la Carta

Dilluns, 20 — **LLEIDA.** Centre Cultural Fundació La Caixa. 22.30 hores: ***Innisfree,*** de José Luís Guerin. V.O.S.C.

GIRONA. Casa de Cultura de Girona. 20 hores: ***Monturiol, el senyor del mar,*** de Francesc Bellmunt. V.C.

Dimarts, 21 — **TORTOSA.** Cinema Fèmina. 22.30 hores: ***Manila,*** d'Antoni Chavarrias. V.C.

TARRAGONA. Sala Caixa de Tarragona. 20 hores: ***Havanera, 1820***, d'Antoni Verdaguer. V.C.

FIGUERES. Teatre Municipal El Jardí. 21.00 hores: ***Els mars del sud,*** de Manuel Esteban Marquilles. V.C.

OLOT. Teatre Principal d'Olot, 22 hores: ***Les aparences enganyen,*** de Carles Balagué. V.C.

TERRASSA. Centre Cultural Caixa de Terrassa. 22 hores: ***L'última frontera,*** de Manuel Cussó-Ferrer. V.C.

Dimecres, 22 — **SITGES.** Cinema El Retiro. 22 hores: ***La febre d'or,*** de Gonzalo Herralde. V.C.

Dijous, 23 — **VIC.** Teatre Atlàntida. 22 hores: ***Estació Central***, de Josep Anton Salgot. V.C.

CAMBRILS. Cinema Municipal Rambla. 22.30 hores: ***Innisfree,*** de José Luís Guerin. V.O.S.C.

Dissabte, 25 — **MANRESA.** Cinema Sala Ciutat de Manresa. 22 hores: ***Un submarí a les estovalles,*** d'Ignasi P. Ferré. V.C.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

El naixement d'un tàndem

L'acceptació de Pilar Rahola d'encapçalar la llista d'ERC a l'Ajuntament de Barcelona demostra que la diputada i Àngel Colom han decidit de fer un front comú i d'unir el seu futur polític.

El dilluns, dia 6 de febrer, a primera hora del matí, Pilar Rahola anava a Catalunya Ràdio per participar, com sol fer, a la tertúlia dels matins. Quan arriba als estudis de l'emissora, ja té un missatge d'Àngel Colom. El secretari general d'ERC la cita a esmorzar, després de les obligacions radiofòniques, al seu pis del carrer de Pau Claris de Barcelona. La diputada es presenta a casa de Colom abans de les onze del matí. Ja sap de què anirà la conversa. Colom li demanarà, una vegada més, per tercera vegada en cinc dies, que accepti la candidatura republicana a l'Ajuntament de Barcelona. Però ella ja li ha dit que no. La filtració de les intencions del secretari general, de fer una segona operació Rahola, ara en to municipal, ha desfermat una tempesta política d'incalculables dimensions al si del partit independentista; diversos dirigents han manifestat públicament i privada la seva oposició; i la reunió de l'executiva del partit, prevista per a aquest mateix dilluns a les vuit del vespre, es preveu molt difícil. Si Colom arriba a la reunió amb les mans buides, sense el sí de la diputada, se li complica de forma important el futur. Ha de capgirar el marcador urgentment.

El dimecres de la setmana abans, 1 de febrer, Colom i Rahola havien dinat al restaurant Rosamar del carrer de Sepúlveda, molt a prop de la seu central d'ERC. L'objectiu del secretari general era de tancar l'operació i de col·locar la diputada de cap de llista per Barcelona. Rahola no ho veu clar i expressa a Colom els seus temors que la decisió no desencadeni una onada de reaccions hostils, no sols del candidat designat, Carles Bonet, sinó també dels dirigents crítics, com Josep-Lluís Carod Rovira i Heribert Barrera. El líder independentista li replica que ja ho ha consultat a aquests dos membres de la direcció d'ERC, i que, a Carles Bonet, li trucarà a primera hora del matí de l'endemà per negociar la cessió de la plaça i el pas al número dos. Rahola, a l'hora de les postres, ja ha dit que sí. L'única condició que posa és que no hi hagi soroll.

L'esclat de la notícia a la premsa fa impossible tota conversa o pacte amb en Bonet i desencadena la tempesta. Colom, per salvar la situació i sobretot per guanyar temps, fa un comunicat de tres punts dijous mateix, congelant l'operació Rahola. La diputada al Congrés, veient les reaccions hostils al si d'ERC, ja té decidit de renunciar. I així ho fa saber a Colom. Però aquest no llança la tovallola i està disposat a jugar-se-la. El dissabte, la Rahola truca a Colom

lom, al telèfon mòbil que té al cotxe oficial, i discuteixen força estona. Rahola no està disposada a aguantar el desgast de ser candidata en aquestes condicions, que la seva feina és a Madrid i que allà es queda. Mentre parla, a la mà té un comunicat de deu punts anunciant que abandona. Colom insisteix, sense fer concessions, però ja és massa tard. Una estona després, la comunicació es talla perquè el Renault 25 de Colom, que anava de visita per comarques, ha entrat en un túnel i la diputada aprofita per tallar en sec la discussió per la via dels fets consumats. Pren de nou el telèfon, i marca el número d'una agència informativa i comunica públicament la seva renúncia definitiva. Quan el telèfon torna a sonar al domicili de Badalona, ja és massa tard. La notícia ja surt pels teletips. Colom ja no pot aturar-ho.

Esmorzar a can Colom. Els diaris del diumenge abunden en el no de la Pilar Rahola. La diputada assenyala com a causa l'oposició interna dins ERC. És un no que té tot l'aspecte de ser irreversible, però que encara ha de resisitir el tercer assalt d'Àngel Colom. Durant el diumenge, el secretari general no para de barrinar sobre la seva estratègia. Ho veu difícil, però encara no ho té tot perdut. El dilluns al matí, a primera hora, deixa l'encàrrec a Pilar Rahola a la centraleta de Catalunya Ràdio. L'espera a casa. És un matí llarg. Colom desplega les seves millors dots de seducció política i planteja a la diputada que la seva decisió és de vida o mort. Entrar a Barcelona, explica el secretari general, és vital per al futur del partit, perquè, si no hi reïxen, el projecte trontolla. Externament, el projecte independentista que ell defensa demostraria els seus límits i el situaria en una posició política delicada per a les pròximes eleccions autonòmiques, previstes –si Jordi Pujol les avancés– per a la tardor. Internament, no entrar a l'Ajuntament de Barcelona és donar ales a l'oposició, que capitalitzaria els mals resultats per mirar de desbancar-lo. I més encara si Barrera, president del partit, imposa el seu candidat al del secretari general. Això, a les envistes del congrés nacional, deixaria Colom amb les possibilitats clarament reduïdes.

Rahola, en un primer moment, es resisteix a rectificar la seva decisió. La diputada recorda a Colom que ella, el mes de juliol, després de les eleccions europees i abans d'escollir Bonet de candidat a batlle, ja li havia proposat la possibilitat de fitxar un independent de prestigi com l'Oriol Bohigas al capdavant de la llista de Barcelona. En aquell moment el secretari general d'ERC s'hi havia negat adduint qüestions de desgast intern, especialment després del mal resultat de l'operació Max Cahner com a cap de llista a les europees i de la contestació interna de la militància que l'operació havia despertat. Però, sis mesos després, amb les municipals a sobre, Colom ha canviat de parer i està disposat a plantar batalla interna i a defensar davant qui sigui, Barrera inclòs, la designació del cap de llista per Barcelona.

La discussió entre Colom i Rahola, a més de fer avançar el matí, avança en problemes de fons. La conversa no es limita a analitzar si cal entrar a l'ajuntament o no, ans arriba al moll de l'os: el que hi ha en joc és el lideratge de Colom al capdavant d'ERC. La solució no és sols electoral (aconseguir dos regidors a Barcelona), també demana de reestructurar la direcció, i això només es pot fer en un congrés nacional. L'objectiu és de consolidar Colom, d'eliminar els dirigents crítics o de retallar la seva capacitat d'influència. Amb aquest objectiu Rahola i Colom acorden d'avançar al mes de juliol el congrés nacional, previst per a la tardor. L'excusa formal és que cal fer-lo abans de les autonòmiques, però la decisió té una lectura interna clara: capitalitzar una hipotètica entrada d'ERC

Una dotzena de vots

L'escàs marge de diferència de vots entre Rahola i Bonet en el congrés de la Federació de Barcelona d'ERC ha estat llegit de maneres diametralment oposades pels bàndols enfrontats. Pel cantó oficial, hi ha una lectura triomfalista del resultat assegurant que l'escenari barceloní encara tenia pendent "el congrés de Lleida" (Colom hi va derrotar Hortalà fa cinc anys i mig). Segons aquest mateix punt de vista, al voltant de Carles Bonet es van sumar "bonetistes honestos, rebotats diversos d'aquests cinc anys de gestió de Colom, algun hortalanista i fins i tot algun aparegut les catacumbes" (referència a algun simpatitzant de Barrera). Aquesta suma d'oposicions seroa irrepetible en la mateixa proporció en un congrés nacional, segons els afins a Colom, perquè alguns ja no tornaran i els que restin quedaran dissolts en el conjunt de la militància del partit.

ARXIU

Pilar Rahola i Àngel Colom feren pinya davant la pressió dels partidaris de Carles Bonet. L'escassa diferència de vots entre ambdós candidats obliga Colom a entrar a l'Ajuntament de Barcelona.

Els crítics, en canvi, opinen que el resultat és una victòria moral per a Carles Bonet i una bufetada al secretari general, que l'obligarà a canviar la forma de dirigir el partit fins ara. "Un país no és una persona; un partit, tampoc. Ni una, ni dos" –diu un destacat dirigent, disparant contra el tàndem Colom-Rahola. Aquest sector considera que la contestació interna de Barcelona no sols és extensible a la resta del partit, ans pot créixer en un termini relativament curt, sigui després de les municipals, sigui després de les autonòmiques. En allò que sí que coincideix tothom és que, fins al 28-M, tots muts i a la gàbia.

El primer indici de la *pau pre-municipal* fou el darrer executiu del partit, un dels més curts i més tranquils d'aquests darrers mesos. Abans de la reunió, Colom havia convocat, separadament, en Carod i en Barrera per suavitzar posicions. **P. M.**

al consistori barceloní o, en cas de no aconseguir-ho, impedir al conglomerat d'opositors a Colom d'organitzar amb temps una candidatura alternativa sòlida.

El nucli de fidels. Ja avançat el matí, amb Rahola a punt de cedir de nou, comencen a arribar a casa de Colom el nucli de dirigents més afins al secretari general d'ERC: el diputat Xavier Bosch, l'advocat Enric Mainés, el president de la Federació de Barcelona Josep Aixalà, membres del secretariat adjunt del partit, com ara Josep Huguet (en les llistes de les autonòmiques ocuparà un lloc destacat), el portaveu del partit Joan Ridao, també aspirant a diputat, el secretari d'organització David Garcia de Enterria, el cap de gabinet de Colom, Albert Roig, Carles Carrera, secretari tècnic, i el diputat Jordi Portabella. La intenció de Colom és de fer un *pressing* final sobre la diputada perquè acabi acceptant la candidatura de Barcelona. Portabella és l'únic membre del secretariat que ha mantingut una posició dubtosa en l'operació Rahola, però acaba acceptant que sigui cap de llista. Mentre es mengen les pizzes que s'han fet portar, el nucli de dirigents més acostats a Colom dissenya l'estratègia a seguir els mesos vinents. Quan s'aixequen de taula, la reunió de l'executiva del vespre ja ha estat preparada mil·limètricament, hom ha decidit d'avançar el congrés nacional per a la primeria de juliol, i Rahola ja és candidata. Ha tornat a dir que sí.

El mateix sí que va donar a Àngel Colom el dia que la va fitxar com a independent, ara fa dos anys, el mes de març del 1993, per encapçalar la llista d'ERC a les eleccions generals, i el mateix sí que li va donar el mes de desembre passat, quan va entrar a militar a ERC. En aquesta darrera ocasió, Colom també va apel·lar a l'estabilitat interna del partit com a motiu de la seva insistència i al paper de reforç que pot fer-hi la Rahola. Tots dos dirigents havien dinat plegats aprofitant el *pont* festiu de la Constitució i la Puríssima, la primera setmana de desembre. Feia pocs dies havia sortit publicat a la premsa l'article "Nous horitzons per a l'esquerra catalana", signat per quatre diputats d'ERC: Josep-Lluís Carod Rovira, Miquel Pueyo, Josep Bargalló i Ernest Benach. El text, que preconitzava un acostament entre les forces d'esquerra catalana i criticava durament els aparells dels partits, fou interpretat pels afins a Colom com un desafiament al secretari general. El suport de Barrera a les tesis dels signants i la convocatòria d'una reunió a l'Espluga de Francolí van acabar de confirmar les sospites de conspiració que es respirava als despatxos del carrer de Villarroel, seu central del partit republicà.

Colom havia citat la Rahola al restaurant Europa, prop del seu domicili particular. Estava segur de les seves capacitats de convicció, perquè duia la butlleta d'ingrés al partit a la butxaca de l'americana. El secretari general d'ERC va explicar a la diputada que havia arribat el moment que la seva presència al si del partit era necessària per a reequilibrar la cúpula i arraconar els dirigents crítics, la pressió dels quals començava a ser perillosa. Rahola, que s'hauria estimat més de mantenir la seva independència formal, va acabar omplint la butlleta que Colom li havia posat damunt la taula, conscient que els rivals del secretari general al si d'ERC són també els seus rivals.

En dos anys exactes Rahola s'ha convertit en el principal actiu polític que té Colom per continuar forjant el seu projecte polític, i també en el seu principal suport intern. Tots dos tenen enemics comuns i saben que van amb la mateixa bicicleta. El dia 11 de març, en l'assemblea que va escollir el candidat a batlle per ERC, tots dos es van prometre públicament. Rahola va fer un llarg elogi de la tasca del secretari general. Colom, per la seva banda, va sortir a jugar-se-la i va avisar que votar Rahola era votar Colom i votar contra Rahola era votar contra Colom. I va anar de dotze vots. Dotze vots que permeten al tàndem de continuar pedalant... almenys fins al 28 de maig. L'endemà pot ser que el tàndem passi a ser un sidecar imparable o que punxi. **Pere Martí**

La ciutat de Maragall

A dos mesos de les eleccions, Maragall ha de fer lluir la Barcelona construïda als 80 i culminada al 92. I ha d'explicar els projectes de futur.

Pasqual Maragall passeja per Barcelona en bicicleta. Es trasllada a viure quatre dies en un habitatge del Poble Nou. S'arriba als mercats municipals. Visita Nou Barris i veu amb la penya barcelonista el desafortunat partit de Copa d'Europa. Presenta llibres... El contacte directe amb el ciutadà és la màxima que imprimeix l'alcalde en aquests dies intensos de pre-campanya, perquè, tal com repeteix sovint, "Ja ho deia Shakespeare, la ciutat és la gent". Maragall vol tornar a ser un alcalde popular.

Fa un any, Pasqual Maragall vivia moments de crisi. La caparra postolímpica, el dèficit, la crisi econòmica, la manca d'idees seductores, van sumir l'alcalde en una letargia contínguda. Després del repte del 92 i de les grans transformacions urbanístiques, Maragall es quedà sense objectius clars de futur. La ciutat semblava que funcionés per la pròpia inèrcia, sense rumb definit. Això coincidí amb freqüents viatges que Maragall feia en qualitat de vice-president del Comitè de les Regions de la Unió Europea. Els membres de l'oposició l'acusaren de desatendre els afers de la ciutat. L'alcalde no podia dissimular el desànim, tant, que va arribar a dubtar de presentar-se a la reelecció. Aquells foren moments difícils per ell, moments que dins el PSC es van viure amb nerviosisme i des de fora del partit van portar la desconfiança a l'electorat. Les enquestes donaven un empat entre Maragall i el seu contrincant més directe, Miquel Roca.

Recuperar el pols de la ciutat.

Fins al final de l'any 94 Maragall no dóna símptomes de sortir de la letargia i de recuperar el pols de la ciutat. Fins llavors, només havia definit reptes molt genèrics: Europa, la cultura, el civisme, la qualitat de vida..., propostes que no aconseguien netejar els moments de dubte. Però els mecanismes electorals s'havien posat en funcionament i la necessitat de definir un projecte de ciutat –els comicis així ho imposen– i de mostrar un alcalde sense fissures van fer imprescindible un canvi d'actitud.

És al gener d'enguany, en el discurs anual que pronuncia al Col·legi de Periodistes, on l'alcalde es destapa. El discurs de Maragall és extens. Fa balanç dels dotze anys que ha passat al capdavant del govern municipal i apunta els grans reptes de futur. Es mostra més segur, parla de les eleccions i torna a advocar per les transformacions fetes i el valor de l'experiència: "En aquestes eleccions que s'acosten, ens hi juguem molt, més enllà de la il·lusió amb què jo personalment i el meu equip afrontem la nova etapa que s'obre per a Barcelona. Una il·lusió que neix de l'experiència, del coneixement directe del territori, de tot allò que hem fet i de tot allò que volem fer, que és molt, per Barcelona".

Ha començat el compte enrere. Maragall ha de fer lluir la Barcelona construïda als anys viutanta i culminada al 92,

i ha d'ensenyar, alhora, la Barcelona que continua transformant-se, la ciutat del llindar del 2000. I tot això revestit per l'eslògan que tant predica: la ciutat és la gent. I aquesta síntesi és la que proposa l'exposició "La ciutat de la gent", que aquests dies es pot veure al complex Maremagnum del Port Vell i que és l'ideari del programa que prepara Maragall per aquests quatre anys.

Combinar bicicleta i fibra òptica. "La ciutat de la gent" és una mostra estratègica –criticada per electoralista–, que ha estat ideada per dos dels seus col·laboradors més estrets des del 1982: Josep Antoni Acebillo i Pep Subirós. L'un li ha definit els grans projectes –Maragall és un home d'objectius–, l'altre els ha fet encaixar en un discurs més humanitzat, per col·locar-hi paraules com civisme, solidaritat, qualitat, per equilibrar la física del formigó amb la química del comportament humà.

ARXIU

Una de les zones que experimentarà més transformacions en un futur pròxim serà la de Sant Andreu-Sagrera, que acollirà la gran estació del tren de gran velocitat, l'AVE. Una estació intermodal de quatre plantes (metro, tren, autobusos i taxis) al voltant de la qual es construirà un parc i un espai residencial amb 17.000 vivendes. Però els projectes engloben altres infrastructures, com un aeroport transoceànic, sistemes de fibra òptica, telemàtica, etc.

"L'exposició juga la carta del futur de la ciutat –diu Pep Subirós–. Les transformacions que en els propers anys es produiran, sobretot pel que fa a l'aparició de nous centres de mobilitat i de distribució de la informació, fixaran un nou ordre urbà. I la qüestió més important és que aquesta aposta no es faci en detriment de les formes de vida urbana tradicionals. El que proposem és l'equilibri entre els aspectes més formals i urbanístics i els aspectes urbans, entesos en termes d'urbanitat. En definitiva, combinar la qualitat de vida i la riquesa de la ciutat tradicional amb les noves formes tecnològiques que s'aniran introduint."

Tanmateix, l'exposició és més una síntesi de propostes que la definició d'un model clarificador de ciutat. "Model de ciutat? Actualment, aquesta és una pregunta difícil de respondre", diu Josep Antoni Acebillo. "La ciutat del 92 –continua– era una ciutat tangible, força fàcil d'explicar, perquè la podíem posar en una foto: les rondes, les àrees olímpiques, les Glòries... Però el model de ciutat cap al qual anem està fet de molts elements intangibles, és una estructura complexa, per això és difícil d'explicar."

Josep Antoni Acebillo és un dels homes de confiança de l'alcalde i un dels personatges clau de la transformació urbanística de Barcelona. Va entrar a l'Ajuntament de la mà d'Oriol Bohigas durant el mandat de Narcís Serra. Després amb Pasqual Maragall els nivells de sintonia van augmentar proporcionalment als nivells de responsabilitat en els temes d'urbanisme, primer des del consistori i a partir del 87 des de l'IMPU (Institut Municipal de Promoció Urbanística).

Després dels jocs olímpics, Josep Antoni Acebillo també queda en una situació d'estancament. Però, per poc temps. El març del 94 neix l'empresa Barcelona Regional. Maragall demana a Acebillo que en sigui el director. Ell accepta i s'envolta d'una trentena de persones, la majoria de les quals provenen de l'IMPU. Barcelona Regional és una agència que té per accionistes empreses públiques i que està especialitzada en l'elaboració d'estudis i projectes sobre grans sistemes d'infrastructures i mobilitat. Es planteja, doncs, els grans reptes del futur, els grans projectes que Maragall necessita per posar rumb a la ciutat.

"Avui tenim una Barcelona competitiva –diu Acebillo–, una ciutat comparable a qualsevol gran ciutat europea, perquè té tot allò que ha de tenir una gran metròpoli. Però no ens podem quedar aturats en aquest llistó, hem de continuar creant infrastructura per continuar dins el grup de ciutats capdavanteres. Ara bé, aquestes infrastructures són cada vegada més intangibles i passen pels sistemes de fibra òptica, telemàtica... Les tesis urbanístiques convencionals tenen menys pes en aquesta futura ciutat."

"La ciutat de la gent" no renuncia a explicar el que s'ha fet fins ara, però l'element més interessant és una mena de teatre virtual que es titula: "Barcelona: un futur en blau i verd. Te la imagines?". En aquest marc i d'una manera didàctica es prefiguren les grans transformacions previstes per la ciutat. Aquestes tenen dues tendències clares: l'aplicació de l'alta tecnologia i la necessitat d'unes xarxes de comunicació ben trabades i una sèrie d'estratègies que facin possible nous sistemes de mobilitat.

Entre els grans projectes destaca la necessitat de tenir un aeroport transoceànic i una xarxa ferroviària coherent. "No es pot enten-

ARXIU

dre que una ciutat com Barcelona hagi de passar per Madrid si vol anar a Nova York o Tòquio –explica Acebillo–. Necessitem un aeroport transoceànic, però per a tenir-lo necessitem també una massa crítica de gent superior a la que ara tenim. (Barcelona encara és petita per algunes coses.) Ara bé, el tren d'alta velocitat permetrà que una persona de València arribi a Barcelona en poc més de dues hores i l'AVE farà el trajecte molt curt des de Perpinyà. Si, a més, les vies ferroviàries passen per l'aeroport, doncs, disposarem d'un major potencial de gent que agafarà l'avió a Barcelona."

Una altra zona de transformació serà la de Sant Andreu-Sagrera, que acollirà la gran estació del tren de gran velocitat, l'AVE. Una estació intermodal de quatre plantes (metro, tren, autobusos i taxis) al voltant de la qual es construirà un parc i un espai residencial amb 17.000 vivendes. El teatre virtual intenta explicar aquest nou concepte de mobilitat. Un concepte que també s'aplicarà al trànsit del centre urbà a partir del Projecte Picasso. Ja no es construiran més rondes, però segurament el ciutadà sortirà de casa en cotxe i arribarà a la feina en transport públic. I Acebillo no deixa de relacionar cada element amb la infrastructura lleugera necessària perquè sigui viable: "Perquè el Projecte Picasso sigui factible necessitem un sistema d'informació que permeti per exemple que, de bon matí, una persona a través de l'ordinador pugui saber com està el trànsit de la ciutat i escollir el millor itinerari".

El darrer projecte de gran abast que es presenta és la reordenació de la llera del riu Besòs. "En aquesta zona tenim la depuradora d'aigua, la incineradora i dues centals hidroelèctriques importants. Aquestes instal·lacions no les podem traslladar. Però, en canvi, podem aconseguir que siguin ecològicament

Josep Antoni Acebillo: "La ciutat del 92 era una ciutat tangible, força fàcil d'explicar, perquè la podíem posar en una foto: les rondes, les àrees olímpiques, les Glòries... Però el model de ciutat cap al qual anem està fet de molts elements intangibles, és una estructura complexa, per això és difícil d'explicar."

Pep Subirós: "Les transformacions que en els propers anys es produiran, sobretot pel que fa a l'aparició de nous centres de mobilitat i de distribució de la informació, fixaran un nou ordre urbà. I la qüestió més important és que aquesta aposta no es faci en detriment de les formes de vida urbana tradicionals."

més suportables i posar-les a segona línia de mar, guanyant entre 50 i 100 hectàrees de terreny. Aquest terreny guanyat al mar servirà per ubicar-hi el zoo, de tal manera que la Ciutadella quedarà més esponjada, i guanyarem també quilòmetres de platja."

Ara bé, tots aquests projectes van més enllà dels límits territorials estrictes de la ciutat, afecten part de l'àrea metropolitana, i en tenen competències diverses administracions. Aquest és, ara per ara, un problema que no es planteja ni l'alcalde ni Acebillo: "Nosaltres hem optat per treballar, discretament, amb paràmetres només tècnics i objectius possibles." Tampoc es plantegen la manera de finançar tots aquests projectes. Són aspectes desagraïts i conflictius que s'aparquen per després dels comicis.

Fa uns mesos Pasqual Maragall va dir: "Aquest és un any en què germinaran missatges que després se sintetitzaran en persones i en eslògans, en síntesis electorals." "La ciutat de la gent" sintetitza els projectes. D'aquí a poques setmanes començaran a aparèixer els eslògans.

Montserrat Serra

ARXIU

Alacant, més valencià que mai

Rafael Xambó i Mikimoto. Van presentar la trobada de joves.

Convocades pel Bloc de Progrés Jaume I, més de 30.000 persones es van concentrar el passat dia 11 a Alacant per reivindicar la valencianitat de la ciutat i la seua oposició a la revitalització del projecte del sud-est espanyol. La pròxima cita és a València, el 6 de maig.

Més de 30.000 persones, unes 20.000 segons la policia local, s'aplegaren el passat dia 11 a Alacant per reivindicar la valencianitat de la ciutat. La manifestació havia estat convocada pel Bloc de Progrés Jaume I com a resposta a l'intent de revitalitzar el projecte franquista del *Sureste* espanyol, posat en marxa per diversos sectors empresarials murcians i alacantins. Les consignes eren dues i clares: "Sense Alacant no hi ha país" i "Alacant és important". La pluja, que aquell matí va visitar el País Valencià, després de molt de temps d'absència, va fer desistir alguns manifestants que decidiren no desplaçar-se fins a Alacant. Però, malgrat la climatologia, els responsables qualificaren la convocatòria d'èxit absolut. Durant les setmanes anteriors, diferents portaveus del Bloc de Progrés havien considerat que una bona xifra seria la de 15.000 assistents.

La convocatòria es va convertir en una festa entristida només pel record d'Ovidi Montllor, que se n'havia anat "de vacances", com el cantant volia que es recordara la seua mort, la nit anterior. Els més matiners van ser els joves dels instituts, que es trobaren a les dotze del migdia al castell de Santa Bàrbara, per participar en el joc de rol "la Cara del Moro" que estava basat en la història de la ciutat d'Alacant. Diferents personatges històrics anaren guiant els estudiants per submergir-los en el passat de la ciutat, mentre ells intentaven esbrinar els misteris i llegendes que envaeixen aquell castell.

I al vespre vingué la festa, a les cotxeres dels tramvies. Els grups de rock Dropos i Sangtraït animaren els milers de joves assistents, prèviament convocats per la presència de Rafael Xambó i Miquel Calzada, *Mikimoto*. Tots dos van ser els encarregats de donar els 25 llibres amb disc compacte de Lluís Llach sortejats entre tots els presents i engrescar els ànims per a la vesprada.

A poc a poc, anaren arribant els autobusos

Els grups Dropos i Sangtraït, en les fotografies, van amenitzar la trobada de joves. Al matí s'havia desenvolupat el joc de rol "la Cara del Moro".

"Alacant és important." La claredat del lema va fer confluir forces ben diferents.

de diversos llocs del País Valencià, especialment de les comarques properes a Alacant, i els manifestants es congregaren a les escales de l'Institut Jordi Joan.

Des d'allí, envoltada pel so de desenes de dolçaines, la manifestació va recórrer els carrers encapçalada per diferents personalitats de la vida cívica i cultural de la ciutat, entre les quals destacaven l'escriptor Enrique Cerdán Tato, Premi d'Honor de les Lletres Valencianes, el professor Lluís Alpera, els vice-rectors de la Universitat d'Alacant Antonio Ramos i Manuel Marco o el primer tinent fiscal de l'Audiència d'Alacant, Miguel Gutiérrez. Javier Cabo, d'UGT, i José de la Casa, de CCOO, representaven els sindicats alacantins i precedien la nodrida presència política: el senador socialista Alfonso Arenas i els seus companys de partit i regidors a la ciutat Alejandro Bas i M. Àngels Palmer; el vice-president de les Corts valencianes, el també socialista Vicent Soler; el diputat autonòmic d'Esquerra Unida Pasqual Mollà; el diputat provincial d'UPV, Antoni Lluís Carrió; el secretari general d'aquest partit, Pere Mayor, el d'ERC al País Valencià, Valerià Miralles...

Durant els dies anteriors, més de cent personalitats alacantines havien fet una crida per a la participació. Entre ells hi havia figures tan destacades de la vida municipal com Sergi Carratalà, president del Consell de la Joventut d'Alacant, Segundo García, director del museu d'art modern l'Assegurada, o el pintor Màrius Candela.

Les escales de l'Institut Jordi Joan. Allí va començar el recorregut de la manifestació.

La policia municipal, desbordada per la participació, va ser impotent per a tallar i redirigir el trànsit de la ciutat, però, malgrat aquesta circumstància, el civisme dels participants, que aguantaren amb paciència els repetits talls del recorregut, va impedir que hi hagueren incidents. A la Plaça dels Cavallets, nom originari de l'actual *Plaza de los Luceros*, el lloc on va morir assassinat l'any 1979 Miquel Grau, mentre penjava cartells per l'autonomia, els participants anaren deturant-se per

Els joves. Vinguts de moltes comarques del País Valencià, van ser part important de la manifestació.

La tranquil·litat estigué present durant tot el recorregut. No s'enregistrà cap incident significatiu.

grups en homenatge al jove nacionalista. Alguns veïns tingueren la poc delicada idea de fer onejar banderes espanyoles des d'un balcó. Només els crits de resposta dels manifestants i algun ou, llançat amb humor contra la façana de la caserna de la Guàrdia Civil per part dels sectors més joves, donaren excusa a la premsa conservadora, que va descriure com a greus incidents aquests fets que les mateixes autoritats han qualificat d'anecdòtics.

Després de travessar el centre d'Alacant, els manifestants es concentraren, cap a les vuit de la nit, al recinte de l'antiga barraca popular, a la plaça del poeta Campoamor. Allà, sobre l'escenari preparat per a l'ocasió, Pere Miquel Campos va fer de presentador de la clausura de l'acte. Les primeres paraules, mentre sonaven els acords de l'*Homenatge a Teresa*, van ser per al seu autor, l'intèrpret Ovidi Montllor, a qui els organitzadors, els responsables del Bloc Jaume I, volgueren dedicar l'acte. I tot seguit vingué el compositor de Vinaròs, Carles Santos, que amb cent músics de la Vall d'Albaida va interpretar una peculiar versió del tema central del misteri d'Elx, reforçat per una percussió contundent i conjuntada per fer vibrar els espectadors. A les notes dirigides per Carles Santos va seguir l'emocionat parlament de l'escriptor Enric Valor, que havia compartit minuts abans la capçalera de la manifestació.

Aclamat pels més joves, que corejaren el seu nom, "Enric!, Enric!", com si d'un esportista es tractara, l'escriptor de Castalla va llegir un breu text destinat a assabentar les diferents forces polítiques de les inquietuds de les persones que, com ell, s'havien manifestat aquella vesprada. Valor va recordar en el seu parlament: "Alacant és la nostra capital del sud, però és també més que una ciutat valenciana: té la missió d'articular una part important del territori del nostre país, i de mantenir-lo lligat i unit. No és tolerable que, alguns, per interessos bastards i poc confessables, vulguen convertir aquesta ciutat i aquestes comarques en alguna cosa diferent del que són per història, per identitat nacional i per consciència i voluntat del mateix poble". L'escriptor va concloure amb una crida per a una nova manifestació a València: "Som valencians perquè aquest és el nostre poble i país, la nostra pàtria, perquè ho hem estat sempre, ho volem ser i ens importa ser-ho. Tots, avui, dia 11 de març del 1995, ens sentim alacantins amenaçats per un projecte de destrucció del nostre país. I per això tots els que som ara ací, i molta més gent encara, podeu estar-ne segurs, ens tornarem a trobar a València, el 6 de maig, per reivindicar allí la dignitat de la nostra terra i de la nostra llengua, en contra de tots aquells que volen trossejar-la, dividir-nos, anihilar el nostre país per reduir-lo a *Levantes* feliços i *Surestes* conformats."

Entre aplaudiments repetits, Valor abandonà l'escenari per donar pas a la veu elèctrica de Lola Corberà, que utilitzà les albades per musicar amb força les consignes de l'aplec. I després vingué Al Tall, que volgué recordar les figures de Miquel Grau i Guillem Agulló, dos joves assassinats per haver fet evidents les seues idees nacionalistes. El veterà grup folc interpretà els seus temes més coneguts, incorporant algunes petites modificacions que situaren el ja famós Tio Canya a la ciutat d'Alacant. El comiat vingué amb el grup de dolçainers La Inestable, que interpretà una sentida i prolongada Muixeranga.

La nova crida del Bloc de Progrés Jaume I és ara el 6 de maig a València. Responsables d'Acció Cultural, l'entitat promotora del Bloc, han manifestat a EL TEMPS que esperen arribar a 100.000 manifestants en el que serà l'acte final de la campanya de presentació d'aquesta iniciativa, el Bloc Jaume I. El Bloc pretén recuperar el teixit de la societat civil al País Valencià i mantenir així la influència que els sectors més actius i progressistes de la ciutadania va tenir en els esdeveniments polítics durant els primers anys de la transició i que s'havia anat esvaint a poc a poc. **Jordi Sebastià**

D'esquerra a dreta, Lluis Alpera, Enrique Cerdán Tato i Enric Valor. Encapçalant la comitiva.

La majoria dels manifestants es van quedar fins al final dels actes. Animats per Carles Santos, La Inestable i Al Tall (en la foto).

"Vull tots els traspassos"

Jaume Roma (Canovelles, 1958), conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya. Des de fa dotze anys treballa en l'administració autonòmica catalana. De sots-director general de la Conselleria de Sanitat ha passat a ocupar diferents càrrecs en una carrera meteòrica. Té fama de bon gestor. Ara, com a polític, reclama tots els traspassos del seu departament per a poder governar. Comença fort.

És el conseller més jove del Govern de la Generalitat de Catalunya. Va ser nomenat director general als 30 anys, al Departament de Sanitat. Ara, en té 36 i és conseller de Política Territorial i Obres Públiques. Es defineix com a cristià, normal i senzill. Reivindica la seva condició d'economista i és fàcil entreveure en les seves paraules un fervent europeista.

Malgrat ser un triomfador, no presenta indicis de *yuppisme*. Més aviat, el seu tarannà sembla ser fill directe del pujolisme més genuí.

No defuig entrar en el terreny personal, però no dóna massa detalls. És esquemàtic en les respostes. La passió no arriba fins a l'hora de parlar de política. Aleshores, el seu parlar, per si mateix ràpid, s'accelera i és torna rotund. Tota la senzillesa s'esvaeix i no fa concessions.

La seva capacitat de treball –diuen que fora del que és comú– l'ha portat a conèixer, en molt poc temps, un dels departaments més complexos per la multiplicitat de facetes que cobreix. Li agrada. I, si conexia alcaldes, ara en coneix més. La premsa l'ha empaitat amb la línia 2 del metro barceloní, en plena febre pre-electoral. No ha vacil·lat i ha pres posició ràpidament. El seu argument, la lògica: portar el metro on viu la gent. La metròpoli sembla voler-se'l engolit: metro i TGV han estat els temes candents en els seus primers cent dies de govern. Tot i així ha portat el Pla d'Ordenació Territorial de Catalunya al Parlament i la seva dèria és l'equilibri territorial.

—Això d'arribar a ser conseller tan jove vol dir que entrava en els seus plans?

—La meva filosofia de sempre ha estat treballar per un projecte que m'agradi. Jo vaig treballar a Levi's Strauss i m'ho passava bé. Si hagués estat enginyer industrial segurament m'hi hauria quedat. Quan vaig dir que me n'anava em van preguntar què volia. A Levi's no ho van entendre gens. Jo no volia res, només volia treballar pel meu país.

A mi sempre m'ha agradat molt la macroeconomia, la política econòmica, veure com incideix l'economia en la política. Quan em van cridar a Sanitat em va agradar perquè podia gestionar i incidir en la política d'un país. Quan em van nomenar director general a trenta anys va ser una cosa que va venir, no va ser una voluntat, jo sempre ho he vist com un instrument per fer coses.

—Això li ha valgut la fama de tècnic.

—La gent pot posar l'etiqueta que vulgui, a mi això no em preocupa, no tinc cap tipus de mania. El meu treball a Sanitat tenia una incidència política, però és clar que és una conselleria on la gestió és molt important. En la conselleria actual, una part substancial del pressupost són inversions, per tant la incidència política és molt més gran que a Sanitat.

—Però li interessa la política, a vostè?

—M'ha interessat sempre. Ara que exerceixo de polític amb responsabilitat em continua apassionant.

—Vostè és un optimista?

—Sí.

—Per tarannà, per història o perquè és un triomfador?

—Per definició, jo sempre sóc dels qui veuen el got mig ple. Tinc uns valors molt senzills. Valoro el treball i les persones. Sóc un cristià practicant i convençut, per tant hi ha coses que t'ajuden. Els valors cristians són els que fan anar el món endavant. A més, un país que celebra l'Onze de Setembre és un país que té molt clar que l'endemà de tenir un fracàs ha de continuar treballant. Crec que els catalans són optimistes.

—Quan es fa nacionalista, vostè? És una qüestió familiar? Li ve de l'escoltisme?

—Entro a l'escoltisme als set anys i no en surto fins després de casat, quan tinc un fill. També, per tradició familiar, sempre ha existit un convenciment net, clar. Això ha estat la base del meu esquema.

—Se sent pujolista?

—Sóc una persona que des de sempre he admirat el president Pujol. Quan al 1974 va fer el discurs a ESADE i diu quina Catalunya vol, parlava del projecte actual. Tenia les idees meridianes clares. Ell sí que volia ser president des de molt jove. Ara, el terme pujolista s'ha utilitzat malament com un enfrontament, que si el sector pujolista o el sector roquista...

— No, jo no anava per aquí.

RICARD CUGAT

—Com a model? Doncs sí, per mi el president és el model de persona que cal imitar. Com a treball, com a esforç, com a dedicació. El president és una persona que al matí et parla del tipus d'interès del Bundesbank, al migdia parla amb Felipe González perquè no es posi nerviós i a la nit parla d'una carretera del Perelló. És el president de la Catalunya del segle XXI.

—Per l'edat que té, els seus principis no són massa usuals. En cap moment no ha tingut contradiccions dins la seva generació?

—No m'agrada complicar-me la vida. La vida, en tot cas, és complica sola. No s'han de buscar revolts, tot és planer. No cal buscar problemes perquè vénen tots sols. Des de fa dotze anys formo part d'una colla de matrimonis. Ens coneixem com a matrimonis cristians, tots som diferents, i ens trobem una vegada al mes. També, una vegada cada any em trobo amb els escoltes de tota la vida. Jo sempre he tingut les idees bàsiques molt clares. A la vida es pot fer tot, però a mi m'agrada més fer una cosa darrere de l'altra, que sigui endreçat. No cal tornar-se a plantejar les coses cada moment. Quan hi ha un problema el que s'ha de fer és solucionar-lo. Tot és pot solucionar menys la mort.

—Però vostè ha estat alguna vegada progre?

—Jo no he dit mai que no portaria corbata. No em considero clàssic, sinó pràctic. No he estat mai radical per radical, potser perquè a casa meva he viscut un ambient liberal que no em va fer necessari l'enfrontament. A vegades, el *progre* era producte d'un ambient tancat. Jo sóc normal.

—Tampoc és tan normal, és conseller...

—...

—La política passa un mal moment?

—La política està poc valorada. Que una persona falli no ha de desestabilitzar el sistema. No és veritat que tot sigui un desastre. El que passa és que estem en una situació que no té tants anys. L'any 78 creem la Constitució. A més hi ha un altre tema que crec que s'hauria de reflexionar. La construcció d'Europa va contra uns interessos molts clars, els dels Estats Units. No vull dir res, però penso que si més no és curiós que quan hi ha una voluntat clara de fer realitat la Unió Europea, França, Itàlia, Bèlgica,... tinguin una imatge tan negativa.

—Però l'Europa Occidental està en crisi?

—Hi ha problemes, però això no ha d'invalidar que Europa ha aconsegit una societat molt equànime, amb un gran paper de la socialdemocràcia que ve de la nostra cultura cristiana. Això no passa ni al Japó ni als Estats Units, unes societats que tenen un sistema molt classista, sense solidaritat. Les fotos de Los Angeles eren molt clares. No eren els negres els que robaven, sinó que hi havia gent de totes les races i colors. Hi havia una societat dividida absolutament. A Europa, això no passa. Això és un dels guanys europeus més importants i s'ha de preservar.

RICARD CUGAT

"Per mi el president és el model de persona que cal imitar. Com a treball, com a esforç, com a dedicació. Al matí et parla del tipus d'interès del Bundesbank, al migdia parla amb Felipe González perquè no es posi nerviós i a la nit parla d'una carretera del Perelló. És el president de la Catalunya del segle XXI."

RICARD CUGAT

—De segur que com a economista vostè té coses a dir sobre la tempesta monetària de les últimes setmanes.

—Que la pesseta és mantingui en el Sistema Europeu és una decisió que s'hauria de reflexionar més. Anglaterra en va sortir, ara està preparada per entrar-hi el 1997 i, en canvi, ha dit que no hi entrarien fins el 1999. Anglaterra és un país que va bé. Això ens hauria de fer reflexionar.

Un altre tema és la pujada del tipus d'interès, que ha estat molt precipitada.

—Fa pocs dies, conseller, va presentar el Pla de Política Territorial al Parlament de Catalunya. Era un pla heretat, i vostè n'ha accelerat l'aprovació. Era el seu pla?

—Era el pla del Govern.

—Un pla que s'ha aprovat sense consens.

—Això, ho vull aclarir perquè no és veritat. És evident que el PSC, ERC i IC van posar una esmena a la totalitat. Això és cert. I és lògic que ho hagin fet perquè el seu projecte és diferent. Als senyors d'Iniciativa per Catalunya, els hauria agradat que els diguéssim tot el que passaria al país l'any 2026, és a dir un projecte de planificació absoluta d'acord amb els seus criteris polítics. El mateix passa amb ERC i el PSC. Cadascú té el seu projecte polític. Però a l'hora de dotar la Llei del Pla Territorial de Catalunya, article per article, no voten tots en contra. Hi ha articles que es voten per unanimitat i d'altres de manera mixta. Això és la qüestió més important. Jo no vaig voler allargar la discussió perquè mai a la vida ens hauríem posat d'acord en termes ideològics.

—Vostè ha definit el seu pla com a liberal.

—Sí, però això no vol dir que campi qui pugui, això vol dir donar unes pautes per l'ordenament del territori perquè tots els agents puguin desenvolupar les seves propostes i el territori creixi ordenadament amb una qualitat de vida. És un pla que dota el país d'instruments. Hi ha 19 plans sectorials que ordenen des de la responabilitat.

L'altre concepte és l'intervencionista, el de la planificació. El nostre model ofereix una riquesa perquè dibuixa el marc i deixa iniciativa al país. Hi ha gent que parla per parlar, a mi m'agradaria que es llegissin tot el pla abans de fer-ho.

—S'ha criticat el fet que el pla considerés regions.

—A Catalunya hi ha àrees geogràfiques amb equilibris molt diferents. El Barcelonès té un 80% del sòl urbanitzable i, per exemple, el Penedès en té el 5%. Aquesta situació fa que calgui dibuixar unes àrees funcionals que permetin equilibrar el territori. Quan aquest equilibri s'hagi aconseguit, les àrees desapareixeran. Aquesta és la seva funció, és molt fàcil, Catalunya entesa com una unitat funcional que vols equilibrar i que sigui competitiva a Europa, aquest és el principi que les inspira.

—Però hi havia la promesa que es faria una divisió administrativa.

—El pla no té aquesta funció, això li ho puc ben assegurar.

—Quan es farà?

—No ho sé. Hi ha un interès especial a insistir en aquest tema. El món actual no inventa estructures administratives, les noves tecnologies fan que tot aquest món en molt poc temps es transformi. Els serveis administratius potser es podran resoldre des de casa amb l'ordinador. És un procés de transformació.

—Vol dir que no fa falta?

—No. Però em sembla que hi ha algú que barreja serveis administratius amb voluntat de poder polític.

—Vostè reclamava fa poc els traspassos de les autopistes?

—La nostra situació política avui és diferent de la de fa quatre anys. Catalunya, ara, des del punt de vista polític i estratègic té força per impulsar aquest estat de les autonomies. Dit això, penso que hem de reflexionar-ho tot.

Autopistes? Evidentment, totes. Ràpidament l'A-17 i l'A-19, però jo les vull totes.

—Ports?

—Tots, vull tots els traspassos. Catalunya ha de poder incidir en la seva política portuària i no s'ha de resignar amb la política pesquera i esportiva. El mateix passa amb els aeroports, no caldria sinó, o amb la política hidrogràfica o de costes.

Hem de tenir tots els traspassos per una raó molt senzilla, per poder estar al servei dels ciutadans. Si tenim les autopistes, això vol dir que tenim un poder de negociació més gran davant del concessionari i, per tant, que puc negociar coses que interessin als ciutadans. Si la Generalitat té competències sobre els aeroports i els ports, això voldrà dir que podrà estar més a prop dels agents implicats en aquest territori.

—Està molt decidit.

—No té sentit que des de Madrid es facin determinades coses i la Generalitat no hi tingui cap paper. L'estat de les autonomies neix de la Constitució.

—Això vol dir que aquests traspassos es produiran aviat?

—S'ha de negociar a poc a poc. He parlat amb el ministre. No és una cosa d'avui per demà perquè és complicat, però, és pot avançar. Ens ho hem autoimposat. Si hem de presentar al Parlament un Pla de Política Portuària de Catalunya, ha de ser un pla de tota la política, no pot ser només dels ports pesquers. Evidentment hi ha temes que són de l'interès general, però Catalunya és estat. El representant de l'estat a Catalunya en l'àmbit de la política territorial és el conseller de la Generalitat.

—Però la realitat...

—La realitat no és així. A vegades prenen decisions sense que ens en assabentem. Jo no discuteixo que l'execució de determinada competència la tingui el ministeri. Es parla molt del model Alemany. Això és el que s'ha de fer.

—El ministre Borrell i vostè no deuen estar molt d'acord, oi?

—El ministre Borrell està d'acord a parlar-ne.

—El ministre Borrell fa volar coloms?

—No ho sé, no crec que faci volar coloms. El que pasa és que el ministre Borrell s'ha trobat amb un pressupost escapçat que li impedeix executar alguns projectes.

—Vostè haurà de córrer molt.

—No es tracta de córrer. L'estat de les autonomies està consolidat i no pot haver-hi passos enrere. Hi hagi la conjuntura política que hi hagi, això ha d'anar endavant. Nosaltres tenim la responsabilitat de donar suport a un govern que té un programa que vol afavorir el tomb autonòmic i consolidar les autonomies a Espanya. Aprofitant aquesta conjuntura de responsabilitat, hem d'avançar, no cal córrer. L'estat de les autonomies és imparable.

Nosaltres no seríem responsables si, ara que tenim l'oportunitat real de plantejar aquests temes, no ho féssim. S'han de canviar moltes mentalitats, tot i així, jo no sé imaginar una Espanya pre-constitucional.

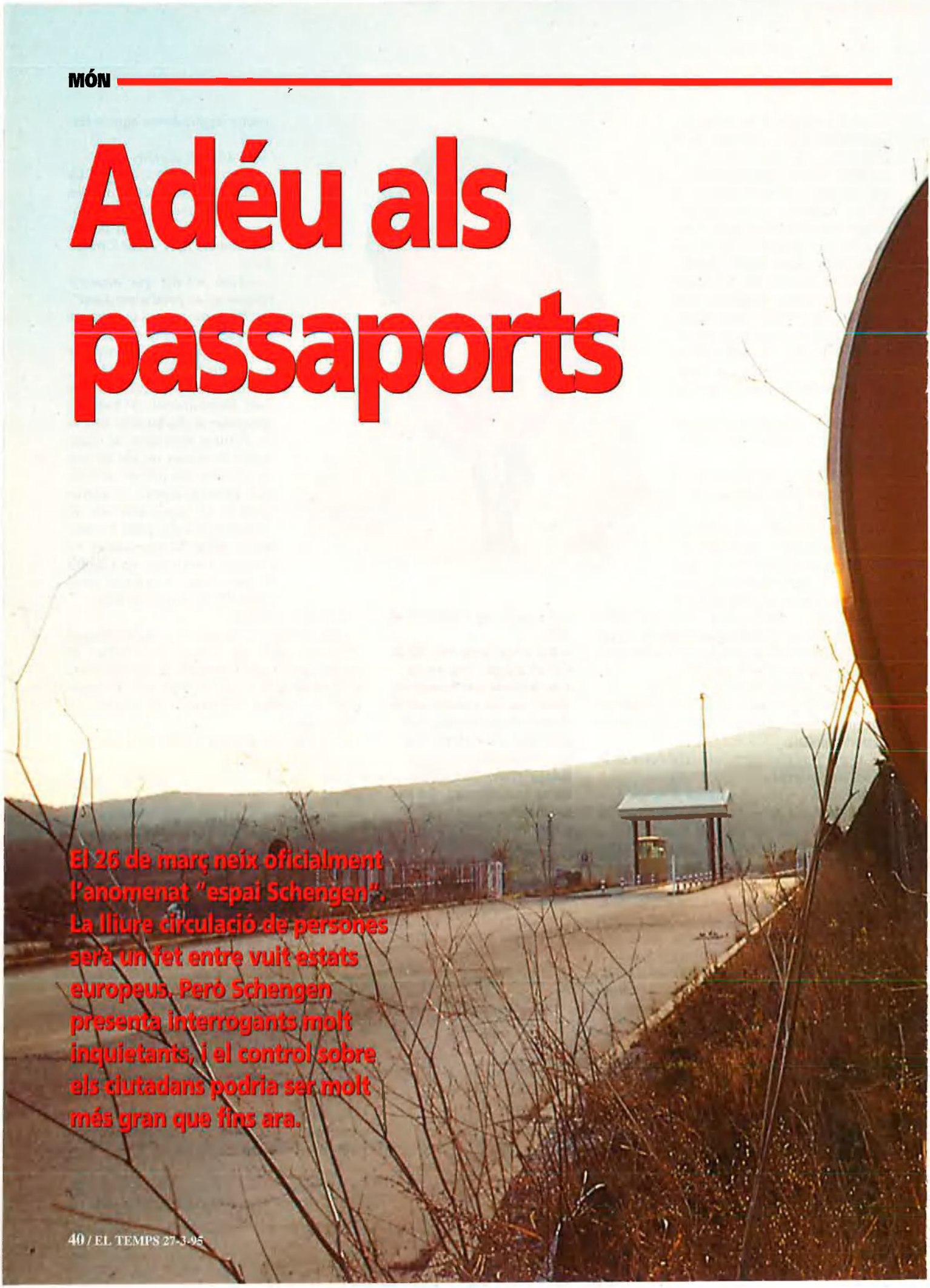
Assumpció Maresma Matas

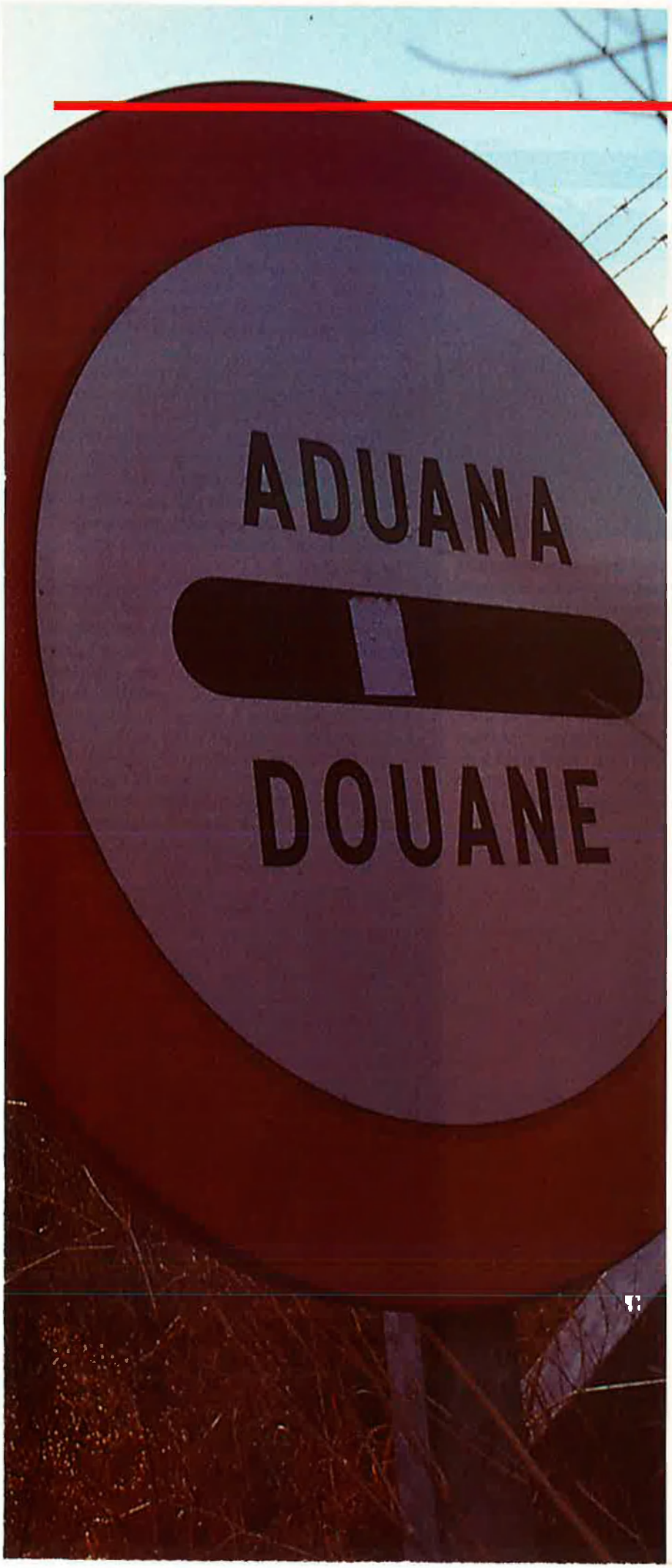
—A vostè, no l'espanta el PP?

—No m'espanta res, ni el PP ni ningú. Crec en la Constitució, en l'estat de dret i en els guanys de la democràcia. En cap cas, sóc gens alarmista. Certes afirmacions d'alguns líders s'han d'entendre en el seu context. Cal recordar l'excitació del partit socialista l'any 1977. Era molt escandalosa. Hi ha fases conjunturals que només tenen valor en aquest moment.

Adéu als passaports

El 26 de març neix oficialment l'anomenat "espai Schengen". La lliure circulació de persones serà un fet entre vuit estats europeus. Però Schengen presenta interrogants molt inquietants, i el control sobre els ciutadans podria ser molt més gran que fins ara.

El proper dia 26 de març entra en vigor el protocol complementari de l'Acord de Schengen sobre la lliure circulació de persones a l'interior de les fronteres dels països signataris de l'acord. Acostumats els darrers anys a dates significatives en les etapes de la construcció comunitària, sembla lògic preguntar-se si la vida quotidiana dels europeus o dels residents als països del que ara es denominarà "espai Schengen" coneixerà canvis importants o no. De fet, el dia 26 de març desapareix de manera oficial el control de fronteres d'aquest espai. En pura teoria, travessar una duana a l'interior de l'espai Schengen serà un acte equivalent al de traspassar els límits entre dues comarques catalanes. Es mira el cartell, es diu: "Ah!, ja som a França", i punt. La qüestió es complica quan es té en compte que la supressió de fronteres internes comporta que, des d'ara, les fronteres externes són comunes a tots els països signataris i que cada estat contrau amb dels altres obligacions estrictes de control i de vigilància del compliment dels requisits d'entrada al nou espai europeu.

A nivell pràctic, els diferents estats han reconvertit una bona part dels efectius de la policia de duana en patrulles mòbils que rastregen les fronteres a la recerca de possibles persones que l'hagin travessada de forma il·legal. En certs països, com Alemanya i França, aquestes patrulles mòbils d'identificació són ja una presència qüotidiana i imposant. A més, cert tipus de fronteres, com les dels aeroports i les marítimes, es veuran notablement reforçades i amb molt més control del que hi havia fins ara. Han estat justament les desconfiances d'alguns estats com França o el Regne Unit respecte a les capacitats dels estats de l'Europa del Sud com Espanya o Portugal per a controlar estrictament les seves fronteres externes el que ha retardat l'aplicació de l'acord. Això a banda d'alguns contenciosos sentimentals com el de considerar o no Gibraltar com frontera lliure, que oposava l'estat espanyol al Regne Unit.

L'essència de l'acord de Schengen és el reconeixement per part de tots els estats signataris del fet que quan un estranger entre a l'espai Schengen l'estat que autoritza la seva entrada és responsable a tots els efectes d'aquest resident tant per bé com per mal si *a posteriori* es determina que la seva situació és irregular o que la persona ha de ser objecte de mesures d'expulsió. Els estats han hagut de ratificar la Convenció de Dublín de 15 de juny de 1990. En general, l'estat responsable per a tractar una demanda d'asil és aquell davant del qual s'hagi presentat la sol·licitud o qui l'hagi deixat entrar sense visat. Existeix la possibilitat de transferir la demanda d'un estat a un altre per "raons culturals o familiars". Diversos sectors han al·legat que aquestes noves normes restringiran les possibilitats d'obtenir l'asil per a un refugiat atès

RICARD CUGAT

La duana de la Jonquera serà una de les vuit fronteres de la Unió Europea que desapareixeran el proper dia 26 de març. A partir d'aquesta data, travessar una duana a l'interior de l'anomenat "espai Schengen" serà un acte equivalent al de traspassar els límits entre dues comarques al nostre país.

que un refús d'un estat signatari implica el refús automàtic de tots els altres, situació que segons els estats evitarà el trànsit de persones d'una frontera a una altra cercant amb desesperació algun funcionari gentil que els deixi entrar.

S'adopta una política de visats uniforme que afecta els habitants d'una llista de 111 països (de moment). Aquesta llista es revisa de comú acord entre els signataris i comporta instruccions precises (un manual consular) per a les policies de fronteres, una autorització d'estada màxima de 3 mesos, vàlida per a tot l'espai Schengen amb reconducció automàtica a la frontera al final de l'estada sigui quin sigui el país on es trobi en aquell moment l'estranger afectat per part de l'estat on es descobreixi l'estranger en situació irregular que haurà de ser expulsat cap el seu país d'origen, a un país que el vulgui acollir o a un amb el qual existeixin acords bilaterals dits de "readmissió". En general els estats no han fomentat gaire aquests acords de readmissió i només Portugal ho ha fet pel que es refereix als brasilers en situació il·legal en un tercer país, o França amb Polònia i pocs altres més. Certament l'estat espanyol no ha fet pas, pel que es refereix als països llatinoamericans, res de similar. En una primera fase es reconeixen els visats lliurats per cada país sobre la base d'unes regles comunes, en un segon moment s'adoptarà un procediment uniforme i un visat final únic. La llista de països objecte de visat és el que els experts denominen una "llista negativa" és a dir d'aquells que precisen visat i que, en canvi, hi hauria d'haver una "llista positiva", és a dir, d'aquells que no en precisen. Però certs estats (França sobretot) s'han oposat totalment a una llista que faria molt més feixuga la tasca de limitació i establiment de visats atès que el procediment consensual entre signataris seria doble.

Entra també en vigor la disposició que obliga al repatriament immediat, per compte de la companyia transportista, de tot immigrant a qui es refusi l'entrada a qualsevol dels països de l'espai Schengel. De fet és un tema que ja es preveia en la Convenció de Chicago sobre aviació civil internacional, però les noves mesures impliquen certament una transferència de la responsabilitat pública sobre empreses privades que hauran de carregar amb el cost d'un possible refús a la frontera i que seran, en el futur, molt més curoses amb els passatgers que admeten o no per a viatjar en els avions. De fet moltes companyies aèries fotocopien ja, de manera sistemàtica, els passaports de tots els viatgers per a evitar la clàssica situació de sol·licitant d'asil que es presenta sense papers a la frontera i al qual no es pot repatriar perquè no se sap d'on ve. La companyia afegeix, a més, al problema del cost del repatriament una multa bastant quantiosa, cosa que augura autèntiques dificultats en un futur immediat per a viatgers i companyies.

L'acord estèn també el camp de cooperació entre les policies dels estats signataris i autoritza certes modalitats de persecució més enllà de les pròpies fronteres en el marc d'un procediment policíac que pugui tenir com a resultat una extradició. Caldrà, doncs, una ordre judicial prèvia, excepte en casos urgents, on l'autorització pot obtenir-se en un termini de cinc hores després de travessar la frontera. Es tracta de casos de delicte flagrant i la persecució s'acaba en el moment que l'estat on es desenvolupen els fets ho demani i decideixi fer-se'n càrrec. Hi ha certes limitacions per als funcionaris de la policia (prohibició de penetrar en domicilis, de portar armes, etc...). Un cop detinguda la persona, serà lliurada a les autoritats de l'estat on la persecució s'hagi produït i hi caldrà presentar una petició d'extradició. Si no fos el cas, la persona seria alliberada sis hores després de la seva detenció. Aquesta disposició ha estat molt polèmica en diversos estats zelosos de les pròpies previsions constitucionals, i alguns, com França o Alemanya, han limitat fortament els drets de les policies estrangeres quan operin en el seu territori.

Les possibilitats de cooperació judicial s'amplien també notablement. Es flexibilitza enormement la transmissió de proves i la realització de comissions rogatòries. La cooperació serà quasi total en matèries com les infraccions de caràcter fiscal, a partir d'un cert límit, sempre que es tracti de delictes relatius a la fiscalitat indirecta atès que Luxemburg es va negar a estendre la cooperació al frau en matèria de fiscalitat directa. Les extradicions seran també immediates i regulades directament de ministeri de justícia a ministeri de justícia (excepte en el cas de França) i l'única discrepància seriosa entre els estats era la relacionada amb el llindar a partir del qual s'havia d'aplicar l'extradició immediata per delictes amb penes superiors a l'any de presó. També en aquest cas, alguns

països refusen extradir persones que en el país on han estat detingudes no complirien penes superiors al límit sinó d'altres inferiors. Problemes d'aquest tipus s'han hagut de resoldre amb França, Espanya i Portugal.

Els països signataris s'han compromès a harmonitzar certes legislacions com, per exemple, les referents al tràfic de drogues on, per cert, l'acord diu explícitament que es reprimirà "fins i tot el cannabis", legal o quasi legal, com se sap, en alguns dels estats signataris.

Potser el personatge més emblemàtic i influent sobre les nostres vides que arriba el dia 26 és un tal SIS. El reforçament del sistema de control informàtic dels moviments de tot estranger o demandant d'asil que entri a l'espai Schengen es fa amb la creació d'un sistema informàtic denominat SIS (Sistema d'Informació Schengen) gestionat per França i amb seu a Estrasburg on s'emmagatzemaran totes les informacions referents a estrangers que cal refusar per motius d'ordre públic o seguretat, persones buscades per extradició o en el marc de procediments judicials, persones desaparegudes, menors fugats, tràfic d'armes o de drogues, vehicles sospitosos i objectes perduts. Cada estat tindrà accés a SIS i allò que cada estat hi introdueixi com a dada tindrà efectes immediats en la resta. Es a dir, algú que sigui declarat en crida i cerca en un dels estats signants, ho serà automàticament arreu de l'espai Schengen. S'hi han establert algunes normes per a protegir els drets individuals davant del que amenaça de ser el poder absolut de SIS sobre cada persona:

ARXIU

L'"espai Schengen" inclou també un acord de cooperació entre les policies dels estats signataris. S'autoritzen certes modalitats de persecució més enllà de les pròpies fronteres en el marc d'un procediment policial que pugui tenir com a resultat una extradició.

—Els fitxers SIS no més podran ser usats per a les finalitats enunciades a l'acord de Schengen i no per a finalitats nacionals;

—per tal què això sigui possible, cada país haurà de crear una comissió nacional d'informàtica i llibertats (a l'estat espanyol el projecte ja existeix);

—tota persona pot accedir a les dades que l'afectin en el marc de la legislació que cada país fixi i també demanar les rectificacions, supressions o indemnitzacions que cregui;

—no hi ha terminis temporals per a la conservació de les dades.

De manera general el desenvolupament i control de les mesures sobre la lliure circulació està encomanat per la Unió Europea al Comitè de Coordinació d'Alts Funcionaris que prepara els treballs del Consell de Ministres en aquest camp i en un futur s'aspira a crear un departament de policia europea, Europol, a partir de les actuals reunions de ministres d'Interior de la Unió, el denominat grup de Trevi. Aquests organismes no estan sotmesos al control del Parlament europeu, ni de cap parlament nacional, ni de cap instància democràtica a escala europea.

Lògicament, una data com la del 26 de març no arriba de cop, i de fet no serà més que la consagració de dret d'una situació que ja s'aplicava a la majoria d'estats. Llàstima que una població luxemburguesa tan bonica turísticament i amb una excel·lent producció vinícola com és Schengen hagi hagut de passar a la història per totes aquestes coses. **Toni Montserrat**

"No n'hi ha prou amb una unió comercial"

Jacques Santer, president de la Comissió de l'UE a Brussel·les, defensa la unitat monetària europea que ha de situar l'ecu entre el ien i el dòlar.

Jacques Santer és la segona opció de Helmut Kohl per a la cúspide de la Comissió de l'UE a Brussel·les, ara que la Gran Bretanya ha vetat el primer ministre belga, Jean-Luc Dehaene. El jovial democristià Santer, cap del govern de Luxemburg durant molts anys, és considerat el revés del seu predecessor socialista, el dinàmic visionari Jacques Delors. Amb cinquanta-set anys, un dels grans èxits que ja ha aconseguit com a president de la Comissió ha estat de repartir tan bé les atribucions entre els altres dinou comissaris de l'UE, que tant els quinze països membres com els polítics prominents de la Unió n'han quedat satisfets.

—Senyor president, el sistema monetari europeu (SME) ha tornat a rebre una bona patacada; ha calgut devaluar la pesseta espanyola i l'escut portuguès. Perilla la unió monetària projectada?

—Al contrari, les turbulències han demostrat que és molt important que arribem, com més aviat millor, a una moneda comuna. Només així tindrem la possibilitat de preservar Europa d'aquestes pertorbacions.

—Però és palès que la majoria de països europeus encara són lluny de poder-se permetre una moneda comuna.

—Bé, no tots formaran part de la unió monetària, al començament. Però la consistència del tipus de canvi a Europa seria amb tota seguretat més ferma, si fos determinada per una mo-

neda única orientada a l'estabilitat. D'una altra banda, les agitacions del mercat i la manera com han estat salvades demostren un cop més la idoneïtat de l'SME.

—*Què ha funcionat, doncs?*

—En política, sempre cal pensar en alternatives. Què hauria passat, si no haguéssim tingut l'SME? No solament s'hauria produït la devaluació pactada de la pesseta i l'escut, sinó també una crisi monetària a tot Europa que hauria fet perillar el mercat comú.

—*Però no és només l'escut i la pesseta; el franc francès també ha estat pressionat.*

—Per motius polítics, no pas econòmics. I això sempre es torna a calmar de seguida. De totes maneres, aquesta situació, completament desmesurada, d'aquestes darreres setmanes tampoc no ens farà retardar la data d'implantació d'una moneda europea comuna.

—*El marc alemany n'ha estat el brillant vencedor, d'aquesta darrera destrossa monetària. No creu que ara encara serà més difícil de convèncer els alemanys que aviat hauran de renunciar a tot el seu orgull en favor d'una divisa europea funesta?*

—Els alemanys no poden ni han de renunciar al marc fins que no sigui substituït per una unitat monetària almenys tan forta com el marc.

—*Si la setmana passada hi hagués hagut una moneda europea, hauria estat la guanyadora de l'especulació internacional?*

—Segur que l'ecu ocuparà el lloc del marc entre el ien i el dòlar.

—*I això l'1 de gener del 1997, com preveu el Tractat de Maastricht?*

—Com a president de la Comissió estic obligat a atenir-me al Tractat de Maastricht. Al Tractat hi ha dues dates per a l'inici del tercer grau: el 1997 i el 1999. De moment, ara apuntem al 1997, amb l'esperança que fins aleshores una majoria de països compleixi els criteris d'estabilitat necessaris per a l'ingrés.

—*Per a l'any que ve hi ha prevista la conferència dels governs sobre les reformes institucionals de la Unió Europea. En aquest moment ja es pot pensar en l'ampliació del Tractat de Maastricht?*

—De primer, deixeu-me dir com veig jo Europa, perquè se'n segueix el que voldria aconseguir. Per mi, el fet més greu és la gran pèrdua d'acceptació de la Unió Europea entre la població. S'ha obert un abisme entre els ciutadans i nosaltres, els polítics d'Europa. Cal que nosaltres el superem.

—*Molt bé, però com?*

—Què molesta el ciutadà? Què no entén? Tenim una unió rica en països altament industrialitzats. I, amb tot, hi ha divuit milions de parats, i cinquanta-dos milions de persones que viuen al caire de la pobresa. La manca de feina, doncs, ha de disminuir, i d'una manera dràstica.

"Què hauria passat, si no haguéssim tingut el Sistema Monetari Europeu? No solament s'hauria produït la devaluació pactada de la pesseta i l'escut, sinó també una crisi monetària a tot Europa que hauria fet perillar el mercat comú."

—*Ningú no ho contradiu; el que passa és que la política econòmica encara continua essent una qüestió dels països membres.*

—Però tenim el mercat comú. I a Brussel·les ens encarreguem que funcioni. I podem fer-hi diverses coses: respectar la competència, fer més flexible el mercat de treball, o promoure desenvolupaments nous, com ara la societat d'informació. Tot això només reeixirà quan els quinze països membres duguin a terme, plegats, una política convergent. I d'això, me n'ocuparé jo des de Brussel·les.

—*Promet res més?*

—Diàriament, el ciutadà veu a la televisió què passa a l'ex-lugoslàvia, a Txetxènia, a Ruanda. I la gran, la rica Europa, ho observa amb impotència.

—*Quin caire hauria de tenir una política exterior i de seguretat comunitària? Qui la decidiria?*

—La política exterior és un aspecte molt especial per a cada estat, depèn de la història i la identitat. Per això és impossible que la Comissió tingui un dret d'iniciativa únic en aquest punt, o en economia. Ho hem de fer conjuntament amb el Consell Europeu.

—*Entra dins els seus propòsits una secretaria de política exterior que aplegués tota la Comissió i els representants dels governs de cada país membre?*

—Seria una possibilitat. Però la cosa important és que l'UE parli amb una sola veu. Simplement, no pot ser que la Unió Europea, en el procés de pau del Pròxim Orient, per exemple, hi aporti la major part dels diners i que, políticament, no tingui gaire res a contribuir-hi.

—*Els britànics ja han anunciat que, en la Conferència dels Governs, diran que no a tot el que vagi en aquest sentit. Com vol acabar, amb aquest membre recalcitrant?*

—El primer ministre Major presentava, no fa gaire, un document sobre la política de seguretat, en què feia saber les seves idees. I, si més no, reconeixia, per exemple, que Europa necessita una política de defensa comuna. Amb això ja es pot començar a fer alguna cosa. Fins a la Conferència de Governs de l'UE encara tenim una mica de temps.

—*I quant ha de durar aquesta reunió? També nou mesos, com el Congrés de Viena?*

—Per als preparatius del Tractat de Maastricht ens van caler sis mesos. No sé si al Maastricht II anirem igual de ràpids. Però és decisiu per al futur de la Unió que la Conferència de Governs avanci fluidament. No es pot permetre que res es vagi arrossegant, altrament perillaria el desenvolupament posterior de la comunitat.

—*Què seria d'Europa, si aquesta conferència fracassava?*

—Als països centreuropeus, els hem assegurat l'ingrés. La Conferència ha de decidir si l'am-

ARXIU

pliació es prepararà amb una reforma institucional de l'UE o no.

—I si els anglesos s'hi oposen?

—Aleshores tindríem una zona de lliure comerç ampliada, i aquest no pot ser el nostre objectiu. Per això no és possible de deixar passar el 1996 sense efectuar canvis profunds en el Tractat de Maastricht.

—L'ampliació a l'est condueix a més integració dins Europa, o potser a la separació de la Unió...?

—Justa. Amb vint, vint-i-cinc o potser fins i tot vint-i-set països membres, no podem continuar treballant com fins ara.

—En el cas de Luxemburg, com a petit estat sense gaire influència externa, estaria disposat a renunciar al seu comissari?

—Cada estat membre hauria de mantenir un comissari. Però només un.

—Pla n'estarien contents, els països grans que ara n'hi envien dos! Creu que el seu successor hauria de ser elegit pel Parlament i que hauria de tenir el dret de fer-se el seu propi equip, com fa el canceller federal a Bonn, amb el seu gabinet?

—Això seria ideal. Ara, és qüestionable que ho puguem aconseguir. Però el president hauria de tenir, si més no, més dret de cooperació en l'elecció dels components de la Comissió.

—Els diputats del Parlament europeu també haurien de tenir més poder?

—Com a mínim, cal que s'acabi aquest desordre actual. Per exemple, ara hi ha vuit procediments diversos de cooperar i cogestionar. No hi ha qui s'hi entengui. El Parlament necessita uns drets de codeterminació clars.

—Quin aspecte tindrà Europa després de la Conferència de Governs?

—Evidentment, no tindrem cap estat federal en la seva forma clàssica. Però jo espero que la Unió en surti reforçada. Hem d'establir clarament qui fa què: les regions, els estats nacionals, les institucions supranacionals, etc. Ens cal una repartició institucional de les competències que han de ser reclamades judicialment davant el Tribunal Europeu.

—Newsweek *ha dit que vostè era un "federalista convençut". No creu que Major, després de rebutjar el* premier *belga Dehaene per les seves actituds federalistes, tindrà en vostè un exemplar pitjor?*

—Dehaene i jo tenim molt en comú. Venim de la mateixa família de partits, fa molts anys que som amics.

—Somnia en l'estat federal d'Europa?

—Jo no en diria estat federal. En tot cas, no em sembla realista de crear un estat federal clàssic. Nosaltres no suprimirem els presidents, els cancellers, ni els reis d'Europa. Però sí que aspiro a una Unió on hi hagi representats els elements supranacionals, tal com volien els fundadors de la Comunitat Europea. Ja hi ha drets que han estat traspassats irrevocablement als òrgans de l'UE. Europa, en la seva dimensió d'estat, ja ha començat.

Jacques Santer, sobre l'estat federal d'Europa: "No suprimirem els presidents, els cancellers, ni els reis d'Europa. Però sí que aspiro a una Unió on hi hagi representats els elements supranacionals, tal com volien els fundadors de la Comunitat Europea. Ja hi ha drets que han estat traspassats irrevocablement als òrgans de la UE. Europa, en la seva dimensió d'estat, ja ha començat.

—Òbviament resulta difícil de donar nom a aquesta cosa rara. El president del grup parlamentari alemany CDU/CSU, Wolfgang Schauble, parlava d'un "concepte d'estat europeu sui generis*". Quin aspecte tindrà finalment?*

—Allò que s'ha de crear és un ens estatal sense cap model històric. Estaria molt bé que s'hi trobés un nom amb gràpa. Però és més important que no perdem de vista l'orientació que havia buscat Jean Monet, el pare fundador d'Europa. A Europa li cal una identitat supranacional. Amb una simple organització interstatal, amb una unió comercial, no n'hi ha pas prou.

—Senyor president, moltes gràcies per l'entrevista.

Heiko Martens / Marion Schreiber
©Der Spiegel-EL TEMPS
Traducció: **Carme Gala**

L'independentisme segr

Jordi Bilbeny ressegueix l'evolució ideològica de Joan Salvat-Papasseit. Un camí que va des de l'espanyolisme intel·lectual dels inicis fins a l'independentisme militant que va dirigir el pensament del poeta durant la major part de la seva obra. Vet aquí un Papasseit eternament anarco-sindicalista que ha estat volgudament amagat.

Ja sia perquè En Joan Manuel Serrat els va popularitzar en una de les seves cançons, ja sia perquè serviren de cortina de fum per a amagar l'autèntic rerefons polític d'En Salvat, el fet és que la majoria de catalans i catalanes que han intentat aproximar-se a l'obra papassetiana, han topat tothora amb uns mots que han determinat d'antuvi totes les lectures possibles del pensament del poeta. En Salvat va escriure: "jo no vull allistar-me sota de cap bandera. Són el vell distintiu de les grans opressions. Àdhuc el socialisme, n'és una nova forma d'opressió, perquè és un estat nou seguidor de l'estat. Seré ara el glossador de la divina acràcia, de l'Acràcia impossible a la vida dels homes, que no senten desig d'una Era millor." Però, a més a més de no tenir en compte que aquest text era tot just un esborrany del seu primer balboteig literari, En Serrat va esbandir de la seva cançó un fragment prou revelador ("Àdhuc el socialisme, n'és una nova forma d'opressió, perquè és un estat nou seguidor de l'estat"), amb la finalitat d'adaptar la ideologia del poeta a la seva pròpia, sense que se n'escapés cap exabrupte. Calia anarquitzar En Papasseit. Calia socialitzar-lo. Fer-lo passar com un poeta sense pàtria, preocupat per les lluites socials, literàries, estètiques i sexuals. I amb una total indiferència per Catalunya. El que diran En Castellet i En Molas a la *Poesia Catalana del Segle XX*: "la revolta salvatiana és químicament pura: lluitar per lluitar; per res més". Tanmateix, fou així? L'obra poètica d'En Salvat-Papasseit és una lluita sense objectius? És una lluita merament estètico-literària, químicament pura? Era una lluita ofegada i perduda abans d'entrar en combat, perquè –com diu En Sobré al pròleg dels *Mots propis i altres proses*– En Salvat "preferia les causes perdudes"? O el que realment s'esdevingué és que tota la lluita anarco-sindicalista del Salvat primicier evolucionà cap a un catalanisme cultural i acabà desembocant en l'independentisme? I que, justament, per raó del seu abrandat independentisme, de la seva imbricació en els escamots armats d'Estat Català, i de la seva apologia constant, indefallent, precisa, de l'alliberament de Catalunya de l'opressió d'Espanya, s'ha obliterat el seu pensament polític de tota lectura rigorosa que s'ha fet sobre la seva obra?

Del socialisme mentider al catalanisme cultural. És cert que el primer Salvat és un home convençudament socialista. Espanyol i socialista. Les seves primeres manifestacions literàries, aplegades a *Humo de Fábrica,* al 1918, són escrites en espanyol. Però la llengua no és només l'únic element d'adscripció a Espanya. Hi ha el seu bagatge cultural. Els seus guies literaris i revolucionaris, o són també obertament espanyols, o comparteixen l'espanyolitat com quelcom de consubstancial a la seva formació ideològica i política: Azorín, Cervantes, Gómez de la Serna, Ganivet, Pi i Margall, Goni, Jovellanos, Lerroux o Joaquín Costa, entre molts altres, són dels seus referents més pròxims. Per En Salvat, Espanya és la seva pàtria social, espiritual i intel·lectual. No és el seu país modèlic. Però és el seu país. Un país amb mancances i tragèdies profundes. Un país injust. Però el seu país, al capdavall. Per això mateix, tota l'energia d'*Humo de Fábrica* es destinarà a la regeneració d'Espanya. A l'article "Quijotería y flamenquismo", En Salvat apunta: "*Hablar de Espana en estos momentos tiene como el sabor de una amarga bebida que no cure pero que vayamos apurando cual remedio. ¿Y sabéis por qué? Porque cuando hablamos de España, los que luchamos, los que también la queremos, lo hacemos para redimirla de pasados errores.*" I acaba: "*España ha luchado siempre; de ideales no ha tenido nunca, o no los ha conformado nunca. Hemos ido a esas luchas por la Fe, con el sentimiento acaso de obrar bien, pero sin saber si ello nos correspondía a nosotros, como en verdad no nos correspondía. Y así, y no busquéis en ello paradoja, acentuamos que somos solamente Sanchos y que lo somos irremisiblemente.*" La identificació d'En Salvat amb el país que pretén regenerar a través dels seus articles abrandadament revolucionaris és absoluta. No hi farà res que critiqui Espanya i els espanyols. No hi fa res que s'esgargamelli cridant: "*¡Juventud española! Otra generación imbécil fracasada, inútil a la siembra de la renovación*". O bé que "*hoy toda Espana es un cementerio moral*". I encara: "*hay pueblos que sólo son una afrenta, que sólo son un pecado: España*". Però, en totes aquestes flamarades antiespanyoles, no hi batega cap ínfula separatista, sinó tan sols una ben intencionada actitud de regeneracionisme espanyol. De regeneracionisme socialista espanyol. Al 1916, un Salvat de vint-i-dos anys creia que el socialisme encara podria fer ressuscitar les ànimes mortes dels

:stat de Salvat-Papasseit

espanyols. Així ho escriu al manifest "Hermanos oprimidos, salud", que publicarà la *Juventud Socialista Barcelonesa*: "*Nosotros, socialistas, la juventud eterna en ardimiento, los que brotamos siempre al son de las protestas justicieras, venimos otra vez. Venimos contra la España vieja, que es tradicional tierra de opresión y queremos ser libres.*" Però lliures com a treballadors explotats per burgesos capitalistes al servei de la tirania de l'estat. Mai lliures com a part viva d'un poble sotmès a un altre poble.

De tota manera, *Humo de Fábrica*, tot i el seu àmbit espanyolitzant i socialista, ja contidrà el germen de la ruptura futura amb l'esquerra espanyola i amb l'estat espanyol. De mica en mica En Salvat s'adonarà que "*es toda la nación que es expoliada con el asentimiento y colaboración de las izquierdas*". Idea que es repetirà, un any després a *Un enemic del Poble*: "Fins per damunt de tot, les joventuts polítiques d'esquerra, que són les que podrien renovar el país, no estan capacitades per a aquesta missió. I és que van a remolc dels cabdillismes, lluny de ser-ne l'assot. Mentrestant, els obrers segueixen emigrant, i els soldats passen fam i són minats pels polls allà al Marroc, i les vagues es donen sense altra solució que la guàrdia civil". I també: "Ell [Romain Rolland] és qui ha fuetejat els socialistes, aquells que no han complert amb les masses humils, aquells que no han tingut prou valor per morir per llurs ideals i vergonyosament moren pels dels altres".

La dimensió literària de Joan Salvat-Papasseit ha estat esbiaixada molt sovint. En aquest sentit, hom ha volgut fer passar Salvat com un poeta sense pàtria. I res més lluny de la realitat.

I pel que fa a la ruptura de l'estat espanyol, ja preconitzà a *Humo de Fábrica*: "*¡Arriba los hambrientos! ¡Abajo el capital de las manos burguesas! ¡Abajo los Estados opresores!*" Frase, aquesta darrera, que no tindria cap mena de sentit llibertari, si al llarg del llibre no hi hagués aquesta altra: "*Portugal será nuestro cuando nosotros seamos también de Portugal, unidos en deberes y en las aspiraciones y* libres Cataluña y Vasconia *a la vez, en iberismo noble.*" La mateixa idea que havia també recollit, ja al 1916, als *Mots propis*: "Jo no puc conformar-me que en nom de la unitat d'un Estat qualsevol em fermin els grillons de l'esclavatge –això de la unitat és una altra mentida dels nostres assassins–".

Nogensmenys, el canvi definitiu a l'hora de concebre el conflicte espanyol vindrà de la mà del canvi d'idioma. Això és el que es dedueix de les paraules d'En Josep Pla, que ens diu que, quan conegué En Salvat "era un xicot molt tètric; semblava un jove insatisfet. Tots els gorkians, tots els anarquistes literaris, eren el mateix. Però a mesura que la seva presència al Faianç l'obligà –almenys externament– a deixar les seves vociferacions socials a segon terme i a obsessionar-se per les qüestions literàries, es tornà més divertit. En aquest procés anà perdent la pedanteria jovenívola –cosa curiosa

ARXIU

en un país en què aquesta xacra sol augmentar amb el pas dels anys i de l'experiència, si és que se n'arriba a tenir–. Es tornà una persona molt agradable. Aquesta transformació es produí a mesura que anà deixant (en l'escriptura) el castellà, que fou l'idioma literari de la seva extrema jovenesa, per adoptar un català ple de naturalitat i desproveït de tota petulància acadèmica. El fet li costà un gran esforç, perquè les seves lectures d'adolescent, totes en castellà, que féu amb una gran avidesa, el castellanitzaren fins al moll de l'os. L'adopció del català li provà positivament, li donà una visible salut mental". El canvi d'idioma anà de bracet amb l'aparició de la revista editada per ell mateix *Un Enemic del Poble*, el 1917. L'Enric Jardí, observant aquest canvi, ha apuntat: "Amb l'aparició d'*Un Enemic del Poble*, Joan Salvat-Papasseit, poeta d'extracció humil i autodidacte, es catalanitzava. El seu canvi de llengua literària coincidí amb el treball que desenrotllà al costat de l'entusiasta promotor d'empreses artístiques de signe noucentista Santiago Segura."

Salvat-Papasseit amb un grup de la Joventut Nacionalista l'any 1913, entre el qual hi ha Daniel Cardona. El canvi de llengua literària coincidí amb el treball que desenrotllà al costat de promotors d'empreses artístiques de signe noucentista.

El retorn a la identitat pròpia i la preocupació per Irlanda. A partir d'aquí, els fets semblen precipitar-se: abandona el pseudònim de Gorkiano, empra el seu propi nom per signar les seves creacions literàries, deixa a un segon pla la brega social i política i reclama un lloc en el camí de l'Esperit. Catalunya entra en el camp dels seus objectius. Apareixerà el manifest "Missió per Catalunya", on En Salvat comença a utilitzar expressions com el "jou de Castella", "hom no és petit davant d'Espanya", "Espanya no existeix com entitat unida", "el ferro al cint no pesa; pesa l'esquella innoble que el manso porta al coll". I és en aquesta proclama que el poeta focalitzarà la seva "missió": "nosaltres estimem el sofriment per l'alliberació, no el goig en l'esclavatge. Han dit per Catalunya? Ens plau malgrat que sigui una interinitat." Queda clar que En Salvat s'arrenglerarà amb els qui sofreixen per alliberar Catalunya. Idea que reblarà per acabar la "missió": "Catalunya és un nom i una amada. Ai d'Ella si demà, en haver-la fet lliure, tornava contra nós!"

En una carta a l'Elies Badiella, del 10 de març de 1919, es queixarà de les bombes castellanistes posades a Catalunya per tal de frenar l'avanç de la societat catalana en les seves reivindicacions per l'Estatut d'Autonomia. Però no acabarà de donar el pas definitiu de la comprensió del sotmetiment i l'esclavatge de Catalunya dins Espanya fins al cap d'un any. El 7 d'abril de 1920 escriu a En Josep Maria Junoy: "Com més estimo París, m'estimo també més Barcelona. Torno amb un nou

ARXIU

i més ple concepte de la pàtria." I aquest nou concepte de la pàtria va íntimament lligat al concepte de la independència de Catalunya, per tal com així ho manifesta el mes següent en una carta a En Joaquim Ventalló, acabada de la següent tenor: "Visca Catalunya lliure!/ Mori la burra Espanya gran!/ Visca la virilitat dels irlandesos!/ Visca En Soler!/ Abaix la diplomàcia de 'La Lliga'!/ Morin els botiflers! Visca el futurisme internacional!".

La preocupació d'En Salvat per la lluita independentista irlandesa es fa molt present, a partir d'ara, en el seu pensament polític. Tant ell com el seu germà Miquel escriuran a *El Dia* de Terrassa articles sobre el cas irlandès comparant-lo amb el cas català, cosa que evidencia que la qüestió de la independència d'Irlanda i Catalunya era motiu de conversa habitual al si de la família Salvat-Papasseit. Pel nostre poeta, els irlandesos són uns autèntics herois, homes que saben lluitar i donar la vida per la llibertat del seu poble, mentre a Catalunya "ha mort el via fora! O s'ha perdut: hom caurà de genolls en adoració santa davant l'home valent. I farem com les dones que admiren l'energia de tots els qui són homes i veritables homes. Però la Catalunya, quan ressuscitarà?"

El combatent convençut i el poeta social. Seria fàcil deixar-se endur per la creença que, davant l'evidència d'un pensament polític independentista papassetià incontestable, aquest pensament només es reflectí en el seu epistolari i en revistes d'abrandament nacionalista. Però que, altrament, la seva poesia en restà tothora incòlume. Seria massa fàcil, però no seria cert. Car tota l'obra poètica d'En Salvat respira aquesta fortor de lluita incombustible, d'amor al país i al seu alliberament nacional. I això sí que és fàcil de resseguir amb claredat al llarg de tots els seus poemes. Des del primer al darrer. Així a *Poemes en Ondes Hertzianes* (1919), ja hi trobem consignes com és ara "LLUITA x BELLES GESTES I ACCIONS" o imatges com "i duc el tomahawk sota l'aixella". *L'Irradiador del Port i les Gavines* (1921) s'obre amb un "CANTO LA LLUITA". I a *Les Conspiracions* (1922) la incitació a la lluita armada no es pot amagar de cap manera: "prenem els estris de viure en combat" o "fendim les ones, tal guerrers d'abans". Lluita que no desapareix a la *Gesta dels Estels* (1922): "cantaria cançons com els marins de guerra" o "lluitaria qui sap per quina ampla bandera/ però millor que fos la de la meva terra/ quatre barres de sang/ l'or del cor que voleia". Ni desapareix a *El Poema de la Rosa als Llavis* (1923): "vaixells de guerra vinguessin al port,/ prou hi aniria mariner de popa".

Salvat-Papasseit, el primer per l'esquerra, amb un altre grup de la Joventut Catalanista el 1916. Tota l'obra poètica d'en Salvat respira aquesta fortor de lluita incombustible, d'amor al país i al seu alliberament nacional.

A més a més, el seu llibre *Les Conspiracions* (1922) és la clau de volta que ens permet de comprendre la poesia com un fet autènticament civil, de combat, patriòtic. Lluny de teoritzacions estètico-literàries el llibre encaixa de ple en la "conspiració" política. I és un fidel reflex, com han assenyalat molt bé En Joan Alavedra i En Joan Teixidor, de l'obra d'En Dídac Ruiz i, molt particularment, del seu llibre *Del Poeta Civil i del Cavaller*. Aquí En Ruiz posa de manifest la urgència d'una poesia civil i d'un estol de cavallers per a Catalunya. Per ell "l'alliberació de cada Pàtria que vol infantar un Poeta és un fet històric. I pot afirmar-se enèrgicament que, si la miserable raça dels humans és encara a la infància del progrés dels sentiments i dels entusiastes, es deu quasi exclusivament a la ignorància d'aquest fet. Podeu aplicar els raonaments universals al cas concret de Catalunya. I als pessimistes, als que no creuen possible l'alliberació per l'única raó que ja no la tenen, recordeu-los, si us plau, que les coses són espiritualment abans que siguin realment, que l'ideal de la llibertat precedeix el fet de l'alliberació". I l'alliberació de Catalunya només s'aconseguix conspirant. I la conspiració és transparent: "ara hem d'ésser nosaltres (escriu En Salvat des del mateix sanatori espanyol on escriurà el llibre), perquè ho som i ho volem, un Estat que reneix tot i espolsant-se el llot de les polaines. Aquesta terra erma castellana ens dóna dret a això, i per la voluntat en serem lliures. Però cal voluntat. Si no ve un temps heroic no podrem deslligar-nos-en: pesen com un cos mort, com lo que són." I continua: "Sabem que encara som una província, però no sabem que *ja no ho som!* Sabem que entre nosaltres fins hi ha separatistes, però ignorem encara que ja estem separats. Una estoneta més –25 anys, potser–, que el poble s'orienti cap allà on ja avui es troba l'escassa selecció de catalans, i el problema es presenta d'una tal gravetat com la dels irlandesos. Perquè no tenim res, res de comú." I encara afegirà: "Em calia saber-ho ben del cert què hi havia de bo entre ells i nosaltres. I no hi ha res de bo. Dintre la selecció d'aquesta gent d'aquí, tots del 98, sols hi ha una incomprensió per al nostre problema viu. En això els hem pujat un grapat de mils colzes. Tots són *hijos de Espana*. Que bon profit els faci!" Per a acabar reblant: "Amb l'Ortega i Gasset, home ben Castellà, amb tot i que ell s'esforça a contradir-ho –almenys a contradir que Espanya sigui morta–, no m'he pogut entendre. I és que no ens assemblem ni amb els intel·ligents. Cada dia que passi la muralla serà més gruixuda que mai. Ens caldran, tanmateix, més esforços. La nostra marrecalla té un pervindre de guerra. Que no els manqui el Poeta ni els manqui el Cavaller ni el Sacerdot." *Les Conspiracions* són el fruit d'aquesta immensa dissemblança, d'aquest mur insalvable, sense enderrocament possible.

ARXIU

Ex-libris del llibre 'Poema de la Rosa als llavis', signat per Josep Obiols l'any 1923. L'estel independentista de cinc puntes llueix en els treballs del poeta a principis dels anys vint, i és l'estel que impregnarà tots els seus poemes d'una manera obsessiva.

L'estel d'un esguard i el d'una senyera. Ara bé, En Joan Crexell, a l'*Origen de la Bandera Independentista,* va mostrat sobradament com des de l'abdicació de l'Amadeu de Savoia de la corona espanyola i de la conseqüent proclamació de la Primera Rebública espanyola, l'11 de febrer de 1873, fins a la proclamació de la República Catalana del 14 d'abril de 1931, el nou símbol que a Catalunya impregnarà les banderes catalanes, les capçaleres de les revistes, els emblemes, els segells i els ex-libris, és l'estel solitari de cinc puntes. Per En Rafael Dalmau, en un article publicat al núm 125 de *Nosaltres Sols!*, "l'estel és per nosaltres la distinció que hi ha entre els catalans que s'ajupen i traeixen i els catalans que segueixen el camí únic, rebel i dreturer per la llibertat de la Pàtria". Amb tot plegat, la posició d'En Salvat podia quedar difuminada, si no fos perquè hi ha sobrats testimonis que el vinculen amb organitzacions culturals i polítiques que, d'una manera o altra, lluïren un estel solitari. Aquests són els casos de la revista *Renaixement*, que l'any 1911 ja comptava amb l'estel de cinc puntes a la capçalera. Com que En Jordi Cardona conserva una fotografia del seu pare (En Daniel Cardona) d'una colla de la Unió Catalanista, en què tothom sosté a les mans un *Renaixement*, no és difícil d'endevinar que En Salvat, que figura entre els fotografiats, havia de conèixer perfectament el significat simbòlic de l'estel. Això mateix li havia de succeir amb *L'Intransigent*, que també incorpora l'estel a la seva capçalera al número 35, del 21 de novembre de 1919. Com que aquest "Periòdic Nacionalista de Joventuts" era adherit a la Unió Catalanista, de la qual En Salvat era soci, segons em va informar En Crexell, es fa palesa de nou la seva familiaritat amb l'estel. Finalment, i com ja és sabut, En Salvat fou redactor de l'*Estat Català*. Doncs bé, a tots els números publicats, entre el 15 de novembre de 1922 i el 5 de setembre de 1923, la seva capçalera llueix també un estel de cinc puntes. I serà aquest mateix estel independentista el que apareixerà a la portada de *L'Irradiador del Port i les Gavines* (1921), en el cul de llàntia de *Les Conspi-*

racions (1922) i a l'ex-libris del llibre *Poema de la Rosa als Llavis* (1923). És l'estel independentista que ens dóna una clau de lectura a *La Gesta dels Estels* (1922) i a *Òssa Menor* (1925). I és l'estel que impregnarà tots els seus poemes d'una manera obsessiva. Així, si bé és només a la "Divisa" que enceta *La Gesta dels Estels,* on l'estel té una irrevocable significació política i independentista ("l'estel d'un esguard/ i el d'una senyera"), a la resta de l'obra poètica cal primfilar una mica més per acabar adonant-nos-en. No és, per tant, forassenyat d'intuir als *Poemes en Ondes Hertzinanes* aquest senyal: "I encara un estel brilla/ i duc el tomahawk sota l'aixella" ("LINÒLEUM"), sobretot perquè aquí la brillantor de l'estel va íntimament connectada amb l'actitud de lluitar. Em sembla ja fora de tot dubte el sentit de l'estel, com a símbol independentista, al poema "Els Tres Reis d'Orient", atès que aquí l'estrella "serveix de fanal/ a uns corsaris d'avui", mentre "un vaixell se l'emporta/ amarrada a proa": no sembla pas arriscat d'endevinar-hi "la proa" com una metàfora de l'avantguarda independentista. Tampoc no sembla abstrusa la referència a l'estel a "Vibracions": "A aquella estrella nua tan a prop de la lluna/ li servo un gran amor/ car volia escapar-se i la vigilen molt", perquè s'intueix l'estel com a símbol d'una Catalunya que vol separar-se d'Espanya sota la vigilància extrema dels seus opressors. I encara a dins *L'Irradiador del Port i les Gavines* trobem la darrera referència: en aquest cas la "d'un vaixell que anava a cacera d'estels", amb un mariner "que us diu que un dels estels és el seu propi cor/ que tots els tripulants i caçadors d'estels/ tenen la fi mateixa". L'estel apareix de nou, dins *La Gesta dels Estels,* a "Prometença", poema que suggereix la promesa de deslliurar Catalunya de l'invasor o de morir-hi en l'empresa, talment com juraven els "escamots" militars d'Estat Català i Bandera Negra: "prendria les ciutats/ i llurs noies vindrien a rebre'm/ no sabria tornar/ si tornar no podia amb l'espasa florida". A "La Mort del Just" és interessant de copsar, com en els primers escrits en prosa, com la dona és equiparada a la Pàtria, i, més exactament, a la Pàtria independent, perquè és identificada amb l'estel: "la meva amiga, quan jo la prenia,/ tota es vinclava com dofí saltant:/ si era de nit, com l'estrella glatia". Serà justament aquesta visió de la dona com a Pàtria independent la que obrirà *El Poema de la Rosa als Llavis*: "Quina grua el meu estel,/ quin estel la meva grua!/ –de tant com brilla en el cel/ sembla una donzella nua" ("QUINA GRUA EL MEU ESTEL"). I serà a *Òssa Menor* on s'acabarà de reblar, car la seva enamorada "duu a la sina dos estels" ("NOVEL·LA"). Amb la qual cosa, la força eròtica papassetiana, i el seu impuls regenerador i vitalista que implica, s'hauria de copsar també a la llum del seu impuls d'alliberament nacional, sense el qual podria caure en l'atzar d'un casanovisme barat. Per tant, allò que En Fuster deia que "l'amor, per a ell, és només una efusió lúdica dels sentits, en la qual no sembla engatjada cap part més profunda de la personalitat", s'hauria de matisar amb uns quants ets i uts.

Portada de 'L'irradiador del port i les gavines'. Segons Salvat-Papasseit, "un vaixell que anava a la cacera d'estels". L'estel s'intueix com un símbol d'una Catalunya que vol separar-se d'Espanya.

ARXIU

Un epistolari guardat amb pany i clau. Hi ha encara una altre àmbit on l'independentisme d'En Salvat-Papasseit es desgrana amb tota la claredat del món, fil per randa, convençut i precís: el seu epistolari. Nogensmenys, les seves cartes han estat bandejades a l'hora de fer un estudi ambiciós i complet de tota la seva poesia, i tan sols s'han utilitzat fragmentàriament amb finalitats molt parcials i minvadíssimes. Si l'espigolem amb atenció –per bé que encara en queda per editar més de la meitat–, de seguida ens colpeix, novament, la força del seu pensament independentista. Així, escriu des de Les Escaldes, el 26 d'abril de 1922, al seu amic Plandiura: "Aquí sóc *Monsieur le catalan.* He aconseguit l'essencial distinció de cultura i de fet polític que als catalans se'ns deu: *Monsieur le catalan separatiste*". Fins i tot, parlant de futbol i del Barça, escriurà un altre cop a En Plandiura el propsegüent 21 de maig: "Ves si ara no he tingut una gran alegria perquè els futbolers nostres –tots ells separatistes segons els han dictat– han obtingut un triomf que ha fet que tot un poble ho celebrés amb ells. Acusats de fenicis, i més tard de jueus, nosaltres, catalans, som com els grecs d'abans: un poble de comerç, però d'altes virtuts. Ja sabem passejar i festejar atletes. I Pèricles també fóra amb nosaltres si tinguéssim un xic d'independència". I serà en una carta a En Joan Merli, el 14 de setembre de 1923, que el poeta ens manifesta la seva assistència a les manifestacions independentistes barcelonines de l'Onze de Setembre i les seves corregudes davant de l'estàtua d'En Rafel de Casanova, amb les tropes de l'exèrcit espanyol al darrera. Diu En Salvat: "Tots sabem el que és córrer davant, i avergonyint un mo-

nument de bronze, d'un bronze tanmateix un xic més resistent que els nostres entusiasmes. Vós heu llegit prous cops –encara darrerament a 'La Publicitat'– que aquells qui es defensaven el 1714 ja ni eren catalans... I és perquè ells no corrien simplement! Anar al monument d'En Casanova i creure que és possible que no passarà res, és pensar el mateix que la gent de la Lliga, que ho desitja i ho diu. Els altres catalans no ho poden creure (quan fan una aliança fins a la mort, si cal...)". Resta, doncs, aquí ben transparent la identificació dels catalans que assisteixen a actes independentistes i no són de la Lliga, i que "fan una aliança fins a la mort, si cal", amb "l'escamot dels qui mai no reculen" de la "Divisa" de *La Gesta dels Estels*, o amb els versos d'una altra "Divisa", publicada a *L'Estat Català*, del 15 de gener de 1923: "Sigui només la guerra el nostre crit/ i el nostre cor s'encengui amb la senyera:/ l'estel ens porti de dia i de nit/ –el que reculi no trobi drecera./ I arrenglerats com legions en neguit:/ ara és l'amada qui viu presonera!" On veiem el paral·lelisme amb els "escamots" armats d'Estat Català.

ARXIU

Sobre la pertinença d'En Salvat a algun d'aquests escamots se n'han dit de verdes i de madures. Però els qui han arribat a escatir-ne quelcom, han amagat l'ou covardament. Jo creia que els escrits d'En Salvat, per més exaltats i bel·licistes que fossin, i per més que es decantessin sovint a fer apologia de la guerra i de la lluita armada, no s'havien d'interpretar més enllà d'una "mística militar". Ara bé, la conversa que vaig tenir fa uns anys, a Sant Just Desvern, amb En Jordi Cardona, em féu canviar diametralment aquesta imatge. Per En Jordi Cardona, "En Salvat-Papasseit, En Francesc Domingo, En Xavier Nogués, un que era de Cal Meli d'aquí, que va ser cunyat del meu pare i que es deia Francesc Gelabert, i l'August Argimon, tiraven. Feien pràctiques de tir. Així m'ho havia explicat el meu pare i també la meva tia Assumpció. I no tinc cap mena de dubte sobre la seva veracitat". Em comentà també que "acabada la guerra, els estocs d'armes es venien. I el grup del meu pare en va comprar entre els anys 18 i 19". D'aquí podem deduir que, com que En Salvat va anar a cals Cardona, a Sant Just, per motius de salut, el setembre de 1920, les pràctiques de tir s'haurien de situar entre el 19 i el 20, atès que En Jordi Cardona sembla recordar que En Salvat hi anà a tirar abans de fer-hi cap com a malalt. El testimoni d'En Cardona, menystingut i silenciat fins avui per presumpta invenció, l'he trobat corroborat al llibre d'En Prous i Vila *Nòpals. Elegies de Guerra* (1931). A la "nota-pòrtic", l'autor comenta: "no voldria deixar de dir que en aquests versos de guerra hi té bona part el malaguanyat poeta Salvat-Papasseit, per les indicacions que em feia a les seves lletres: 'Escriviu força –deia–. Feu força versos; encara que siguin bèllics, millor. A mi, l'olor de pòlvora em faria un efecte d'allò més', m'escrivia des de Barcelona, abans d'anar al sanatori de Fuenfría." Si bé En Prous i Vila no diu exactament que En Salvat tirés, sí que deixa entenent, per la referència a l'olor de pòlvora, que o bé tirà o bé era present a les pràctiques de tir.

L'ideari polític del poeta avantguardista passava pel rebuig absolut de l'esclavatge de Catalunya dins d'Espanya. L'independentisme de Salvat-Papasseit és, doncs, una obvietat inqüestionable.

Això hauria de canviar diametralment la visió d'un Salvat baladrer, anarcoide, sense ideologia de cap mena, embadalit pels pits i les cuixes de quatre senyoretes, conformista i amant de les causes perdudes. I caldria tenir molt present que el seu ideari polític passava pel rebuig absolut a l'esclavatge de Catalunya dins Espanya. En una de les seves darreres cartes, en què comenta la càrrega brutal de la policia espanyola sobre els manifestants de l'Onze de Setembre, escriu: "Pel que respecta a l'odi, em cal dir-vos això: no sospiréssiu pas la nostra llibertat sense passar per l'odi. Mentre no els odiem no els podrem vèncer mai! Cal, doncs, propulsar l'odi contra Espanya o deixar d'existir. Perquè no existeix l'odi, aquesta gent honesta de l'Estat Català no compleix el que diu. I és que ells també s'esperen –encara que no ho diguin– que ens vindrà per si sol."

De res no hi serviren els atacs antiindependentistes d'En Foix, el qual i per raó de la consciència política d'En Salvat, el titllà diverses vegades de "fals avantguardista". De res no hi ha servit el silenci de la universitat i la miopia o el silenci de guant blanc de la majoria de teoritzadors i crítics literaris. De res no hi han servit aquests cinquanta anys de castració intel·lectual, amb la por de dir la realitat. L'independentisme d'En Salvat-Papasseit és una obvietat inqüestionable. Ho era l'any 24, en què va morir. I ho és avui.

Jordi Bilbeny

Generalitat de Catalunya

Per una seguretat ciutadana millor.

Convocatòria de 727 noves places de Mossos d'Esquadra

Necessitem 727 nous mossos d'esquadra per a reforçar la Policia de Catalunya. Si creus que tu pots ser-ne un, tens de 21 a 30 anys i estàs en possessió del títol de graduat escolar, formació professional de primer grau o un altre títol equivalent, ara pots aconseguir una de les 727 places convocades.

Informa-te'n en el [redacted] o presentant-te en el Departament de Governació (Via Laietana, 69), la Direcció General de Seguretat Ciutadana (Passeig de Pujades, 9-13) a Barcelona; o bé en les delegacions territorials de la Generalitat a Girona (Gran Via de Jaume I, 9, entresol), Lleida (Passeig de Lluís Companys, 1) i Tarragona (Rambla Nova, 58-60, 3r). El límit de presentació d'instàncies és el 3 d'abril.

Entre tots, **millor.**

LA CRÒNICA DE JOAN DE SAGARRA

Dissabte, 11

"La senyora Isabel està molt més sencera que jo. Ja no en fan de dones, de mares, com aquesta. Des que es va morir l'Ovidi no he tornat a escoltar cap cançó seva, a casa, de matinada, entre sis i set del matí, que és quan em llevo, prenc un cafè, encenc el primer cigar i escolto música durant una hora per a mi sol. D'aquí a uns dies, quan les llàgrimes s'hagin acabat, les tornaré a posar i el meu petit pis de l'Eixample es tornarà a il·luminar amb el somriure de l'amic."

I "Seria massa fàcil i retòric dir que el país ha estat injust amb el cantant d'Alcoi, que no l'ha sabut aprofitar", deia l'editorial d'EL TEMPS arran de la mort d'Ovidi Montllor. Potser sí, potser era massa fàcil i retòric, però el dissabte, 11 de març, al cementiri de les Corts, amb l'Ovidi de cos present, davant de la família, dels seus amics –molts, érem molts–, davant de la senyora ministra de Cultura, de l'alcalde de Barcelona, del conseller d'Ensenyament de la Generalitat, jo ho vaig dir: "A l'Ovidi, no se li ha fet justícia". Ho vaig dir perquè em va semblar la cosa més elemental del món, perquè ja n'estava fart, de sentir els polítics tirar floretes i petons a aquest "gran artista", a aquest "gran lluitador", a aquest "home bo". És clar que era això, i molt més, però "quan va perdre la veu –vaig dir aquell dissabte a les Corts, adreçant-me als polítics–, li vàreu penjar totes les medalles i li vàreu retre tota mena d'homenatges, però, pocs anys abans, quan encara podia cantar, li vàreu regatejar recitals, gravacions, subvencions".

Ho vaig dir perquè, ho repeteixo, em va semblar elemental i perquè sé que, a l'Ovidi, li hauria agradat de sentir-ho. Ben mirat, tampoc no vaig dir res de nou. Em vaig limitar a repetir el que li havia sentit dir, dolgut, a l'Ovidi, moltes vegades; a ell i a uns altres personatges de la cançó: ben mirat, em vaig limitar a recordar el que va escriure Joan Fuster al pròleg del llibre d'Ovidi *Poemes i cançons* (Galba Edicions SA, Barcelona, 1978, a la col·lecció "Veles e vents" que dirigia Paco Rodón, llibre que vaig presentar a la llibreria Ona de Barcelona l'any 1979).

Permeteu-me que citi el que va escriure Fuster i que vaig dir a les Corts: "Ell (Ovidi Montllor), i els qui com ell van assumir 'cantant' les nostres reivindicacions col·lectives més urgents, van establir uns contactes amb el poble que ni els intel·lectuals ni els polítics no tenien al seu abast". "Avui –escrivia Fuster l'any 78– vista amb una perspectiva 'ja' històrica, la 'cançó' se'ns presenta com una de les eficàcies 'preparatòries' més vàlides que puguem computar. No veig que els beneficiaris d'aquella lenta, contradictòria i il·lusionada gestació de la poca o molta 'democràcia', de la minsa 'autonomia' actuals, els hagin fet justícia".

Això és el que Fuster va escriure ara fa disset anys. Així doncs, el dissabte, 11 de març, a les Corts, no em vaig inventar res de nou. "Seria massa fàcil i retòric dir que el país ha estat injust amb el cantant d'Alcoi, que no l'ha sabut aprofitar", diu l'editorial d'EL TEMPS. No sé si el país l'ha sabut aprofitar –jo crec que sí–, però d'allò que no tinc cap mena de dubte és que una colla d'intel·lectuals i de polítics sí que se'n van aprofitar –del 68 al 75 o 76–, per després perdonar-li, com qui diu, la vida. Potser l'expressió us semblarà un pèl massa forta. Doncs bé, heu de saber que quan es va morir l'Ovidi, un cretí de la televisió catalana (televisió controlada per uns determinats polítics, de la qual mengen uns determinats "intel·lectuals") ens volia fer creure que les cançons de l'Ovidi havien passat de moda, que ja no es porten, no s'escolten, que el que ara es porta, s'escolta i es ven és el rock català, i el cretí en qüestió ens introduïa en una coneguda botiga de discos de Barcelona on la gent que hi havia li deien, contradient-lo, que les cançons de l'Ovidi no són passades de moda, ni de lluny, sinó que –deien al cretí– allò que passa és que els discos amb les cançons de l'Ovidi (o de l'Andrés Estellés, o de Pere Quart o de Maiakovski, o de...) no es troben al mercat.

II. Països Catalans. Els qui em llegiu a EL TEMPS sabeu que sóc un afrancesat, un noi barceloní, de casa bona –sense diners, però Déu n'hi do, tractant-se d'un escriptor com era el meu pare–; un noi barceloní nascut a París, que volia ser francès, però que la guerra d'Algèria li va impedir de ser-ho i que, des d'aleshores, porta penjada aquesta creu-llufa i que, siguem sincers, en sap treure el seu partit. És veritat. Però *també* sóc català i, més que català a seques, sóc fill dels Països Catalans. Això, ho dec a Llull i a Ausiàs Marc i, permeteu-me l'estirabot, a l'arròs que fa la meva dona, que és filla d'Elda, criada a Alacant. I a l'Ovidi Montllor. Va ser l'Ovidi –i Joan Fuster– els qui em van fer conèixer, *in situ,* aquesta realitat, per a mi una realitat molt sensual, que es diu Països Catalans: quan es va cremar la Serra de Mariola, a l'Alcoi, va ser com si em cremés la mà. Com el divendres, 10 de març, a la matinada, que es va morir l'Ovidi –eren les 3 i 20 minuts–, i que em vaig despertar de sobte amb una cremor al pit.

III. Tornem a les Corts, el dissabte, 11 de març. La Neus Solsona, la companya de l'Ovidi, "l'última alegria de la meva vida", com ell em va confessar, tremolant davant la

de març, a les Corts

ARXIU

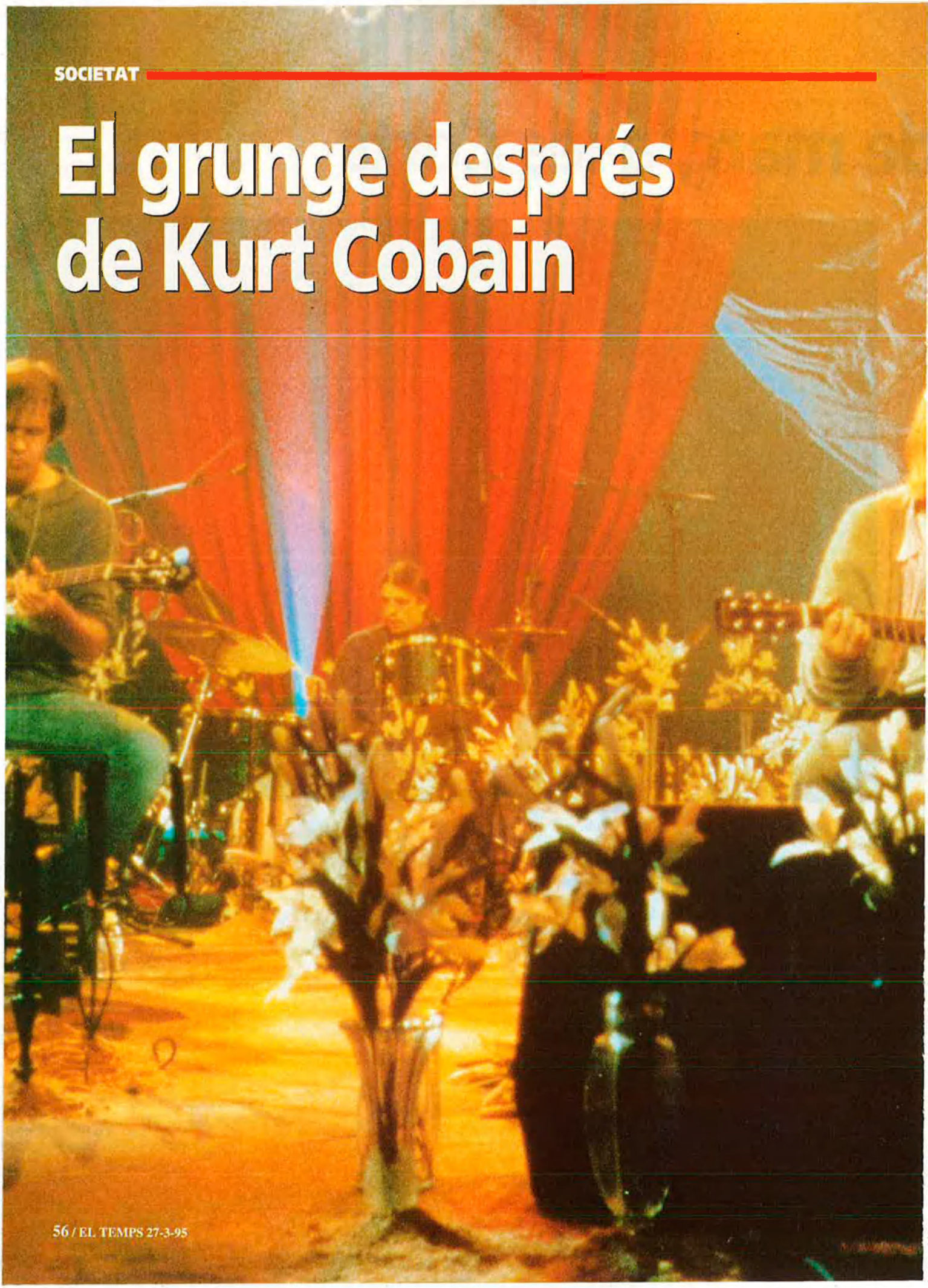

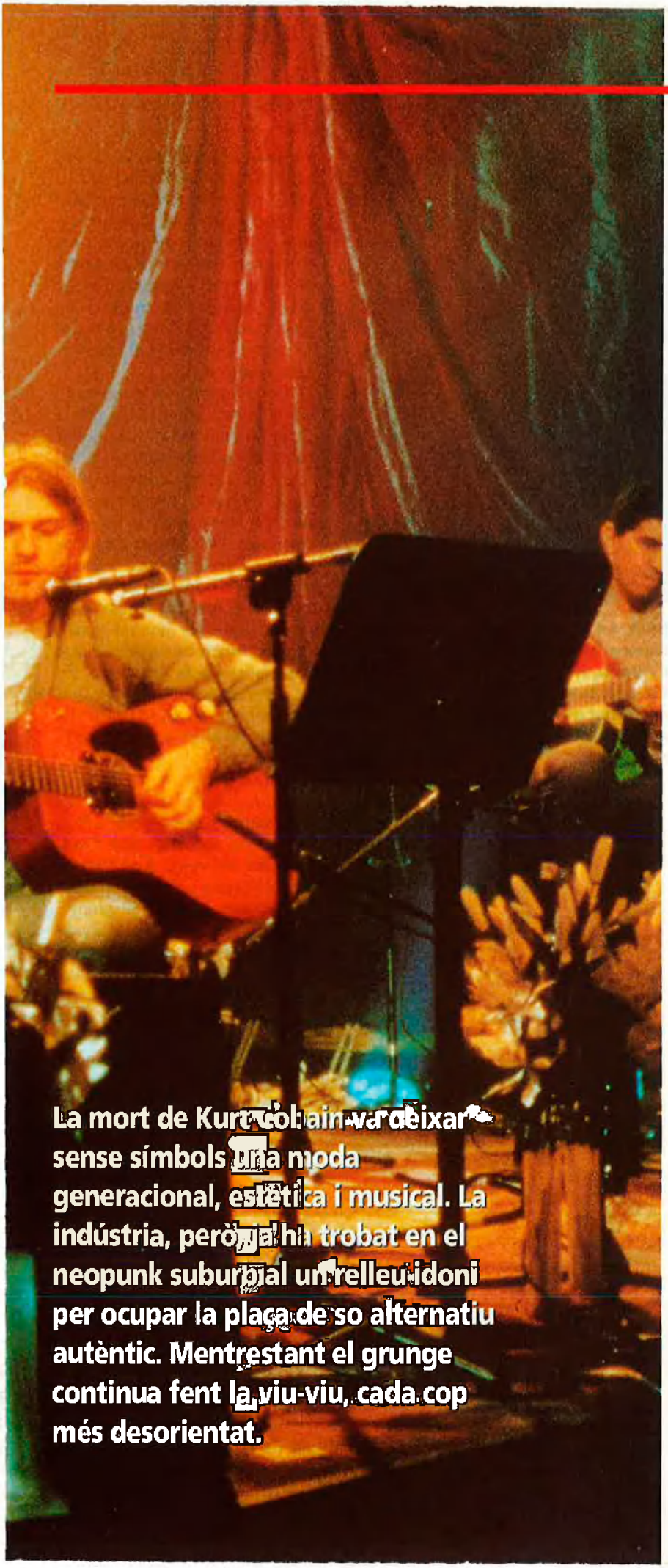
bière– cervesa!– que conté el cos de l'Ovidi. Sóc aquí per ella, pel germà, en Xavier; per les filles, Elena i Janna: per la mare, per la senyora Isabel Mengual, de Muro d'Alcoi. La senyora Isabel té vuitanta-dos anys i en dinou mesos ha vist morir dos fills seus, tots dos de càncer, i el seu marit. És una dona forta, "mai no trepitjà una escola i als nou anys ja treballava a la indústria del paper", va escriure Montserrat Roig. La senyora Isabel està molt més sencera que jo. Ja no en fan de dones, de mares, com aquesta. Des que es va morir l'Ovidi no he tornat a escoltar cap cançó seva, a casa, de matinada, entre sis i set del matí, que és quan em llevo, prenc un cafè, encenc el primer cigar i escolto música durant una hora per a mi sol. D'aquí a uns dies, quan les llàgrimes –sóc de llàgrima fàcil– s'hagin acabat, les tornaré a posar i el meu petit pis de l'Eixample barceloní es tornarà a il·luminar amb el somriure de l'amic.

Joan de Sagarra

"Va ser l'Ovidi –i Joan Fuster– els qui em van fer conèixer aquesta realitat, per a mi una realitat molt sensual, que es diu Països Catalans."

El grunge després de Kurt Cobain

La mort de Kurt Cobain va deixar sense símbols una moda generacional, estètica i musical. La indústria, però, ja l'ha trobat en el neopunk suburbial un relleu idoni per ocupar la plaça de so alternatiu autèntic. Mentrestant el grunge continua fent la viu-viu, cada cop més desorientat.

D'aquí tres setmanes farà un any de la mort per suïcidi de Kurt Cobain, líder del grup musical Nirvana. Aquell 8 d'abril l'electricista Gary Smith va trobar el cos inert de Kurt Cobain a les 8.30 del matí en una revisió rutinària. Al vespre, quan la ràdio local KXRX ja havia escampat la notícia, les botigues de discos de Seattle havien venut tot el material referent a Nirvana. I és que el grup de Kurt Cobain no era un qualsevol.

Després d'uns anys 80 on més aviat regnava el tedi musical, la dècada dels 90 es despertava amb un so brut, però sincer. Un so que es forjava en una ciutat, Seattle, i que ben aviat es convertí en la banda sonora d'una estètica i una generació sense esperances: naixia una moda anomenada grunge.

Els mitjans de comunicació no van tardar dos dies a prendre en comunió l'etiqueta per definir un sac on es barrejava música i estètica d'una generació que l'escriptor Douglas Coupland anomenava X. Casualitat o predeterminació, el cas és que Seattle, voltada de muntanyes i llacs, paradoxalment es convertí de cop en l'origen d'una potent cultura urbana. Fins el director de cinema Bernardo Bertolucci, que va rodar *El petit buda* en aquesta ciutat, deia: "La fresca i moderna serenitat del nord-oest del Pacífic i el seu emplaçament, suspesa a la vora d'un vast oceà, no podria estar més lluny de l'antiga pols i del caos de Katmandú".

So de Seattle. Abans de desvetllar-se tot l'ambient musical que encapçalarien grups com Nirvana, Seattle ja tenia el seu mite. Un negre que tocava la guitarra com un dimoni fins que la feia cendra: Jimi Hendrix. La seva tomba havia esdevingut un lloc de culte per als joves inquiets. Amb Kurt Cobain els màrtirs ja són dos. Aquest darrer per ser la imatge d'un so especial, el Seattle.

Tot prové del grup de post-punk Green River, dels anys 80, les cançons dels quals combinaven de manera desconeguda fins llavors una actitud punk irreverent amb un so proper al heavy metal accelerat. La mateixa denominació grunge prové del gruny d'una guitarra inexperta amb moltes ganes de cridar la desesperació. De les despulles de Green River, i cap a final dels 80, van aparèixer grups com Mudhoney, Love Battery, Mother Love Bone i Pearl Jam, que encapçalarien el so Seattle amb Nirvana i Soundgarden.

Malgrat la comercialització del fenomen, l'origen es troba en la desesperació. Nirvana, com a grup emblemàtic, va ser la conjunció de tres joves marginats: Kurt Cobain, Chris Novoselic i Dave Grohl. Els tres provinents de famílies molt desestructurades, amb la música com a únic recurs per sortir del pou. Les energies musicals de tots aquests grups, les va sa-

ber recollir en un primer moment la discogràfica independent Sub Pop, fundada el 1986 per Bruce Pavitt i Jonathan Poneman. Amb escassos mitjans volien donar sortida a un seguit de grups que per molta gent en aquell moment només feien soroll. L'esforç es va veure recompensat aviat per l'inesperat èxit de Nirvana, que provocà que molts grups d'aquella independent marxessin cap a les multinacionals. El llegat més important d'aquell esclat és l'àlbum de Nirvana *Nevermind*, que el 1992 marcà un abans i un després en la música rock.

Però per què Nirvana i per què Kurt Cobain? Segons el periodista David Talleda, del programa de música alternativa *El Soterrani* de Catalunya Ràdio, "A Seattle, en aquells moments hi havia 18.000 bandes com ells, i tot va ser un cúmul de casualitats". Per Marta Valls, de Geffen, la multinacional de Nirvana, "aquest grup tenia un so especial que els mitjans van saber descobrir. A partir d'aquí Nirvana va obrir la porta a tota la resta de grups grunge". Més enllà de casualitats o particularitats essencials, Nirvana va arribar tan amunt que es va fer insuportable pel seu líder. "Kurt Cobain era molt sensible i veia que l'èxit no li permetia ser com ell volia. A més veia que dia a dia perdia el *feeling* i l'amistat en el grup mateix. En aquesta situació o t'adaptes o explotes, i Kurt va esclatar", explica Marta Valls, sobre el perquè de la mort del cantant. Segons David Talleda, però, "com la majoria dels components d'aquests grups, als 8 anys els seus pares ja s'havien separat. Kurt passava de l'escola i com que a Seattle tot el dia plou, es tancaven als garatges i tocaven. A més de ser absorbit per la indústria, a Cobain se li havien suïcidat dos parents i ell era molt depressiu".

Estètica grunge. Un cop es consolidà la marca musical grunge, aquesta denominació d'origen havia de marcar les pautes d'una nova moda. Les camises de quadres que havien portat la Creedence Clearwater Revival als 60, es tornaven desendreçades en el conjunt tèxtil dels joves grunge. Amb roba de segona mà com més usada millor, el nou estil marcava la pauta de vestir desmanegat. Fins i tot dissenyadors reconeguts com Armand Bassi es van fixar en una nova manera de vestir. Evidentment des de Seattle no hi havia res premeditat, "en aquesta ciutat fa un fred terrible, i aquestes camises de franel·la a quadres són les típiques que porten sempre", explica David Talleda. Però com totes les modes, i sobretot les de vestir, aquesta també té els dies comptats. Fa poc Teresa Gimpera pronosticava que tota la moda basada en la roba de segona mà tendia a extingir-se. Actualment les samarretes i camises grunge estan passades de moda a les grans ciutats, i no hi ha cap banda de rock d'èxit que pugi als escenaris vestida així.

ARXIU

REM, un dels supervivents de la dècada dels vuitanta. Al contrari de Nirvana, la popularitat els ha arribat quan ja estaven molt bregats en el món musical.

Dins d'aquesta moda apareix també el tema de la droga com a parpella demolidora per poder tancar els ulls ràpidament. L'heroïna s'escampa àvidament, en noves i variades formes de consum, per les venes de molts joves americans. Dels sectors més marginats als més benestants demanen el mateix. Perquè això sí, encara que la base del moviment, o sigui la música, surti de joves molt marginats, quan el concepte es comercialitza és la classe mitjana americana que se'n fa propietària. En tots els nivells. El grunge, com el punk i els hippies en el seu moment, va servir perquè joves avorrits de viure bé s'apuntessin al carro d'un grup de desheredats.

'Neopunk': la mort del grunge? El proper 5 d'abril Courtney Love tocarà a Barcelona. La cita podria coincidir amb l'aniversari de la mort del seu marit, Kurt Cobain. També de Seattle, Courtney i el seu grup Hole, portaran la seva manera de veure el grunge. I és que, encara que la cara angoixada d'aquest moviment hagi desaparegut, encara que el grunge estigui més aviat perdut, continua havent-hi grups que fan sonar les guitarres com fa sis anys. El relleu, ara l'han pres grups com Pearl Jam, Soundgarden, o Stone Temple Pilots. El grunge lluita per conservar un lloc en l'Olimp musical que dia a dia va prenent un nou moviment, el neopunk.

Segons David Talleda, "ara s'ha creat un buit de poder, ja que el grunge com a moda era un fet molt centrat en Nirvana. No ha estat el mateix que el punk dels setanta, llavors els grups van agafar per sorpresa els mitjans i discogràfiques, però tot es va acabar quan les multinacionals ho van xuclar. Amb el grunge les companyies ja estaven preparades. La companyia Geffen, per exemple, l'any passat, tot i perdre grans grups supervendes com Aerosmith, Eagles, o Nirvana, ha estat l'any que han tingut més beneficis". Per Marta Valls, de Geffen, "realment Nirvana, a part de la qualitat musical, va ser un filó d'or per a la companyia".

Si més no, el grunge també haurà servit perquè els mitjans de comunicació s'atreveixin amb propostes musicals més arriscades. Abans

de Nirvana era impossible sentir una guitarra massa ràpida i amb pocs acords per la MTV. Ara, després de l'onada grunge, aquesta cadena de televisió, en vista dels bons resultats dels grups alternatius, ha fomentat aquesta política. I no solament des de la ja omnipotent MTV, a l'estat espanyol cadenes com la 100 o 40 Principales han jugat fort amb el grunge i amb el que ens ve ara: el neopunk.

Bandes com Green Day o Off Spring, amb un so més clar i molt més ràpid que el grunge, copen les primeres posicions a les llistes de vendes mundials. No duen cabells llargs i l'epicentre ja no és Seattle, al nord, sinó Los Angeles i Califòrnia, al sud.

"Sense Nirvana falta un so equivalent, sobretot perquè els mitjans de comunicació estan àvids d'un nou inconformisme on penjar les seves etiquetes", així respon Marta Valls sobre les noves perspectives de la companyia. Per David Talleda, "aquest neopunk californià ressorgeix perquè revistes especialitzades com *Billboard*, televisions com MTV, fins i tot revistes com *Time* o els premis Grammy donen importància a grups com Green Day i Off Spring perquè han vist que són rendibles". Però no tothom està d'acord anb aquesta etiqueta. La discogràfica independent Running Circle, els primers que van importar producte Sub Pop, creuen que "tot això del punk-pop i neopunk és un altre muntatge com el grunge. Fins i tot Sub Pop s'ha decantat més per sons més càlids i nets, amb Jale o Zumpano, i s'han oblidat de la línia dura. A més, el punk és una actitud. Green Day i Off Spring són pop més ràpid però res més. Si vols punk, vés als suburbis de Barcelona o de Bilbao".

Precisament des dels suburbis és des d'on surten aquests nous grups que s'agafen tant al qualificatiu punk. Fa uns mesos en un article al *New York Times* es feia una referència a aquests nous sons com a *newt age music*. Newt Gingrich, nou protagonista de la política als EUA, havia de tractar al congrés el mateix tema que el de les noves bandes de rock: la revenja dels suburbis, no necessàriament marginals.

ARXIU

Green Day, la nova revelació del neo-punk, van vendre 3 milions de còpies del seu tercer disc, 'Dookie', l'any 1994. Weezer (baix) no fa nepunk, però les multinacionals també han vist en el seu so un substitut del grunge.

ARXIU

So suburbial. El cens de 1990 va demostrar que la majoria d'americans viu als suburbis. Els republicans, que ara controlen el congrés, han interpretat que manen gràcies als suburbis. En els últims anys les llistes pop, que a la seva manera també són unes eleccions d'estètica i actituds, s'han tornat suburbanes. El punk i el hip-hop, les dues darreres revolucions dels 70 eren moviments urbans, ara, però, el moviment comercial i musical es genera fora de les ciutats.

Pels més joves queden les restes de grunge, el nou punk, l'amargor del trashmetal, i el masclisme del rap de la costa oest.

Pels més grans el pop dels noranta és l'equivalent a les estores de pèl, casolanes, familiaritat total. Pels més joves, el pop refracta l'apatia suburbana a través de la brutalitat desesperada. Els suburbis signifiquen confort i aïllament, una oportunitat de provar els recursos de la ciutat sense haver de submergir-se en la bullícia i la diversitat urbana. Geogràficament, econòmica i culturalment els suburbis estan separats dels perills i les crisis de la ciutat. Si a l'urbs la música s'ha caracteritzat per aquest afany d'agradar a tothom, els sons dels suburbis es couen en l'esfera privada, i s'escolta en els cotxes, en els soterranis, a les habitacions o a través de televisió per cable, que ha eliminat la necessitat de desplaçar-se a la ciutat per escoltar l'última novetat.

Als joves, la calma suburbana els provoca avorriment; l'aïllament els deixa preguntant-se què s'estan perdent, situació que és veu reflectida en la pel·lícula americana *Clerks*.

Si als 80 els joves van aferrar-se a l'ambigüitat de grups com REM i a les hipersensibles confessions de Morrisey, amb la decadència de Bush, la deseperançada situació va fer pujar grups que connectaven amb aquesta buidor com Nirvana i Pearl Jam. Ara, tres milions d'exemplars venuts l'any 94 del seu tercer disc *Dookie* han situat Green Day al capdamunt. La seva ironia, el seu crit dels suburbis ha focalitzat tota la premsa i la indústria discogràfica en el que ha de ser un nou moviment, substitut del grunge, que passi l'expedient de música alternativa actual. Però les semblances amb el punk real són més aviat limitades.

Mentrestant, el grunge, com maldespertat amb una terrible caparra, després d'una trompa autodestructiva, busca el seu lloc per resituar-se, en una ciutat com Seattle, més propera a la contrada canadenca que als suburbis de les grans ciutats americanes. **Oriol Cortacans**

El nou codi penal preveu d'apujar de setze anys a divuit la majoria d'edat penal. La Generalitat de Catalunya aplica ja a aquesta franja les mesures de reinserció de menors.

Buidar de menors

L'apedaçat codi penal vigent, nascut al 1848, podria tenir els mesos comptats. El projecte de nou codi penal serà debatut durant les setmanes vinents per una comissió del Congrés dels Diputats, abans de ser votat al ple. Entre més coses, l'anomenat "codi penal de la democràcia" vol equiparar als divuit anys les majories d'edat penal i civil, en canvi d'una llei penal juvenil basada en la reeducació. Actualment, a l'estat espanyol, un individu és responsable penalment a partir dels setze anys. Aquesta precocitat, que dins la Unió Europea només comparteix Portugal, fa que cada setmana ingressin a la presó adolescents que encara no tenen dret de vot.

La Direcció General de Justícia Juvenil de la Generalitat de Catalunya fou pionera, el 1990, a l'hora d'oferir als joves de setze anys a divuit mesures de reinserció pròpies dels menors. En canvi, tant al País Valencià com a les

d'edat les presons

Illes, els joves autors d'un delicte greu tenen tots els números per a convertir-se en presidiaris. Val a dir que les competències de Justícia encara no han estat transferides a les Illes i que tot just fa un any que van rebre les competències sobre menors. Al País Valencià es reparteixen el tractament dels menors infractors la Conselleria de Treball i Afers Socials i els ajuntaments.

La Conselleria de Justícia de la Generalitat de Catalunya va dedicar l'any passat 2.300 milions per tractar 3.300 menors, que en més de 500 casos foren privats de llibertat. No obstant això, aquests últims anys Justícia Juvenil ha sofert una congelació de pressupostos que ha rebaixat el nombre de delegats d'assistència al menor. Hi ha casos en què un sol delegat cobreix fins a sis comarques.

Al País Valencià hi ha tres centres d'internament de menors. El més important és el Sant Vicent Ferrer, de Burjassot. A cada demarcació hi ha, a més, un centre de recepció. A les Illes n'hi ha dos, un dels quals, el des Pinaret (Marratxí), ha estat objecte de diversos motins. El Principat té un centre d'observació i vuit centres d'internament.

El centre tancat de l'Alzina, als afores de Palau de Plegamans (Vallès Occidental), es fa càrrec dels menors amb delictes més greus. L'any passat va acollir trenta-sis joves de més de setze anys, i ara n'hi ha cinc. Entre els diversos mòduls hi ha diverses pistes d'esport, una piscina, un hort i un itinerari per a bicicletes de muntanya. La primera impressió de trobar-nos en una casa de colònies de categoria es veu desmentida pel filat que corona els murs i les càmeres de vigilància.

Contra la llei de la força. "Tenim xicots molt agressius i vam haver de demanar agents

La presó de joves de la Trinitat (imatge de baix), a Barcelona, acull, segons les setmanes, entre 10 i 20 reclusos menors d'edat. Al País Valencià els més grans de setze anys ingressen sistemàticament als mòduls de joves de les presons de Picassent o de Fontcalent, per més que el codi penal estableixi que, als joves de setze anys a divuit, la pena els serà rebaixada un grau o dos i que podran complir-la en un centre de menors.

de seguretat, perquè un educador amb por no és un educador", sentencia el director, Francesc Jimènez, que revela que "darrere cada intern hi ha una història de terror, fruit d'infàncies que semblen inferns". Segons el director, el que diferencia l'Alzina d'una presó és que "no hi mana la llei de la força, la subcultura presidiària dels qui manen i els qui obeeixen".

La composició del centre reflecteix l'estructura social de la injustícia: 18 paios, 9 gitanos i 2 magribins. Si bé hi ha un intern que els seus vénen a visitar amb Mercedes, la majoria

RAFA GIL

procedeixen d'un entorn sociocultural baix. Quan foren detinguts més de la meitat eren sense escolaritzar, molts són toxicòmans i alguns, seropositius. Els fumadors d'heroïna es distingeixen perquè tenen el dentat fet malbé.

Josep Maria va fer els disset anys a la presó de joves de la Trinitat, a Barcelona, on va passar set mesos. No hi tornaria perquè "la presó és un focus d'infeccions" i "un es tanca en si mateix". Ara compleix pena a l'Alzina per agressió sexual i robatori de cotxes a mà armada (m'ensenya la cicatriu d'una bala policíaca). S'estimaria més d'estar-se a casa, perquè "no pots treure un mandril de la selva i tenir-lo durant un any fent-li proves". Però avui està content, ha fet vint-i-un any. Sortirà d'aquí a quatre mesos i ningú no sap on farà els vint-i-dos.

Reinserció professional. La jornada al centre és atapeïda de classes, tallers i esports, gairebé sempre en grups de tres interns acompanyats d'un educador. La Conselleria de Treball tria els tallers que s'ofereixen –jardineria, serralleria i manteniment d'instal·lacions– per les seves perspectives laborals. A la sortida de la nau el detector de metalls es dispara només que algú provi d'endur-se'n un simple vis. També hi ha una granja on engreixen uns porcs molt preats per les carnisseries del poble i que al principi no es veien amb cor de sacrificar. Per a la labor imprescindible de trobar feina per a aquests joves, Justícia Juvenil compta amb cinc gestors d'ocupació.

Jimènez és conscient de les contradiccions dels internaments: "com podem ensenyar a viure en societat fora de la societat?". De sobte sona el telèfon i un escàpol li confessa que ha començat a prendre heroïna i que vol tornar. Se li il·lumina la cara.

"Em sento molt jove i molt abandonat." Així s'expressa Amancio, que va cometre un homicidi als disset anys. En dos mesos va passar per cinc presons abans d'anar a parar a l'Alzina. Ara en té vint. Com en el cas de Josep Maria, li han permès de complir la pena en un centre de menors, cosa impensable a la resta de l'estat. El règim obert li permet de treballar en una empresa de menjar ràpid. "Jo que no fumo ni bec, a la presó potser m'hauria enganxat a alguna cosa", diu Amancio. Els educadors consideren que el delicte va ser un accident desgraciat i que quan surti podrà reinserir-se. Com ell, uns 1.200 nois de més de setze anys han passat ja per Justícia Juvenil i 365 han complert pena en centres de menors.

Empresonar a setze anys. En qualsevol altra comunitat el presidi hauria estat l'única opció, per manca d'infrastructures, per més que el codi penal estableixi que, als joves de setze anys a divuit, la pena els serà rebaixada un grau o dos i que podran complir-la en un centre de menors. La ignorància d'aquest punt arriba fins a un responsable del Telèfon d'Atenció al Detingut, de València, que afirma seriosament que, segons la llei, la presó és l'única opció a partir dels setze anys.

Malgrat tot, el director general de Justícia Juvenil de la Generalitat de Catalunya, Pere Led, assegura que "hi ha nois que s'estimen més d'estar a la presó perquè no tenen obligació de treballar i hi circula més droga". Tot i el programa d'intervenció d'aquest departament, a la presó de la Trinitat hi ha, segons les setmanes, entre 10 i 20 reclusos menors d'edat. Al País Valencià els més grans de setze anys ingressen sistemàticament als mòduls de joves de les presons de Picassent o de Fontcalent.

No obstant això, des del 1992 cada vegada hi ha més joves de setze i disset anys (en cap cas més grans) als centres de menors del País Valencià. La meitat dels interns del centre de Burjassot tenen aquesta edat. Són joves que van delinquir abans dels setze anys o que van ingressar al centre abans d'aquesta edat.

Codi nou, llei nova. A Pere Led, li semblaria "molt greu" que no s'aprovés el nou codi penal, perquè "des del primer Govern socialista que anuncien l'elevació de l'edat penal".

L'anomenat "codi penal de la democràcia" vol equiparar als divuit anys les majories d'edat penal i civil, en canvi d'una llei penal juvenil basada en la reeducació. Actualment, a l'estat espanyol, un individu és responsable penalment a partir dels setze anys. Aquesta precocitat, que dins la Unió Europea només comparteix Portugal, fa que cada setmana ingressin a la presó adolescents que encara no tenen dret de vot.

També demana una nova llei de menors, com sigui que l'actual, heretada del 1948, és "paternalista i benèfica, només amonesta o interna, sense cap orientació educativa". Reconeix que des del cas d'Alcàsser "hi ha una involució causada per la magnificació de fets aïllats", però "ni hi ha més joves delinqüents, ni cada vegada són més joves". La prova d'aquesta involució és que, tota vegada que s'escau un fet amb joves implicats, el centre de Burjassot es col·lapsa de trucades amenaçants.

Les raons per a retardar l'edat penal són, segons Led, senzilles: "No volem una legislació que tracti els joves com a adults abans de ser tractats com a tals en la resta d'aspectes. Podem apostar –remata– per la repressió o podem donar més temps a un tractament educatiu responsabilitzador". En aquest punt hi ha acord amb la majoria de jutges de menors, que reclamen la jurisdicció sobre els joves de setze anys a divuit.

Al País Valencià i a les Illes, l'adolescent que, amb més de setze anys, passa a un jutjat d'instrucció, no té gairebé cap possibilitat de ser tractat per la justícia de menors. El cap del Servei de Menors del Govern balear, Ferran Villa, ho reconeix: "Ens donarien un espant bastant gros, si ens enviaven un al·lot de divuit anys".

A Catalunya, Justícia Juvenil sempre ha estat en mans de dirigents d'Unió Democràtica, que han hagut de conviure amb uns professionals provinents majoritàriament de partits d'esquerres. D'aquí ve l'orientació progressista del departament, que fa dir al director general: "Si s'apuja l'edat penal als divuit anys, direm que volem treballar amb joves fins als vint-i-un, com a Alemanya". En veu baixa confessa una raó addicional motivada per la davallada demogràfica: "Aviat no es podrà justificar una jurisdicció especialitzada tan limitada en anys i població" (dels 12 als 16 anys).

RAFA GIL

Segons dades de Justícia Juvenil, el 80% dels menors infractors no torna a reincidir. Actualment, en canvi, l'adolescent que, amb més de setze anys, passa a un jutjat d'instrucció, té poques possibilitats de ser tractat per la justícia de menors.

Barreja o diversificació. El director de Sant Vicent Ferrer, Manuel Puig, es mostra prudent: "Me pareix molt bé que apugen l'edat, però no podem mesclar xiquets de tretze anys amb xiquets de divuit". Una altra temença, compartida pels responsables de les Illes, és de no donar l'abast, si no hi ha previsió pressupostària per a absorbir l'ampliació de la franja d'edat. Al Principat no hi ha preocupació per les infrastructures, si bé caldria augmentar els recursos humans, segons Led.

Tots els estats de la UE han igualat la majoria d'edat penal i civil als divuit anys, amb l'excepció d'Espanya i Portugal, que mantenen la majoria penal als setze; Àustria té la majoria d'edat, civil i penal, als dinou; i el sistema anglès deixa la decisió en mans del jurat.

La llei espanyola de Jutjats de Menors, del 1992, va reformar alguns articles de la llei franquista dels tribunals tutelars. Es va inspirar, en bona mesura, en la llei de Protecció de Menors de la Generalitat de Catalunya del 1985. Per això estableix l'obligatorietat d'equips que facilitin al jutge un informe pluridisciplinari sobre el menor i més mesures innovadores, com ara la prestació de serveis a la comunitat. El novembre passat la Generalitat valenciana va aprovar la Llei de la Infància, que encara no té reglament.

Les dades de Justícia Juvenil revelen que el 80% dels menors infractors no torna a reincidir. Amb això n'hi hauria d'haver prou, segons Pere Led, per a no continuar sotmetent els joves "a un sistema que ha fracassat amb els adults". Tot perquè un mal pas no se'ls torni un mal camí.

Jordi Joan

RAFA GIL

Al País Valencià hi ha tres centres d'internament de menors, el més important el Sant Vicent Ferrer, de Burjassot (foto). A les Illes n'hi ha dos, i al Principat, vuit en total.

Una aposta de futur

El curs que ve començarà a funcionar la Universitat Oberta de Catalunya, una nova universitat a distància que utilitzarà com a mitjà bàsic d'intercomunicació la informàtica.

El mes de setembre vinent Catalunya estrenarà universitat. Una universitat allunyada de l'aglomeració estudiantil a la porta de les aules, del xivarri eixordador dels passadissos i de les cues als despatxos dels professors. I és que, la nova Universitat Oberta de Catalunya (UOC) neix amb un concepte del tot innovador dintre el que és l'ensenyament a distància: el campus virtual. Això a la pràctica vol dir que la nova comunitat universitària utilitzarà com a mitjà bàsic d'intercomunicació les vastíssimes possibilitats del món de la informàtica. Els nous estudiants no hauran d'anar a classe ni dur pesants embalums de llibres. Tranquil·lament asseguts a casa, davant l'ordinador i amb un modem, podran accedir des de qualsevol indret de Catalunya i a qualsevol hora, al campus virtual de la Universitat Oberta. Els alumnes podran consultar els professors, comunicar-se amb els altres companys, tenir tots els bancs de dades de la universitat (biblioteca virtual, tauler d'anuncis...), realitzar consultes de tipus administratiu, accedir als serveis universitaris complementaris o connectar-se a Internet. Tot això sense moure's de casa i gràcies a la xarxa telefònica commutada, que ja existeix en aquests moments –si bé per a més endavant hi ha prevista la utilització de la Xarxa Digital de Serveis Integrats (XDSI).

La UOC representa des de tots els punts de vista un projecte engrescador que s'avança al futur. La creació del nou centre d'ensenyament –públic i dependent de la Generalitat–, esdevé una eina cabdal d'accés a l'estudi per a les persones amb discapacitacions físiques o que per motius laborals no poden recórrer als mètodes tradicionals d'ensenyament. Aquesta complexa iniciativa podria a més facilitar l'ingrés d'estudiants provinents de la resta dels Països Catalans. Una possibilitat de la qual s'ha de parlar amb prudència, tanmateix, perquè la llei de moment no l'autoritza.

El model educatiu d'ensenyament a distància de la UOC, bastit sobre la utilització més conspícua de les tecnologies multimèdia i interactives, no és cap cas aïllat. Els responsables del projecte no han volgut deixar d'aprofitar l'experiència d'uns altres centres europeus semblants, com ara l'Open University britànica o la FernUniversität d'Alemanya.

Ara bé, l'organització de la UOC, malgrat les bones perspectives d'èxit, ha estimat convenient d'engegar el projecte amb unes certes cauteles. Tot i que el setembre vinent la UOC iniciarà el curs oferint dues titulacions: la diplomatura d'Empresarials i el primer curs del segon cicle de Psicopedagogia, la matriculació de moment serà limitada. Hi haurà dos grups pilots de cent alumnes cadascun, degudament seleccionats per currículum, edat i lloc de residència. Amb aquesta mesura d'ordre restrictiu, es tracta –segons fonts de la UOC–, d'avaluar el funcionament del centre, de veure els problemes i les possibles millores a efectuar-hi fins que pel setembre del 1996 pugui oferir una matriculació lliure i posar en funcionament dues o tres titulacions més. Tot i així, les noves titulacions ofertes en 1996 hauran de passar també pel sistema pilot. Una decisió que sembla del tot necessària a fi de garantir el funcionament futur de la institució.

Gabriel Ferraté. **L'ex-rector de la Universitat Politècnica de Catalunya està cridat amb tota probabilitat a dirigir la nova universitat en aquesta nova etapa de funcionament.**

Cal dir que la universitat catalana a distància no serà únicament centralitzada a Barcelona. Mitjançant xarxes d'unitat de suport i de serveis, s'implantarà a tot arreu de Catalunya, a base d'acords puntuals amb organismes d'àmbit local i aprofitant al màxim les estructures ja existents. Una voluntat d'estalvi que potser explica el modest pressupost amb què la UOC compta per a aquest curs: uns 200 milions de pessetes. El centre tindrà una plantilla mínima de professors adscrits i a temps complet, a més de dues categories diferents de personal docent. Es tracta dels professors consultors, un per assignatura, encarregats d'aclarir dubtes, i dels professors tutors, els quals seguiran els expedients dels estudiants, a més de ser els interlocutors principals entre la UOC i l'alumne.

El projecte com podem veure no s'està de res. D'una banda porta una alenada d'aire fresc al panorama educatiu català, amb la plena entrada de les noves tecnologies en l'ensenyament. D'una altra, la recuperació d'una tradició pedagògica, d'un servei públic que la guerra civil va esborrar. Però amb tot, malgrat la pertinença d'aquesta iniciativa i de l'indubtable servei que aporta, la creació de la UOC no ha estat una tasca fàcil des del punt de vista tècnico-jurídic. La nova institució neix, a fi de comptes i en bona part, de la lamentable impossibilitat d'un acord entre la Generàlitat de Catalunya i la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED). Malauradament, la UNED encara es nega a oferir una part dels seus serveis en català. A més, la Llei de Reforma Universitària (LRU) tampoc no preveu la creació d'una universitat a distància, i com que la Generalitat té plena competència en matèria d'ensenyament, s'ha hagut d'arbitrar un marc legal escaient per a la nova universitat. El govern català ha optat, doncs, per una formulació jurídica de dret privat. Això es tradueix en l'assignació de la titularitat de la UOC a una fundació que va constituir-se el 6 d'octubre de 1994. La fundació és presidida pel Comissionat d'Universitats i Recerca, òrgan dependent de la Generalitat, la Federació Catalana de Caixes d'Estalvi, la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, a més de la Televisió de Catalunya i de Catalunya Ràdio. Des de fa uns mesos ja funciona una comissió gestora, presidida per Gabriel Ferraté, ex-rector de la Universitat Politècnica de Catalunya i que amb tota probabilitat serà cridat a dirigir la nova universitat en aquesta primera etapa de funcionament. Aquest reusenc de seixanta-tres anys té una gran experiència en el camp de la gestió i de la investigació científica. Durant nou anys fou vice-president de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT). tasca que durant un temps va compaginar amb el seu càrrec de president de l'Agrupació Espanyola de Bioenginyeria, de membre del Comitè Consultiu de l'Institut Internacional pel Desenvolupament de la Informàtica i de molts càrrecs més.

Cap a l'any 2001 estimen que hi haurà 10.000 alumnes matriculats i deu titulacions noves. El futur de la UOC no pot ser més esperançador. Parlem d'una universitat capaç d'atendre totes les persones amb una discapacitat física, oberta als ciutadans que treballen, amb poc temps, però disposats a millorar la seva situació acadèmica i laboral. Les possibilitats futures són òbvies. Però la Universitat Oberta de Catalunya ja és el present. Una realitat ben evident, un somni de la telemàtica que eixampla les fronteres de l'ensenyament, que s'obre a la societat catalana de final de segle.

Francesc Viadel

Quan el cotxe ens durà

Una revolució tecnològica és a punt de trasbalsar el món de l'automòbil: la conducció automàtica. Encara en fase de proves, la sortida comercial d'aquest sistema modificarà i millorarà la nostra relació amb els vehicles.

Per seguretat, deixeu anar al volant... Aquesta afirmació, tan irresponsable des de la perspectiva actual, podria ser un dels eslògans publicitaris més populars del decenni vinent. La recerca en conducció automàtica d'automòbils fa uns progressos considerables i en qüestió de deu anys els vehicles de sèrie incorporaran aquests sistemes, com ja van incorporar la direcció assistida o el coixí de seguretat (*airbag*), per dir dos accessoris que els nostres pares ni somniaven.

La conducció automàtica, en canvi, sí que ha estat somniada i des de fa molt. Ja fa anys que alguns mitjans de transport han introduït el pilotatge automàtic, com és el cas dels avions. Però la conducció automàtica d'automòbils ben poc té a veure amb portar un Boeing de Barcelona a Nova York. De fet, i des del punt de vista tecnològic, és molt més senzill de situar una aeronau en una ruta determinada i que segueixi el seu camí que no pas de fer el mateix amb un automòbil.

Per començar, l'avió té unes coordenades que defineixen una trajectòria i, a més, no té semàfors, senyals de trànsit ni obstacles. La conducció automàtica, tal com és estudiada per a futurs usos comercials, no pretén pas ser un sistema d'autonomia absoluta. Es tracta, més aviat, d'un sistema opcional que l'usuari podrà posar en marxa en els trams on la conducció sigui pesada, monòtona i on no calgui aturar-se contínuament.

Un avenç espectacular. Actualment, als Estats Units, molts vehicles disposen de control de velocitat automàtica. Això permet de fixar la velocitat a 90 quilòmetres l'hora davant un trajecte llarg i segur. D'aquesta manera l'angle que hauria de mantenir el peu per obtenir aquesta velocitat –la màxima permesa en aquell país– no provoca tensió ni fatiga.

Però la conducció automàtica que es desenvolupa en l'àmbit de la recerca va molt més enllà. Es tracta que el vehicle incorpori unes minicàmeres, uns telèmetres làser més uns captadors d'ultrasons. Amb aquests sensors l'automòbil té capacitat de fer tres coses vitals en tota conducció: reconèixer la carretera, reconèixer el carril dintre la carretera i detectar els obstacles als quals s'apropa o que se li apropen, siguin fixos o mòbils.

Això només és la primera part. No n'hi ha prou amb el reconeixement de l'entorn, cal també actuar-hi en conseqüència i, cosa més important, tan ràpidament com sigui possible. La resposta del vehicle a les dades que rep de l'exterior és garantida per la connexió entre els dispositius electrònics i mecànics, aspecte del qual s'ocupa, i amb un èxit notable aquests darrers anys, la robòtica. El Departament d'Enginyeria de Sistemes i Automàtica de la Universitat Politècnica de Catalunya

(UPC) fa uns deu anys que investiga aquest aspecte. Aquest equip va obtenir un gran èxit internacional perquè fou el primer a mostrar resultats en temps real de reconeixement de la carretera a través de sensors. En unes altres universitats, com ara Pittsburgh (EUA) i Karlsruhe (Alemanya), també hi treballen de ferm.

A França, l'empresa Renault ha construït un vehicle anomenat REMI (Robot Evaluator for Mobile Investigation), provat amb èxit en un tram de pocs metres en què calia accelerar, girar i aparcar en un espai ja previst.

El REMI pot funcionar de dues maneres: per aprenentatge o per "imprevist". En la primera, el conductor porta el cotxe durant un tram determinat. En aquest passeig previ el vehicle memoritza gràcies als seus sensors totes les dades que necessita per executar el recorregut de nou, sense intervenció humana. En el sistema "imprevist" el REMI s'aventura per itineraris no coneguts d'antuvi. Quan funciona per aprenentatge, aquest prototip ha arribat als 120 km/hora. En canvi, la velocitat es redueix a 60 km/h en el segon sistema.

Les dificultats de la visió artificial. Els problemes de la conducció automàtica provenen principalment de la dificultat que tenen els ordinadors, no pas de veure, sinó d'interpretar allò que veuen. La visió no és tan solament un fet físic. L'ull humà percep, gràcies a la llum, una figura determinada i la imatge passa a través del nervi òptic al cervell; però això no serveix de res si el cervell no sap què veu. I normalment ho sap. Som capaços de reconèixer unes tisores damunt una taula i, si ens cauen a les escombraries per error, les podem reconèixer només que en sobresurti una punta. Aquesta és una prova que el cervell és més capaç que qualsevol ordinador en aquesta funció.

Traslladant-ho a la conducció, si nosaltres veiem l'ombra d'un fanal a la carretera sabem què és, però els sensors la poden confondre amb un obstacle sòlid. També hi ha una certa dificultat en cas d'emmirallament, fenomen típic dels dies de molta calor, quan la carretera reflecteix el cel als canvis de rasant.

L'origen d'aquesta confusió es troba en el fet que els ordinadors processen la informació seqüencialment, l'una dada després de l'altra, però el cervell las processa en paral·lel, és a dir considerant tota la informació alhora. La recerca sobre xarxes informàtiques "neuronals" intenta d'apropar la manera de treballar dels circuits a la del cervell. Això podria resoldre en el futur els problemes de la interpretació de les imatges –i de retruc, els que planteja en el terreny lingüístic la traducció automàtica, que és de naturalesa similar.

De moment, els investigadors proven de resoldre el problema de la visió de formes diferents. A la Universitat de Pittsburg han treballat

"Els nostres néts s'esgarrifaran de saber que conduíem manualment"

RICARD CUGAT

Josep Amat: "Amb la conducció automàtica eliminarem els accidents provinents de l'ensopiment."

Josep Amat és professor del Departament d'Enginyeria de Sistemes d'Automàtica i Informàtica Industrial a la UPC i treballa en la conducció automàtica des de fa deu anys.

—Per què la conducció automàtica?

—Perquè la gent sempre busca la màxima comoditat en la conducció i la comoditat repercuteix positivament en la seguretat.

—Quines garanties hi ha que la conducció serà més segura?

—Amb la conducció automàtica eliminarem els accidents que provenen de la distracció per ensopiment o per relaxació. Davant un imprevist, el sistema ens avisarà amb prou antelació perquè puguem reaccionar. Si evitem la fatiga de guiar el vehicle això ens garanteix també una resposta més àgil en qualsevol eventualitat.

—Com passarem al dispositiu manual?

—Així que el conductor agafi el volant i posi els peus als pedals, el sistema automàtic restarà desactivat instantàniament.

—I quan caldrà activar-lo?

—La conducció automàtica no ha estat pensada per a quan arribes a un nus en què has d'agafar una nova via o una sortida. En aquest moment cal prendre decisions, i això només ho pot fer el conductor.

—Podran aparcar sols els vehicles?

—Sí. El cotxe ho farà amb el mínim de maniobres possible i, si l'espai permet de fer-ho a la primera, ho farà així. Tot allò que es refereix a càlculs de trajectòria no té cap mena de secret per als ordinadors.

—Estem preparats psicològicament per a deixar anar el volant?

—Jo em penso que sí i gairebé em formularia la pregunta al revés: no sé com la gent està preparada per a agafar el volant avui en certes carreteres del nostre país, on dos cotxes es poden creuar a 120 quilòmetres l'hora a una distància de menys d'un metre. Jo crec que la gent no ha pres consciència del risc que això representa. Els nostres néts no s'ho creuran, quan els explicarem que la gent portava els cotxes manualment en determinades circumstàncies; ens preguntaran si no passàvem por.

—Així vostè pensa que aquesta recerca val realment la pena?

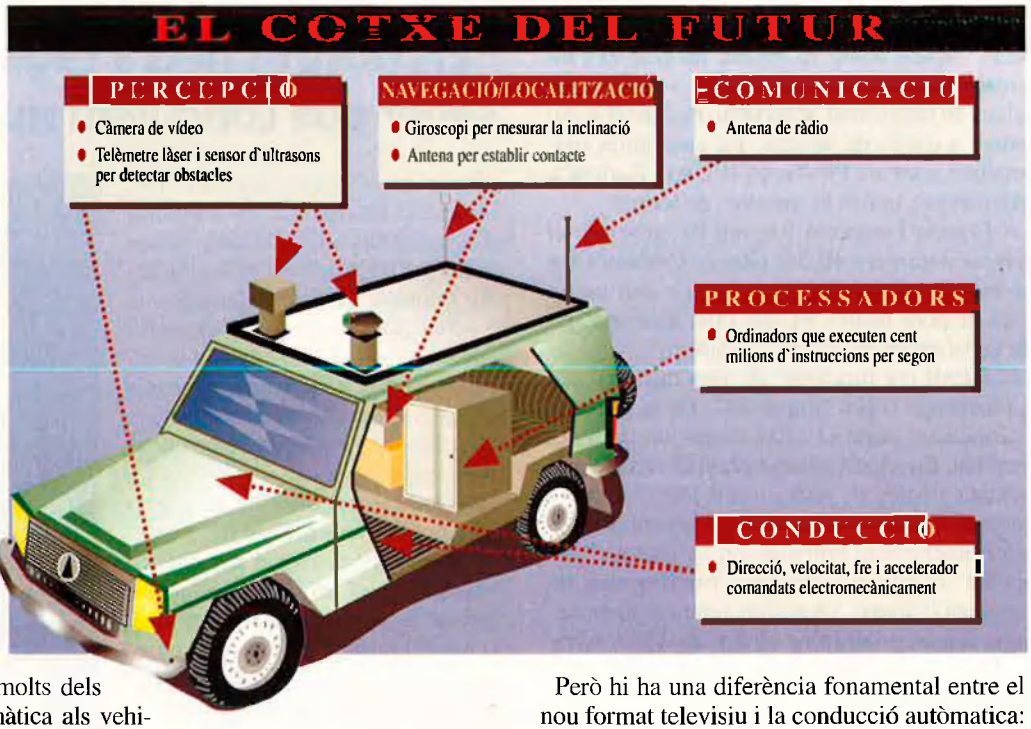
—La conducció automàtica és una recerca cara, que no es pot fer amb pocs mitjans. Des del nostre punt de vista, és una recerca absolutament estèril al nostre país. Nosaltres tenim la convició absoluta que cap empresa de cotxes no ens la voldrà assumir perquè hem deixat de tenir tecnologia pròpia en el camp de l'automoció. Però val la pena pel prestigi científic que suposa, fins i tot de cara a la comunitat internacional.

—La seva utilitat militar és evident també...

—Als Estats Units l'han desenvolupada a partir d'aquesta base. El Ministeri de Defensa espanyol mai no s'ha interessat pel que fem nosaltres: en general s'estima més de comprar un producte fet i provat que no pas de col·laborar a desenvolupar-lo, perquè aleshores calen uns esforços i un cert risc, que no estan disposats a assumir.

A. P.

molt amb sensors del color, de manera que tot el que és verd és interpretat com un espai fora de la carretera. Com és obvi, les possibilitats d'aplicació d'aquest sistema són limitades als llocs on el paisatge tingui aquestes característiques cromàtiques. A l'UPC han preferit d'analitzar la textura: la carretera és llisa i als marges normalment hi ha esbarzers, terra o herba. Aquest procediment aporta més fiabilitat i serveix per a eliminar tot dubte sobre una ombra, per exemple, perquè la textura del camí continua essent la mateixa, amb ombra o sense.

La comercialització. Els experts de l'UPC consideren que en l'estat de la tecnologia actual ja es podrien incorporar molts dels elements de la conducció automàtica als vehicles en sèrie. Però, igual que passa amb la televisió d'alta definició, el retard del llançament del producte a gran escala no és pas degut a la tècnica sinó a les estratègies comercials.

Però hi ha una diferència fonamental entre el nou format televisiu i la conducció autòmatica: en el primer cas n'hi ha prou de comprar l'aparell nou; en canvi, per a deixar que el cotxe vagi sol caldrà també un canvi de mentalitat.

Albert Punsola

Generalitat de Catalunya
Departament d'Indústria i Energia

PREMIS A LA INTERNACIONALITZACIÓ DE L'ECONOMIA CATALANA 1994

La Direcció General de Promoció Comercial del Departament d'Indústria i Energia convoca els premis a la internacionalització de l'economia catalana per a l'any 1994.

A aquests premis hi poden concórrer les persones individuals, empreses, entitats o ens públics, domiciliades o amb seu social a Catalunya, i que en el transcurs de l'any 1994 s'hagin destacat per les seves activitats i iniciatives en l'àmbit del sector exterior contribuint a la internacionalització activa de l'economia catalana.

El termini de presentació de sol·licituds finalitza el 12 d'abril de 1995.

Es pot obtenir informació addicional sobre aquesta convocatòria a la Direcció General de Promoció Comercial, Passeig de Gràcia 94, 08008 Barcelona, tel. 484 96 99.

Entre tots, **millor.**

"La llengua fa la meitat de

Edicions 62 acaba de publicar el primer volum de l'"Obra Completa' de Pere Gimferrer. Aquesta primera remesa aplega l'obra poètica en català de l'escriptor, prologada amb un extensa anàlisi crítica del catedràtic de literatura de la Universitat d'Essex, Arthur Terry.

Quan llegeix ara un poema dels últims que va escriure en castellà i dels primers que va fer en català, quina diferència hi troba?

—Els interessos temàtics i estilístics no poden ser per lògica gaire diferents, però en canvi el que és diferent, com de la nit al dia, és la tradició literària sobre la qual treballes. El tipus de poesia és el mateix, els models estrangers són molt similars, però la tradició literària sobre la qual treballo és molt diversa.

—Però quant a reconèixer-s'hi?

—En el nivell exclusivament dels models estètics sí, en la mesura que no poden ser tan antagònics; ara en els propòsits de realització del poema com a tal, el pes de la llengua és decisiu.

—En posar-se a escriure poesia en català i recuperar la tradició literària catalana, quin camp de possibilitats se li obre?

—Se me n'obre un i se me'n tanca un altre. El castellà té l'avantatge i l'inconvenient de tenir una tradició literària més extensa i més continuada. És un avantatge perquè et dóna un cert coixí i perquè, com diu Gabriel Ferrater, la llengua fa la meitat de la feina del poema, sobretot quan és una llengua molt formada. En el cas de l'anglès i el francès, molt accentuadament; en el castellà, no tant. En català, passa al contrari, no dóna la feina feta o mig feta, te l'has de fer tota tu. I això és molt interessant.

—Per què passa això en català?

—En català, fora de la poesia molt floralesca, no hi ha gairebé clixé. La poesia castellana del XIX en gran part és il·legible perquè és una successió de clixés, exceptuant poetes molt bons com Bécquer, Rosalía de Castro, o alguns aspectes de Campoamor i d'Espronceda. El mèrit de Rubén Darío és que deixa de fer clixés. En català el clixé no existeix. Hi ha una sèrie de paraules que en castellà no tenen cap valor, que en català tenen el mateix valor que tenien en castellà al segle XV.

—En quin punt es troba la relació entre la poesia castellana i la catalana?

—Sembla que la poesia catalana sigui una mena de cosa impenetrable idiomàticament, que no arriben a llegir els castellans. És un fenomen nou completament. No havia passat mai a Espanya. Si Maragall escrivia un poema, Pío Baroja l'entenia. Si Sagarra escrivia un poema, Unamuno l'entenia. Aquesta mena de daltonisme idiomàtic és un fet nou i molt estrany. És anòmal. El fet normal era que una persona castellana cultivada entengués un poeta català.

—Per què s'ha produït aquest distanciament?

—La raó deu tenir a veure amb l'equivalent de l'educació que vam tenir aquí als 50 i 60, però aplicada a un context monolingüe, en el qual no es tractava d'operar una substitució, sinó de reblar el clau, és a dir, com que el monolingüisme ja hi era, esborrar el record de la tradició literària hispànica. De totes maneres, això no ho he viscut. Només ho intueixo.

—Passar a escriure poesia en català, per tant, li va suposar la desconnexió del món literari castellà?

—No. Les relacions personals no tenen res a veure amb això.

—Ja, però respecte a l'obra, sí.

—Per mi la desconnexió de debò es va produir dintre la poesia en castellà després de la guerra. Per una banda, l'exili d'una part dels poetes del 27 i dels més grans, com Juan Ramon Jiménez o León Felipe, i per una altra, la situació política, van dur la poesia en castellà a una mena de plantejament totalment anòmal. Consistia a no partir de les premisses estètiques de la Generació del 27, és a dir, l'avantguarda i el postsimbolisme, sinó d'unes premisses molt diferents. Només podia relacionar-se, si de cas, la poesia d'alguns poetes en el període de la guerra, és a dir, al capdavall, la poesia social. En català va tenir menys significació, perquè els capdavanters d'això eren l'Oliver i l'Espriu; però Oliver ja feia això abans de la guerra i tenia una altra tradició, i Espriu era un prosista esdevingut casualment poeta, i un poeta metafísic esdevingut casualment poeta cívic. En castellà va haver-hi una renúncia voluntària, per raons en part d'absència crítica i en part polítiques, a la continuació de l'avantguarda i del postsimbolisme. Això, la poesia castellana ho va pagar ben car.

poema"

—L'ús continuat del català com a llengua de poesia porta a adquirir cada vegada més un major compromís amb el país?

—Les raons inicials que em van moure a escriure en català són raons internes de la meva poesia. Un cop dit això, escriure en català l'any 1970 era de si un acte polític. Era una tria irreversible. No em vaig limitar a escriure en català, també em vaig incorporar al Comitè de *Serra d'Or*, entre més coses. La tria tenia un contingut cívic i polític no modificable.

—A la seva obra hi ha influència del surrealisme. Què és el que més l'interessa d'aquest moviment i la seva ideologia?

—La moral. El surrealisme és una moral, no és una escola artística.

—La idea de la moral surrealista, l'aplica en els seus treballs, en la seva poesia?

—He procurat d'aplicar-la-hi. Hi ha sempre alguna cosa en mi que és la tendència a fer una cosa i el seu contrari. Allò de Foix de "m'exalta el nou i m'enamora el vell". Això es basa en la creença implícita que una cosa i el seu contrari són com una imatge fotogràfica i el seu negatiu. Es complementen. Es allò que deia Miró que com més profundament local és una cosa, més universal arriba a esdevenir. Dit això, la meva relació amb el material verbal, no la puc concebre d'una altra manera que com ho va fer Rimbaud. Era així quan jo tenia setze anys i crec que continuarà així el dia que em mori.

—I la idea de subvertir la realitat?

—El simple fet de fer un poema ja és una subversió de la realitat perquè significa invertir la funció habitual del llenguatge. És un ús tan violentament antagònic respecte a l'ús habitual que és exactament el contrari de la funció comunicativa. El llenguatge políticament més radical és sempre el llenguatge de la poesia, i el llenguatge políticament menys radical és el llenguatge de la política, perquè justament és el que respon a un ús més previsible.

—En la tradició literària catalana moderna hi ha una continuïtat d'aquesta idea radical?

—Una tendència simplista fóra de creure que això es manifesta en Salvat-Papasseit, Rosselló-Pòrcel, Junoy, Foix, Brossa. Però això no és ben bé així. Encara que sigui una altra la seva moral personal, no veig que Riba sigui una cosa menys radical. No té res a veure absolutament amb l'avantguarda, en aquest sentit, però no crec que la seva actitud davant la paraula poètica, i davant la paraula en general, sigui menys radical.

—També la moral personal de Foix era prou diferent, no?

—De la moral personal de Foix, poca cosa en sap ningú. Per una altra banda, hi ha una altra cosa, en qualsevol idioma, però molt més particularment en el català del segle XX: el simple fet de fer una poesia de propòsit culte en una llengua que només havia perdurat amb un ús popular fins a Verdaguer, ja és de per si subversiu, completament.

—Els surrealistes potser es van equivocar pensant que la subversió podia arribar realment a la realitat.

—No es van equivocar tant com sembla i hi va arribar en el seu cas personal. En el que potser es van equivocar és a pensar que això passaria per la seva vinculació al que era en aquell moment la Internacional Comunista. Aquest fou l'error, comprensible d'altra banda i no gaire diferent del que va cometre Ezra Pound de pensar que passaria per Mussolini. És un error simètric.

—En què es nota la influència de la moral surrealista?

—És evidentíssim que la moral surrealista ha tingut una influència real sobre el canvi de costums. Jo sempre poso l'exemple de Rimbaud i Marx. La influència de Marx és extensíssima i molt intensa, però sembla que té poques possibilitats de continuar essent hegemònica en el futur. La influència de Rimbaud, en canvi, sobre la vida moral individual de cada un dels lectors pot arribar a ser molt profunda. En cap moment, seriosament, no es va produir la previsió marxista de la creació d'un home nou. Qui més es va acostar a això van ser Rimbaud i els seus continuadors.

—Quina transcendència té avui la feina del poeta?

—La transcendència del poeta no és mai res de mesurable en termes immediats. La transcendència del poeta com a ciutadà, que a més a més és poeta, sí que es pot veure de seguida. Ara, com a poeta, no es veu d'una manera immediata. El primer llibre de Rimbaud, se'l va publicar ell i potser en van circular una dotzena d'exemplars. La influència al llarg del temps ha estat immensa. La influència dels llibres de Foix és immensa, però no precisament entre la gent que els va llegir quan es van publicar.

—La influència de Foix, per exemple, en què es nota?

—Sobretot en l'actitud davant el llenguatge, més que no pas en la temàtica o en el tipus de poesia. Foix fa una cosa molt essencial: agafa el català, per una banda, en l'últim moment de normalitat que era a la darreria del segle XV, i per una altra banda amb allò que continua viu d'aquell moment en la parla popular, i amb això, oblidant tot el que hi ha hagut entre mig, fa la seva obra. A part això que he dit, que és literatura, Foix estableix el català com quelcom totalment absolut, com un valor principal i suprem que ha de tenir el poeta. Aquest és el principal gest cívic de Foix, independentment dels continguts cívics de determinats poemes seus.

—Per fer l'anàlisi de la seva poesia, Arthur Terry cita en el pròleg una frase seva: "l'erotisme és una metàfora del coneixement".

—Bé, això és un tema surrealista, precisament. El problema principal és la relació entre el jo i el

"És evidentíssim que la moral surrealista ha tingut una influència real sobre el canvi de costums. Jo sempre poso l'exemple de Rimbaud i Marx. La influència de Marx és extensíssima i molt intensa, però sembla que té poques possibilitats de continuar essent hegemònica en el futur. La influència de Rimbaud, en canvi, sobre la vida moral individual de cada un dels lectors pot arribar a ser molt profunda."

RICARD CUGAT

món. La poesia és una forma d'establir aquesta relació. Per sortir del clos de la individualitat hi ha ben poques coses: la paraula i l'acció. L'acció en l'època moderna no pot plantejar-se en els termes en què es plantejava a l'època medieval. De fet, ho han provat alguns feixistes, però no crec que sigui el plantejament més adequat en aquest moment precís. I el plantejament de la revolució que és una mica l'antagònic de l'anterior tampoc no sembla que hagi tingut cap especial fortuna històrica. Les altres formes substitutives: la política estricta, els negocis..., són això, formes substitutives. Per sortir de veritat d'un mateix només hi ha dues coses en principi, almenys en el terreny purament terrenal: la creació artística –i allò que s'hi acosta més és la paraula poètica dins la literatura– o la relació eròtica, en la mesura que és un intent de sortir del clos de la individualitat i, per tant, és una forma de coneixença.

—I aquí, hi entra qualsevol tipus de pràctica eròtica radical com el sado-masoquisme?

—Ara que fa servir aquesta paraula, precisament un dels principals escriptors que van reivindicar els surrealistes va ser Sade.

—L'interessa Sade?

—És molt interessant, però no és precisament la seva vida el que és important, sinó els seus llibres. La vida de Sade només en una mesura molt feble va respondre al que surt en els seus llibres. A part l'aspecte històric, com a representant de l'extrem racionalisme ateu, té un altre aspecte curiós, un gran sentit de l'humor i de la sàtira social, però l'aspecte més subversiu de debò és que, molt abans que cap dels líders de la psicologia o de la psicoanàlisi, fa una mena de catàleg extensíssim de totes les variants possibles de la sexualitat i, d'una altra banda, de la incidència, en el món extern, sexualitzada.

—Ha estat assimilada la seva aportació?

—Totalment, només a França. Fa tres o quatre anys, a Anglaterra van posar a circular *L'histoire de Juliette* i va ser retirada per una demanda d'una advocadessa feminista, que deia que era un llibre masclista que induïa a la violència, a la violació i a la tortura. És una reacció molt ingènua. Al món anglo-saxò no l'han assimilada. A França, sí. I d'una manera tardana. Els llibres que jo tinc de Sade, en bona part són comprats l'any 69, quan hi havia Pompidou de president. No era permès de vendre'ls a les llibreries. Es podien comprar només per catàleg.

—Ha tingut cap influència aquí?

—No ho he estudiat mai a fons.

—Potser només en la pornografia...

—Què jo sàpiga, no hi ha constància que hi hagi pornografia en català... Sí que es pot dir, però, que Sade ha tingut influència en Josep Palau i Fabre i Joan Brossa. En mi mateix també. I si fes memòria, en trobaria més. En Tàpies també l'ha llegit molt atentament...

—Quin és el procés de creació d'un poema?

—En el meu cas personal consisteix en l'aparició d'un primer nucli verbal, definit ja en paraules i en tonalitats rítmiques, que generarà la resta. Això ho tinc clarissim. Ara, si és un poema molt llarg com *Espai desert* ja cal traçar un pla com si fos una novel·la, això és diferent.

—Aquest primer nucli verbal és una imatge?

—No, no, no. Les imatges només existeixen en tant que encarnades en paraules. No hi ha imatges independents de les paraules. Això és una idea totalment aliena a l'experiència poètica. No sé com en Gabriel Ferrater va caure en l'error d'imaginar-se que alguns poemes de *Sol i de dol* tenien relació amb *L'âge d'or* perquè eren de la mateixa època. Mare de Déu! Com podia dir això en Ferrater que era un gran poeta? Una imatge en si mateixa, fora de la seva existència en paraules, no té valor. Què s'assemblés a *L'âge d'or* no indica res. El que veiem a la pantalla no té res a a veure amb el so de les paraules.

—A partir del nucli verbal inicial, com es desenvolupa el poema?

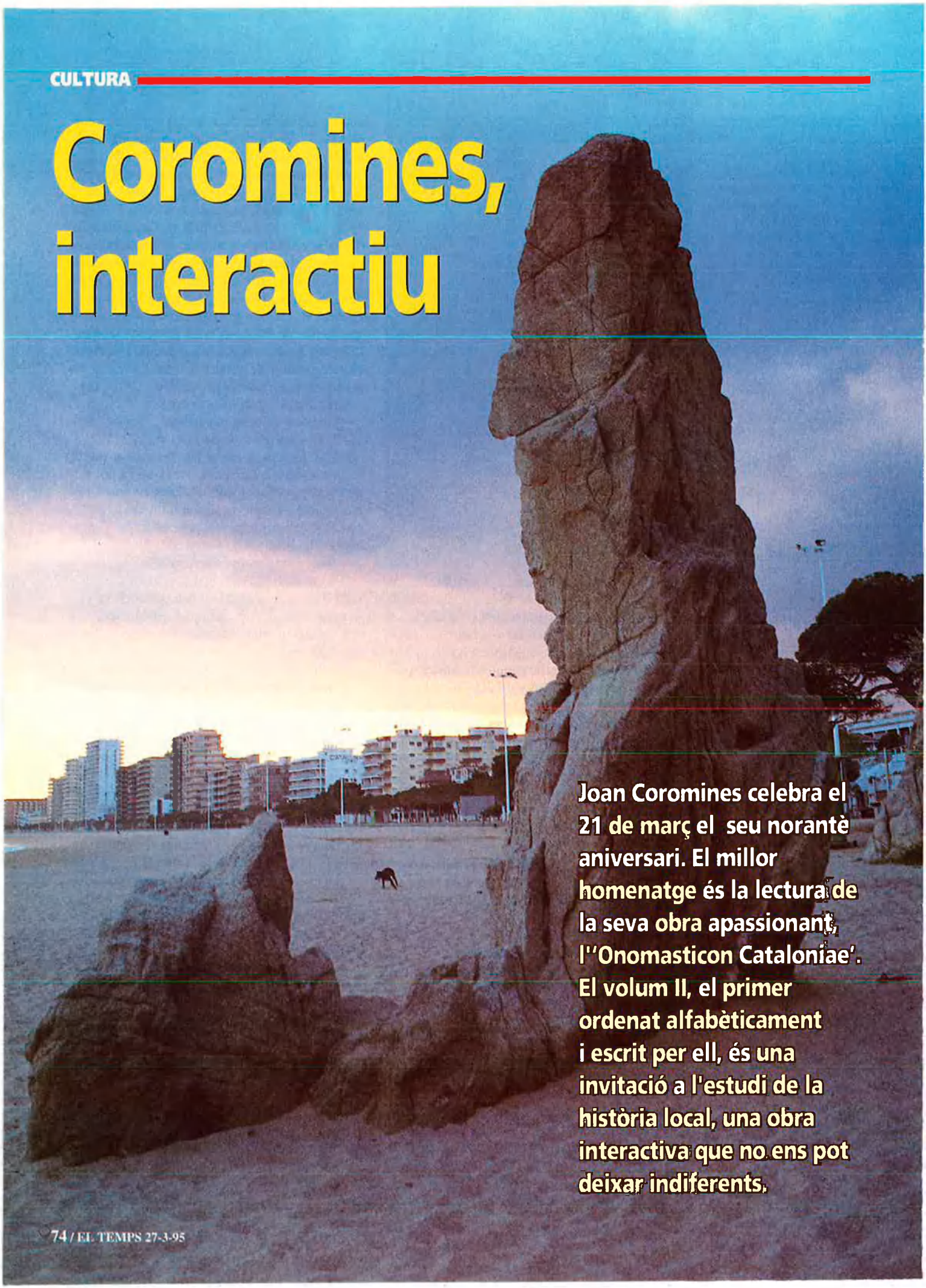
—La tendència és de procurar que aquest nucli verbal sigui al màxim de contundent possible i al més diferent possible d'allò que el lector podria esperar. I que tingui la màxima força mnemotècnica, que es quedi fàcilment a la memòria. I que sigui al màxim d'anòmal respecte al llenguatge habitual.

—I que sorprengui l'autor mateix?

—Home, és difícil que jo em sorprengui a mi mateix. Ara bé, que escapi, això sí, de qualsevol intent massa rígid per part meva d'imposar-li un determinat sentit. Ja anirà arribant tot sol. Al capdavall, el que compta és el que el lector capti.

Xavier Montanyà

Coromines, interactiu

Joan Coromines celebra el 21 de març el seu norantè aniversari. El millor homenatge és la lectura de la seva obra apassionant, l''Onomasticon Cataloniae'. El volum II, el primer ordenat alfabèticament i escrit per ell, és una invitació a l'estudi de la història local, una obra interactiva que no ens pot deixar indiferents.

Ho va apuntar en el *Diccionari etimològic* (article *carall*) i ho tracta a fons en l'*Onomasticon Cataloniae*: el Carall Bernat, penya fàl·lica més coneguda per l'eufemisme Cavall Bernat, no és un bateig. Bernat no és nom de persona, "sinó un derivat de barana, en el sentit de rodejat de timba." *Bernat* seria, doncs, una pronunciació vulgaritzant de *baranat*.

L'article *barana* de l'*Onomasticon Cataloniae* de Joan Coromines (pàgina 340) és dedicat preferentment al Carall Bernat i, com molts altres articles d'aquesta nova obra del nostre primer etimòleg, constitueix un estímul intel·lectual formidable.

Interrogants del Cavall Bernat. La solució de Coromines planteja alguns interrogants. Pot convertir-se *baranat* en *bernat* tan fàcilment que no cal ni demostrar-ho? I també aquest altre: com és que hi ha Caralls Bernats a mar si no són envoltats d'espadats, com ho és el més famòs i fàl·lic de tots, el de Montserrat?

Coromines esmenta l'illot Carai Bernat de les Medes i un altre a Roses, i també n'ha sentit parlar a Banyuls de la Marenda i a Colera, "tots ells arran de la costa". Hauria pogut afegir-hi els de Lloret de Mar, de la Platja d'Aro, i el que hi ha sota el far de Sant Sebastià, a Llafranc. Alguns són illots i envoltats, per tant, d'aigua i uns altres surten de terra sense estar encimbellats o fins i tot surten de la sorra de la platja.

Els interrogants ens han estimulat a buscar unes altres possibles solucions fora de l'article de l'*Onomasticon*. Fora de Coromines, no hem trobat res d'interessant. La proposta que "bernat" vindria d'armat, com han dit alguns autors, no s'ha intentat demostrar o documentar mai. Ningú no s'ha preocupat de formular-ne per escrit una resposta raonada, ens han dit els professionals del gremi. Alguns d'aquests professionals ens han comentat que no es pot descartar del tot el nom de persona, entès com a símbol del mascle. Bernat, un dels tres noms medievals catalans més comuns, podria haver estat utilitzat en aquest sentit. També es podria haver arribat al Bernat nom de persona per acostament fonètic amb una paraula comuna, fenomen que s'ha donat algunes altres vegades. Aquesta via podria abonar la solució Coromines. La gent hauria convertit *baranat*, en *Bernat*.

El bernat de ferro. Però el lector corrent de Coromines ha volgut trobar una altre possible resposta en Coromines ma-

Coromines ha posat tot el seu enginy en l'"Onomasticon".

teix i per aquesta raó hem reculat fins al primer volum del seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Aquí trobem el terme *bernat*, la "barra, generalment de ferro, per barrar o tancar una porta".

Coromines, davant aquest mot d'origen incert, s'aventura a apuntar una solució enginyosa i versemblant, plena d'imaginació, solució que és un exemple més de la seva gran capacitat científica i intel·lectual, i del seu coneixement de la llengua i de la seva capacitat. Més versemblant, diu, que la possible derivació d'una variant consonàntica de barra, és suposar que sigui contracció de *baronat*, derivat de baró, en el sentit d'"assegurat", "enrobustit". El terme nàutic *barons*, recorda, indica els caps que fermen la pala del timó. L'etimologia li escauria molt bé, diu, a un "estri inanimat, insensible i evidentment identificat amb la idea d'immobilitat i resistència immòbil".

Davant el membre viril en erecció permanent, immòbil i assegurada, com és el Carall Bernat, no és més de destacar aquesta qualitat que no pas el fet que sigui envoltat de timbes? La principal virtut d'un Carall Bernat, el seu tret excepcional, allò que més admira la gent, no és únicament la seva erecció, perquè tothom, home o dona, en general n'haurà pogut tenir algun d'erecte entre les mans, sinó la seva permanent erecció. Aquesta singularitat és tan digna de destacar que, com sabem, ha justificat per si sola la redacció de tota una novel·la (*La magnitud de la tragèdia*, de Quim Monzó). El Carall Bernat seria doncs un carall bernat i ben bernat, en l'accepció que Coromines dóna al terme "bernat". Per cert, que en algunes contrades l'os bertran, aquell que falca la columna vertebral i que, als ganduls, els costa de doblegar, és l'os bernat, ens recorda el lingüista Jordi Mascarella. Aquest bernat seria el mateix que el de la barra.

Ferrusola i Montserrat. El Carall Bernat de Montserrat sí que és envoltat de timbes, però aquesta qualitat va passar per alt a Marta Ferrusola en el parlament que va fer el dia 27 d'octubre del 1985 al peu de la penya amb motiu de l'acte del cinquantè aniversari de l'ascensió al cim. (*Vèrtex* núm. 108, novembre-desembre del 1985). La primera dama va creure que la pedra té unes altres qualitats que la caracteritzen. Aquestes qualitats s'acosten molt més a la del carall bernat que no pas a la del carall baranat.

Tot i esmentar el penyal amb el nom "oficial" i "canònic" de Cavall Bernat, va reconèixer que "per a mi té un significat *tremendo*". De les seves paraules es dedueix que sabia que la pedra no té pas la forma de cavall. En "veure'l de tant a la vora com no l'havia vist mai", va opinar que "davant de tot és magnífic, és potent i a més a més, malgrat el significat que té a la nostra terra, en podem estar més que orgullosos, perquè ens representa magníficament bé: és solitari, és fort i és massís, no pas una cosa flonja, és massís". La roca també li va suggerir la idea de fermesa. Potent, fort, massís i ferm. És a dir, bernat.

Cas semblant a "calçots". De ser més "bernada" aquesta etimologia del Carall Bernat, suggerida involuntàriament per Coromines, que no pas la que proposa, ens trobaríem amb un cas semblant a la dels calçots. Coromines inclou el ceballot de Valls dins l'article *calça* (pàgina 416 del volum II del *Diccionari etimològic*) i s'adona que no és una bona derivació. "Es difícil que vingui d'un nom de pantalons", diu. Davant d'això, apunta, sense gaire convicció, algunes idees poc versemblants que no gosa demostrar, com un parlar morisc local o una deformació d'*escalunya*. No s'adona –tampoc no se'n van adonar el seus col·laboradors– que la solució es pot trobar en l'article anterior, *calç*, (pàgina 414) en el sentit de peu d'un vegetal. Calçar –de terra– i descalçar –de terra– una planta, o fins i tot una casa, té relació, com els calçots, amb calç. És un origen tan aparentment clar i versemblant que, en el cas que no el compartís, l'hauria hagut de desmuntar, de descalçar.

Si a un lector corrent, la lectura de l'*Onomasticon* pot resultar-li estimulant, per a un erudit o historiador local ho serà molt més. El *Diccionari etimològic* va provocar de Germà Colon, com recordaran els meus lectors d'EL TEMPS, aquesta frase: "Quan Déu va crear el món, tingué la sorpresa de veure que el senyor Joan Corominas (*sic*) ja hi era, i per això ho sap tot". Amb la hipèrbole, el filòleg castellonenc de Basilea descrivia l'actitud demiúrgica mostrada per Corominas.

Déu s'humanitza. Aquesta actitud desapareix a l'*Onomasticon*. Corominas ja no ho sap tot, sobre els nostres noms de lloc, i en alguna ocasió ho reconeix explícitament. Així, enceta l'article *Batalla* dient que en fa una enumeració "sense aclarir els fonaments històrics", bo i "deixant-ho per als historiadors locals." I en l'article *Beders* escriu que toca de precisar el camí que va indicar al *Diccionari etimològic* "als erudits i historiadors locals".

Aquesta nova actitud potser es basa en el fet, cabdal, que, per manca de temps, no ha pogut consultar tota la bibliografia apareguda aquests darrers anys, com ja han observat Pere Balanà i Abadia a l'*Avui* (24-XII-1994) i Josep Moran i Ocerinjauregui a *Serra d'Or* (febrer, 1995). Les presses també han deixat articles incomplets o sense polir, de forma que molts d'ells, molt més que no els dos suara esmentats, tindran la virtut d'estimular la curiositat i la feina dels erudits i historiadors locals que Corominas no ha tingut temps de consultar. L'*Onomasticon Cataloniae* es convertirà, doncs, en una gran obra interactiva, la gran obra etimològica interactiva del tombant de segle.

Estimuis a la investigació. Alguns exemples. Sense anar més lluny, l'article *Barana* del Carall Bernat. Escriu: "Un altre a Roses, que pot ser el mateix a qui al·ludeixen les afrontacions de St. Pere de Roda en els diplomes carolingis." Una ràpida consulta a qualsevol erudit local, a Joan Badia i Homs, redactor del volum *L'Empordà* de la *Gran Geografia Comarcal* dirigida per Max Cahner, per exemple, i hauria sabut que el Carall Bernat de Roses és a mar, al Cap Norfeu, i no és el mateix del de Sant Pere de Roda, que a més no és Bernat, sinó que és conegut per Puig Carallot, com d'una altra banda ell mateix esmenta a l'article *Carall* del *Diccionari etimològic*.

Sense sortir de la Costa Brava, una altra consulta ràpida a Badia i Homs li hauria fet veure l'error de considerar la Torre Begura de l'Estartit com a precedent del Cap Begur, quan la torre va ser construïda segles després del naixement de la vila i del topònim de Begur.

Una consulta al volum del Ripollès de la *Catalunya Romànica* (1987), o bé una trucada a l'arxiver municipal de Ripoll, li hauria evitat l'error d'incloure el mas Bebí en l'antic municipi de la Parròquia de Ripoll. Ara crea, a més de l'existent Bebí Gros i Bebí Xic del terme veí de Besora, uns inexistents Bebins a Ripoll. Cal dir que totes dues masies es troben al costat de la frontera de la Parròquia de Ripoll i que Corominas cita com a font de la seva confusió el seu quadern de viatge. Per tant, la confusió, comprensible per la proximitat fronterera, prové del seu anònim informant.

Ara que som al Ripollès podem esmentar un altre cas que demana l'ajut de l'erudit local. Parlant d'Arsamala, (pàgina 254), troba referències parcials de la riera Samala prop de Vallfogona i d'un alou antic, Archamala, que deixa sense localitzar amb precisió, i no es preocupa de constatar la vigència d'aquest topònim a la zona. Si ho hagués fet, hauria descobert un fet etimològic ben curiós, que d'una mateixa carena surten, en direcció a vessants oposats, les rieres d'Arçamala i de Samala, d'etimologia comuna.

Pere Balanà, per la seva banda, ens fa saber que ha fet un article en el qual mostra la seva sorpresa en descobrir un topònim inexistent a Mequinensa dins de l'entrada Albufera, el topònim Albueras, i estableix d'on sorgeix l'error de Corominas.

Incògnites bibliogràfiques. La primera referència bibliogràfica que apareix al volum –línia 5 de l'article Pla d'Abaria – és una incògnita. Indica el número d'un volum, el XXIX, i també una pàgina i una línia, però no diu a quina obra pertany. No és una omissió involuntària, perquè s'aniran repetint al llarg de les cinc-centes pàgines del volum. A quina obra fa referència? Ens trobem amb un fet força destacat que referma el caràcter interactiu de l'*Onomasticon*. El detall ens ha mogut a actuar i després d'una investigació esforçada hem sabut una cosa que el lector desconeix, que es tracta de les llibretes de camp de Joan Corominas, les llibretes on ha anotat les informacions recollides durant les enquestes fetes entre la gent del rodal. A Josep Moran i Ocerinjauregui, l'ha sorprès que manqui la relació de la bibliografia i de les sigles utilitzades, però encara es va oblidar de dir, en la seva crítica a *Serra d'Or*, que en molts casos ni tan sols apareix cap sigla.

Les presses també sembla que han acompanyat l'edició del llibre i així hi hem trobat un nombre d'errades sorprenent, sobretot si el comparem amb la curosa correcció de textos del *Diccionari etimològic*. Nosaltres n'hem trobades a les pàgines 56, 72, 124, 265, 267, 310, 351, 403, 436 i 443. Són poques amb relació a la magnitud del volum, però moltes comparades amb l'obra anterior.

La veu personal. A més de la important veu científica, l'*Onomasticon*, potser en menor grau que no l'etimològic, recull la veu personal del patriota Joan Corominas. Uns exemples.

De Catelani-Lacetani "ha sortit el sant nom dels Catalans", diu a la pàgina 45.

Albelda, poble de la Llitera, va ser atribuïda absurdament a Aragó perquè va ser una "població conquerida amb gran esforç, només amb la sang i el talent militar i polític dels catalans, i que obrà com a peça cabdal en la constitució de la unitat i poder estatal de Catalunya".

No tinguem la mateixa pretensió sobre l'Alguer. És una "ciutat catalana de l'illa de Sardenya", però "pertany a l'illa i nació sarda, i a l'estat italià, i no hi ha cap

català sensat que pensi a discutir-ho".

El record patriòtic apareix a l'article Ardenya: "Pla d'Ardenya, en el Baix Llobregat, altiplanície deserta, llavors molt obscura i desconeguda, on les milícies del Dr. Miquel Baltà i Francesc Macià férem exercicis pre-militars en els anys 1924-5 preparant el cop contra el dictador, que no reeixí, a Prats de Molló i Garraf (1926), visitat per mi i un centenar de partidaris del Gran President una vintena de vegades".

Més records polítics. Cita el nom de Beuda oït el 1943 "de boca de Francesc Cambó, la família del qual n'era oriünda (quan jo li demanava gestions per a Nicolau d'Olwer, pres pels nazis, i per imprimir la Miscel·lània Fabra)".

L'home adolorit davant el país li fa preguntar-se el per què fer història de les seves relacions valencianes "si tan pocs valencians –¿qui no ho preveuria ja?– voldran saber-ho" (p. 92). I el record de l'òpera *Euda d'Uriac* d'Amadeu Vives, "avui menystinguda i ignorada", li provoca aquesta exclamació: "Pobres de nosaltres!" (p. 180).

El menjacapellans. L'home crític d'algunes actituds negatives de l'Església catòlica apareix de forma clara en dos articles del volum. Bo i comentant els dubtes que uns altres, no ell, tenen de l'arabisme Alió, confessa que ignora si els monjos de Santes Creus i Poblet cercaven una etimologia diferent, però implícitament ho sospita per la possible actitud dels religiosos de fer-los invocar un "Mohammed vade retro!".

El segon article és Ascó. L'home que invoca Déu perquè tanqui la nuclear, acaba posant un bisbe a la picota, en la mateixa frase: "Fem vots perquè Déu ens deslliuri, sense desastres, de l'amenaça terrible que hi ha muntat el capital internacional, amb la indiferència dels nostres governants, i amb la protecció del bisbe de Tortosa (que ha posat als capellans d'allà el veto de concórrer a les manifestacions del poble contra aquest monstre estranger)".

Per cert, que un "bisbe recent", en aquest cas castellà, va ser decisiu en l'adopció de la grafia errònia Os, en fer un comentari, "rebentat d'anar sobre una mula o cavall, el ventrut i panúrgic personatge!".

Les atzagaides als col·legues. El capítol de les atzagaides als col·legues, el podríem obrir amb Ramon Aramon i Serra. En l'entrada *Begudà* recorda que una troballa seva, de Coromines, va fer l'objecte d'una comunicació a la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, en sessió del 21-V-58, i que en l'edició posterior de l'*ALCM* "es resumeix la meva comunicació sense citar-me", i sense desfer una errada anterior. En aquest resum, Coromines hi veu la possible intervenció d'Aramon: "Si en aquella sessió hi era En Moll o li ho va transmetre el secretari Aramon (amb els seus habituals malentesos i "amistosos" silencis) no ho sé".

Asín i Escolano reben de valent. El primer és desqualificat sempre i el segon és un "impostor" (p. 412). Carreras Candi és un "savi tan presumptuós com ignorant en lingüística", que "no tenia coneixement de la història dels sons, ni mirava prim en geografia" (p. 103). També li retreu, al "bo de CCandi", "que només transitava per Catalunya en ferrocarril" (p. 484). L'estudiós d'àrab Pere Balanyà (*sic*) és "autor d'un lamentable llibre arabòman" (p. 129). I Josep Iglésies, en publicar unes llistes, "treballava de batalla" (p. 244).

Més crítiques. A la pàgina 246 parla del Maresme de Llevant i, en una nota, comenta: "Així és com es pot designar la part del Maresme a l'Est de Mataró; dirne "Alt Maresme", com ho veig ara en certs anuncis, no solament és expressarse absurdament, sinó posar en vergonyós ridícul els administradors, que no veuen més que el mapa mural de la Vila (on aquests pobles van... a dalt!)". Si ho ha vist ara en un anunci, vol dir que no ha llegit el volum del Maresme de la *Gran Geografia Comarcal* dels seus amics Max Cahner i Antoni Pladevall, on la comarca és dividida en Alt i Baix Maresme...

Pel que fa al capítols dels elogis, Antoni Pladevall és el "nostre amic" i "el nostre savi amic". També són elogiats els Hurtado, B. Artola, Norbert Font, Joan Fuster, Jordi Valor –"valent pedagog i escriptor" (p. 102)–, i Bladé i Desumvila.

Josep M. Espinàs, el més elogiat. Les citacions d'escriptors són molt més pobres que no en el *Diccionari etimològic*. La diferència, aquí, és considerable. El pare, Pere Coromines, no recordo que l'esmenti. Però en aquest àmbit hi ha una excepció notable, Josep Maria Espinàs. Si els noms de Verdaguer o de Pla hi apareixen tan sols un cop o dos, el d'Espinàs l'hi hem trobat en deu ocasions. I, a més, en una d'elles l'utilitza com a prova etimològica. I no són citacions fredes, sinó molt afectuoses: "Intel·ligents impressions d'un vivaç visitant" (p. 7); "val la pena de llegir la descripció que fa de l'abandonament Josep Maria Espinàs, en el bell llibre *A peu per l'Alt Maestrat*, pàgines plenes de l'emoció que causa la desaparició d'aquesta vida muntanyenca, trèmula de la tragèdia individual de noves ànimes rústiques: magnífica reeixida literària" (p. 73); "descripció suggestiva" (p. 379).

De Sanchis Guaner, en discrepa en més d'una ocasió. Li retreu que s'oposi a la denominació Algar de Palància: "SGuarner, que tenia una estranya mania, bastant arbitrària, contra el nom Palància, pretén que aquest municipi s'anomeni Algar ras i curt, confusionàriament, com si fos lloc únic d'aquest nom". I sobre l'Atzúbia, comenta: "Lamentablement Sanchis Guarner (desoint el consell de les meves cartes) va posar L'Atzúvia en el seu Nomencl. de 1966, induït per la falsa etimologia d'Asín".

La nota editorial del llibre informava que "en el moment de publicar aquest segon volum (el primer escrit majoritàriament per ell) l'autor ja ha acabat de redactar completament tot l'*Onomasticon Cataloniae*". No es podia donar una notícia millor.

Lluís Bonada

Taulé, en la direcció de

Antoni Taulé (Sabadell, 1945), pintor, exposa la darrera sèrie de teles, 'Interiors', a la Galeria Oda de Barcelona, des del proppassat 16 de febrer fins al mes d'abril vinent. Aquesta és la seva història, tal com ell mateix la fa rajar.

Mon pare ja pintava i potser mirant-lo és quan vaig veure ben clar que la pintura era un mitjà d'explorar justament el coneixement de si mateix. Ell hauria pogut ser professional però la Guerra Civil el va fer patir molt; va estar perdut un temps... Després va continuar pintar per a ell. Finalment, s'ho va deixar.

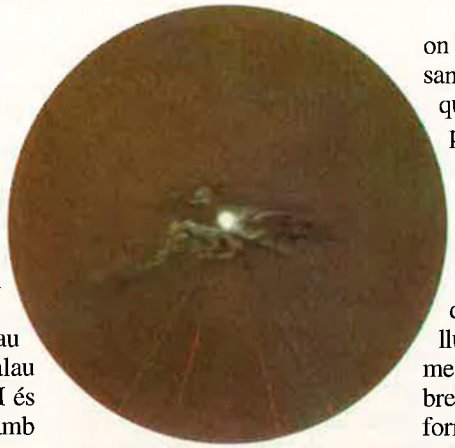
Tot i que no vaig estudiar belles arts, vaig fer les primeres exposicions els anys 1966 i 1967, a Sabadell i a Sitges, respectivament. Llavors, cap al 1971, vaig anar-me'n a l'illa de Formentera, volia deixar la pintura definitivament i anar-me'n a Amèrica. Però a l'illa vaig recuperar-la, perquè vaig pensar que l'única cosa que jo podia ser per guanyar-me la vida era pintor. Aleshores, la pintura per mi era una cosa contestatària, més social... Vint-i-cinc anys després puc dir que és un mitjà per superar-se, per anar més enllà com a subjecte, i sobretot, per negar l'objecte; qualsevol obra d'art no ha de ser un objecte i si n'esdevé deixa de ser-ho. No ha de tenir un objectiu clar, sinó que ha de permetre que la persona, quan mira un quadre, sigui prou subjectiva per poder anar a l'interior i estudiar-se a si mateix.

Laetitia, la meva dona, va representar un paper molt important en la meva decisió. Tenim una baralla constant des del principi, des del primer moment que la vaig trobar en el bosc dels Arenals, a Formentera. En aquests vint-i-cinc anys que fa que la conec tenim la mateixa discussió que jo tenia amb mi mateix i això m'ha permès d'aprofundir en el meu treball. Des d'aleshores es va establir un diàleg permanent amb ella, vam començar a discutir i vaig deixar la meva feina automàticament. Ella no entenia com podia fer dues feines alhora.

Per una pura qüestió de cultura vaig anar-me'n a París, on havia passat els estius de 1964 i 1965. M'agradaria haver viscut a altres llocs, com Nova York i no sé per què no ho he fet; allà hi ha una mena de virginitat que m'ha agradat sempre, en canvi mai no hi he viscut més d'un mes. Però bé, el meu trajecte està entre París i Formentera, passant per Barcelona. La casa de Formentera, Can Pep Forn, l'he rebatejada amb el nom de *Locus Solus*, en homentage a Raymond Roussel, l'oncle del pare de Laetitia, en l'obra del qual m'hi he inspirat molt.

L'any decisiu va ser el 72, quan vaig dir: 'He trencat amb qualsevol cosa que no sigui pintar'. Deixo Formentera i me'n vaig a visitar escoles de Belles Arts, a Londres, París... Com que volia arrencar per una pintura figurativa vaig anar a veure un pintor de Sabadell que coneixia des

la llum

de la infància i que sabia l'ofici. Durant tres mesos vaig anar cada dia al seu taller i vaig aprendre mirant-lo, perquè no m'interessava la utilització que ell feia de la pintura.

Després de pintar diverses històries en clau narrativa, vaig passar directament a un palau abandonat de Bologne Belàncourt, a París. I és allà on vaig poder treballar amb la llum i amb l'arquitectura. Passat un temps, vaig trobar una altra casa abandonada, en un puig a cinquanta quilòmetres al sud de París, que tenia un centenar d'habitacions i on vaig treballar-hi un any. Estudiava la llum del matí, del sol post... Treballava la finestra, que és una al·legoria del quadre, per fugir precisament d'aquest quadre; estudiava el quadre estudiant la finestra; què passava dins i què passava fora. Aquí podríem parlar del quadre d'escena. Si m'interessa el teatre és justament per això, perquè hi ha quadre, un moviment, i se suposa que el que hi ha al darrere d'aquest quadre és allò que va al crani, que és l'àbsid del pensament i la geologia de la ment; l'altra banda d'aquest quadre, vaja. El que m'interessava era això, trobar la identitat que es pogués multiplicar; encara avui m'interessa trobar una cosa única que puguem ser tots i cadascun de nosaltres, tant diferents com podem semblar.

'Fi d'etapa', oli damunt tela (1994). El quadre és un homenatge d'Antoni Taulé a Julio Cortázar en l'aniversari de la mort de l'escriptor, qui li va dedicar un conte amb el mateix títol (vegeu-ne un fragment en la pàgina 80). Laetitia, la dona del pintor, és la model que fa el paper de Diana, la protagonista del dit conte.

La llum m'interessa perquè té una direcció, crea la perspectiva. És un punt allunyat, molt petit, que com més s'acosta més gran és. La perspectiva és contrària a la mirada. La mirada més petita és l'ull, que com més lluny, més gran és, aleshores es produeix com si diguéssim una aberració. Es formen dos triangles que es troben; és el rellotge de sorra a l'inrevés. I el punt de trobada pot ser dues coses: el forat del rellotge de sorra, que és molt petit, i el quadre, on hi ha l'intercanvi, que és el punt més interessant. Aquesta és la manera de trobar el vertigen que posseeix cada ésser; cadascú té el secret per poder estar tan a prop, de tal manera que al final sembli que la cosa en si estigui a prop.

L'estudi que he fet de les coves no és més que buscar una obertura i centrar-la; buscar una metàfora del que és el quadre i sobretot del que és el forat del rellotge de sorra. La llum és una geometria, un traç, un paral·lelisme i una línia normal que cau perpendicular sobre una superfície, però que si es corba crea una forma diferent. Es tracta de buscar l'orientació, com una agulla magnètica, i fer una proposta del funcionament de la imaginació. Això no comporta crear una teoria perquè en realitat no se sap com funciona la imaginació, però al cap i a la fi parlem d'un fenomen físic.

Ara, amb les noves teles, he sintetitzat i eliminat tota la fullaraca, ha anat a allò concret; hi ha una forta intenció d'obligar l'espectador a perdre la identitat per poder trobar una identitat molt més forta que és l'univers, a través d'aquest fort vertigen.

Un quadre pintat amb grafit, d'aquest color gris, és com un quadre de cotó. No és com una tela preparada, llisa; és com si en comptes de treballar damunt ciment ho féssim directament damunt terra. He trobat aquest material anònim que no limita la vista i que dóna llibertat encara que miris una superfície plana; ajuda a treballar la imaginació més fàcilment. A més, està bé perquè no et pots equivocar i allà on tires una ratlla no la pots esborrar. Llavors, treballo amb triangles, estructuro la superfície donant molta importància a un angle de 30 graus, que reflectit dóna un triangle equilàter, que alhora és un costat de l'octàedre i que és la forma que simbolitza l'àtom de carboni. És una estructura molecular interna, com si mires un edifici de ferro i depenent de l'angle des d'on ho fas hi veus hexàgons o triangles, etc.

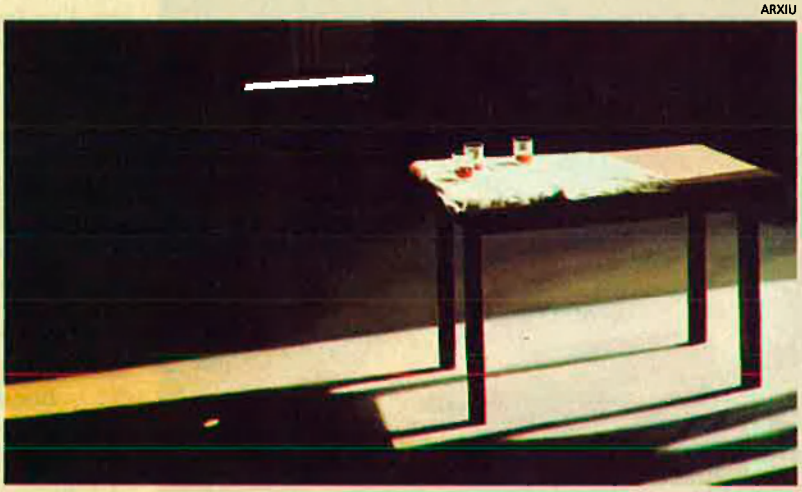
Si he fet decorats per teatre, a l'Òpera de Pa-

Fi d'etapa

A n'Antoni Taulé, per unes certes taules

(...) Sentir-se, cop en sec, tan idiota exigia de pagar i fer un tomb pel poble, anar a l'encontre de coses que ja no vindrien soles al desig i a la imaginació. Veure les coses com qui és vist per elles, suara aquesta botiga d'antiguitats, ara la façana vetusta del museu de belles arts. Hi anunciaven una exposició individual; ni idea del pintor de nom poc pronunciable. La Diana hi comprà una entrada i es ficà a la primera sala d'una mòdica casa de cambres en filera, penosament transformada per edils de província. Li havien donat un full amb vagues referències a una carrera artística, sobretot regional, fragments de crítiques, els elogis típics; l'abandonà sobre una consola i es mirà els quadres. De primer es pensà que eren fotografies i li'n cridà l'atenció el format; és poc freqüent de veure ampliacions tan grans de colors. S'hi interessà de debò quan va conèixer la matèria, la perfecció maniàtica del detall. Cop en sec, fou a la inversa, una impressió de trobar-se veient quadres basats en fotografies, una cosa que anava i venia entre tots dos, i per més que les sales eren ben il·luminades la indecisió perdurava davant

ARXIU

aquestes teles que potser eren pintures de fotografies o resultats d'una obsessió realista que conduïa el pintor fins a un límit perillós o ambigu.

A la primera sala hi havia quatre o cinc pintures que reiteraven el tema d'una taula nua o amb un mínim d'objectes, violentament il·luminada per una llum solar rasant. En algunes teles, s'hi sumava una cadira, en unes altres la taula no tenia cap més companyia que la seva ombra allargada en un pis fuetejat per la llum lateral. (...) I tot seguit hi havia el silenci, no solament perquè la Diana semblava l'única presència del petit museu, sinó perquè de les pintures emanava una solitud que l'obscura silueta masculina no feia sinó enfondir. "Hi ha un què en la llum –pensà la Diana–, aquesta llum que entra com una matèria sòlida i esclafa les coses". Però també el color era ple de silenci, els rerefons profundament negres, de lents domassos de cadafal.

(...) Al carrer, eixorbada per la llum zenital, es demanà què dimonis li passava, era absurd d'haver-se interessat fins a tal punt per l'hiperrealisme o el que fos d'aquest pintor ignot i, cop en sec, deixar caure l'últim quadre que era potser el millor.

(...) Ni temor ni sorpresa, fins i tot el fàcil recurs d'apel·lar a la casualitat havia lliscat per la Diana sense trobar-hi agafatall; per què envilir-se amb hipòtesis o explicacions, quan una altra porta ja s'obria a l'esquerra i en una cambra d'alts escalfa-panxes la taula inevitable es desdoblava en una llarga ombra minuciosa? La Diana es va mirar sense interès la petita tovalla blanca i els tres gots; les repeticions esdevenien monòtones, l'embat de la llum llescant la tenebra.

Julio Cortázar

rís, a Nova York o a Barcelona és sobretot perquè m'interessen les persones, els directors, i perquè m'aporta alguna cosa més. L'escenografia m'ha enriquit molt perquè m'ha permès de treballar amb l'arquitectura, i no per pura ornamentació, sinó com una cosa viva dins d'aquesta. El que he fet en teatre ha estat bé perquè he treballat amb uns directors a parts iguals. No puc treballar amb algú per donar-li gust, jo li puc aportar el que jo sé, però no li reproduiré allò que somia. Per això he tingut experiències molt bones, perquè al final amb les persones amb qui m'he entès per treballar, com el Rudolf Nureyev o l'Ariel García Valdés, hi ha hagut una col·laboració interessant que a mi m'ha aportat molt. Treballar amb Nureyev no va ser diferent a treballar amb altres; primer resultava difícil perquè em demanava moltes coses, discutíem i al final em feia perdre. Jo sóc un esperit solitari, no puc treballar amb màquines massa enormes perquè em perdo, tinc dificultat de comprendre el temps, no sé el que és, em quedo en l'espai. Però Nureyev va tenir prou galanteria per venir al meu taller, parlar i presentar-me la cosa d'una manera positiva i així és com férem coses. I al final potser ens vam equivocar amb l'obra, perquè era un absurd... potser per això justament era interessant. Fer una obra tan important com *Washington Square*, de Henry James, i dirigida per Charles Yves, amb uns decorats tan enormes i amb música de ballet... Ningú no s'hi hauria atrevit... Bé, va ser una bogeria. Ell volia fer un drama, una cosa impossible en ballet i llavors se la va fotre i és clar, jo me la vaig fotre amb ell. L'obra va anar al Metropolitan Opera de Nova York... Al mateix temps, vaig començar a pintar coves. A Nureyev, per exemple, les coves el torejaven, ell només hi veia un forat i el forat el matava, però no s'adonava que una porta és també un forat.

Quan jo vaig néixer, la meva mare va morir. Era la mitjanit del dia 25 d'agost de 1945 i ella moria un quart d'hora després, que ja era 26. Julio Cortázar també va néixer un 26 d'agost i vam tenir una relació força curiosa. Va escriure un conte, "Fin de etapa", que apareix al llibre *Deshoras*, i parla d'alguns dels meus quadres. Parla d'obres amb una llum irreal. Marc Pregau ha fet un llibre sobre Cortázar, i en una de les entrevistes que li va fer i que hi apareix li diu que sembla que per al conte s'hagi inspirat en Magritte, però Cortázar diu que no; Pregau insisteix amb Giorgio de Quirico i Cortázar acaba dient que eren quadres de Taulé. Ell deia que era irreal perquè pintava una llum horitzontal, però que fora la llum és vertical i que som nosaltres qui mentalment creem una altra llum.

Amb això que faig ara tinc bona comunicació, però la gent està com jo, no saben ben bé el que vol dir. És una recerca i crec que vaig pel bon camí.

Per la transcripció: **Joan Marí**

Novena edició dels guardons musicals dels Països Catalans convocats per *Musica't*

30 discos nominats per al premi Èxit d'Or Català 1994

1986

El cant de l'enyor
Lluís Llach, amb Marina Rossell i Maria del Mar Bonet

1987

Et portaré una rosa
Josep Carreras

1988

Geografia
Lluís Llach

1989

Records d'Irlanda
Hèctor Vila

1990

Quina nit
Sau

1991

L'últim segell
Sangtraït

1992

El més gran dels pecadors
Sau

1993

Un pont de mar blava
Lluís Llach

Llista de discos nominats per al premi Èxit d'Or Català 1994 :

Ai, Ai, Ai
Neguits, angúnies i forats
Al Tall
Europ eu!
Santi Arisa & Lakatans i la Cobla Montgrins
Punts Lliures
Jaume Arnella
Eròtica monàstica
Bars
En concert
Joan Bibiloni
Brut
Big Mama, Víctor Uris i Amadeu Casas
El blues de la inflació
Carles Cases
Atles
Clau de Lluna
Fica-li, noia!
Elèctrica Dharma
20 anys de CED
Els Pets
Brut natural
Albert Ferrer
Desitjos
La Portàtil FM
Ball al diatònic
Lluís Llach
Rar
Josep Mas (Kitflus)
B.S.O. de Poble Nou
Matamala
Tots dimonis
Paco Munoz
Cançons de la mar en calma
Oculls
Viure més
Tomeu Penya
Una aclucada d'ull
Pangea
Ràtzia
Sopa de Cabra
Al.lucinosi
Sau
Junts de nou per primer cop
Slips
Sexi Flash Funk
Toti Soler
Lydda
Toni Subirana
Canta Josep M. de Sagarra
Umpah-Pah
Bordell
Urbàlia Rurana
Rom i cafè
Hèctor Vila
Àngel solar
Vox Populi
Vox Populi
Rosa Zaragoza
L'esperit d'Al-àndalus

Èxit d'Or 1994

Del 20 de febrer al 19 de març
voteu per la música catalana
Truqueu al telèfon*
906 333 003

* S.T.A. El cost de la trucada és de 55 ptes per minut durant les nits i cap de setmana, i de 76 ptes per a la resta d'hores

Amb la col.laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
AVUI
TV3
EL TEMPS
CATALUNYA RÀDIO
RÀDIO 4
Regió7
Virgin Megastore
ACIC
Sputnik
Record Català
ràdio estel

Organització:

MUSICA'T

Ronda Universitat, 7, 3r 4a 08007 Barcelona
Telèfon (93) 412 32 94 Telefax (93) 412 68 71

El vot de la UC

"Quin consell em dónes per a les eleccions municipals?', li demano. 'Personalment, jo bec cervesa d'importació. Has tastat les cerveses belgues més suaus?' És l'estil tecnòcrata, amb un toc barceloní."

EFE

Fidel Castro.

ARXIU

François Mitterrand.

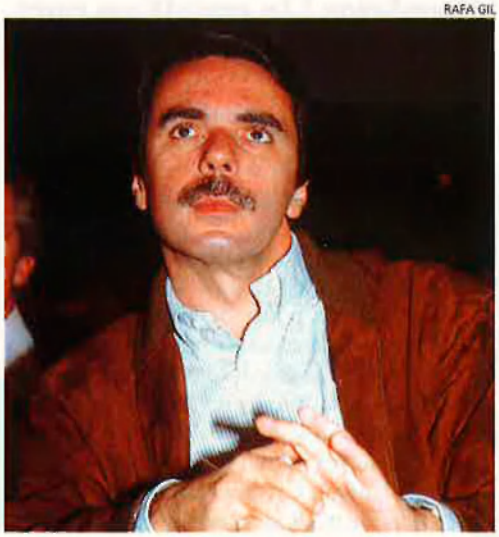
Dilluns, 13. Balmes deia, més o menys, que en moments de fatiga i enuig tothom comdemna el fet de parlar de política, però ningú no parla d'altra cosa, i és que la política ens interessa a tots, perquè ho afecta tot. A mitja tarda, fem un glop a les taules de la plaça del Pi, enrevoltats dels últims *hippies*, amb accent argentí i guitarra una mica desguitarrada. Dic al meu amic que ja no entenc res i ell encara m'ho embulla més, diari en mà: "Un estudi de la Universitat del País Basc concreta que un 66,7% dels periodistes espanyols diuen que són 'progressistes' i només un 5% reconeix que és 'conservador'. A l'hora de precisar més, un 43% diu que és de centre i un 40%, d'esquerres, sumanthi un 10% declarat de centresquerra". Somriu, amb enigma. "I aleshores?", li demano. "És ben clar. Tu no entens res, senzillament perquè, segons les enquestes, gairebé no existeixes". No sé si parlem de la mateixa cosa, però és ben segur que no en voldríem parlar tant –com diu Balmes de la política– encara que no parlem d'una altra cosa. Hi afegeixo, entre parentesis, que la setmana passada, comentant aquí mateix la tertúlia de Joan Oliver al "Bon dia, Catalunya", jo deia: "He procurat opinar amb cautela", però en realitat havia escrit "hem procurat" perquè a la tertúlia hi havia Rosa Massagué i Jordi Bordas, dos periodistes molt més savis i sensats que no un servidor. Oblidem un error de transcripció que –per transformació d'un plural en singular– m'ha fet quedar com un *parvenu* qualsevol sense educació de classe mitjana.

Dimarts, 14. Poques volubilitats són comparables a l'exquisidesa de l'esquerra francesa, quan vol jutjar els enemics de la llibertat. Fidel Castro sempre ha comprès els mecanismes de la consciència progressista: arran de la torre Eiffel ha fet arribar una salutació a tot el món, com si fos Gene Kelly a *Un americà a París*. Amb un ús retòric ben afinat i bons reflexos electorals, Balladur ha dit que "no és prohibit de tenir memòria política" i no ha volgut rebre Castro. Mitterrand, amb desmemòria d'elefant, li ha obert els braços: eren dues figures pleistocèniques que es donaven el bec, a punt de la desaparició o la letargia. Mitterrand vol un nínxol al Panteó, Castro vol sobreviure com sigui i Jacques Chirac cavalca com un tinent d'hússars cap a l'Elisi.

Dimecres, 15. A migdia el confident tecnòcrata no té temps d'anar a dinar i fem un entrepà ("Ostres, pare, no diguis *bucadillu*!"), dempeus a la barra d'un bar de disseny postmodern, que ens costarà més car que no un restaurant tradicional. "Després de Mèxic? Potser tindrem alguna sorpresa, alguna mala sorpresa econòmica, amb Hongria. Pot tenir repercussions mundials, però l'autentic risc vindrà de la Xina. Allí hi haurà grans problemes amb els pagaments comercials, etc.". Ha emprat un to de veu cerimoniós, com el summe sacerdot que revela els resultats d'una consulta amb els déus. Després, amb to natural, afegeix: "De fet, això ho diu el *Financial Times*". Sempre és bo de tenir un confident tecnòcrata que no perd el temps en sentimentalismes. "Per la resta, les enquestes coincideixen i diuen que Aznar seria president del

sota custòdia de CiU

RAFA GIL

José María Aznar.

ARXIU

Jean-Paul Sartre.

govern. En realitat, guanyar eleccions només és possible quan els partits polítics abasten o convencen més enllà del seus seguidors naturals. Va passar quan el PSOE tingué un bon grapat dels vots de la UCD, que són els vots que ara van al PP, un partit amb una base més a la dreta. Per això la gran incògnita per a CiU és de saber quèsucceirà amb els vots útils que també heretà de la UCD". "Quin consell em dónes per a les eleccions municipals?", li demano. "Personalment, jo bec cervesa d'importació. Has tastat les cerveses belgues més suaus?" És l'estil tecnòcrata, amb un toc barceloní.

Dijous, 16. Avui Roldán ha anat a declarar davant el jutge Garzón, primer episodi d'una història que pot ser massa llarga. La custòdia de Roldán va molt més enllà de les precaucions de costum i té l'aspecte de protecció davant una amenaça de mort ben creïble. Per Madrid, els mateixos socialistes ja parlem d'una remodelació de govern, tal vegada quan arribi l'estiu i Felipe González hagi paït la desaparició electoral del PSOE a les grans ciutats.

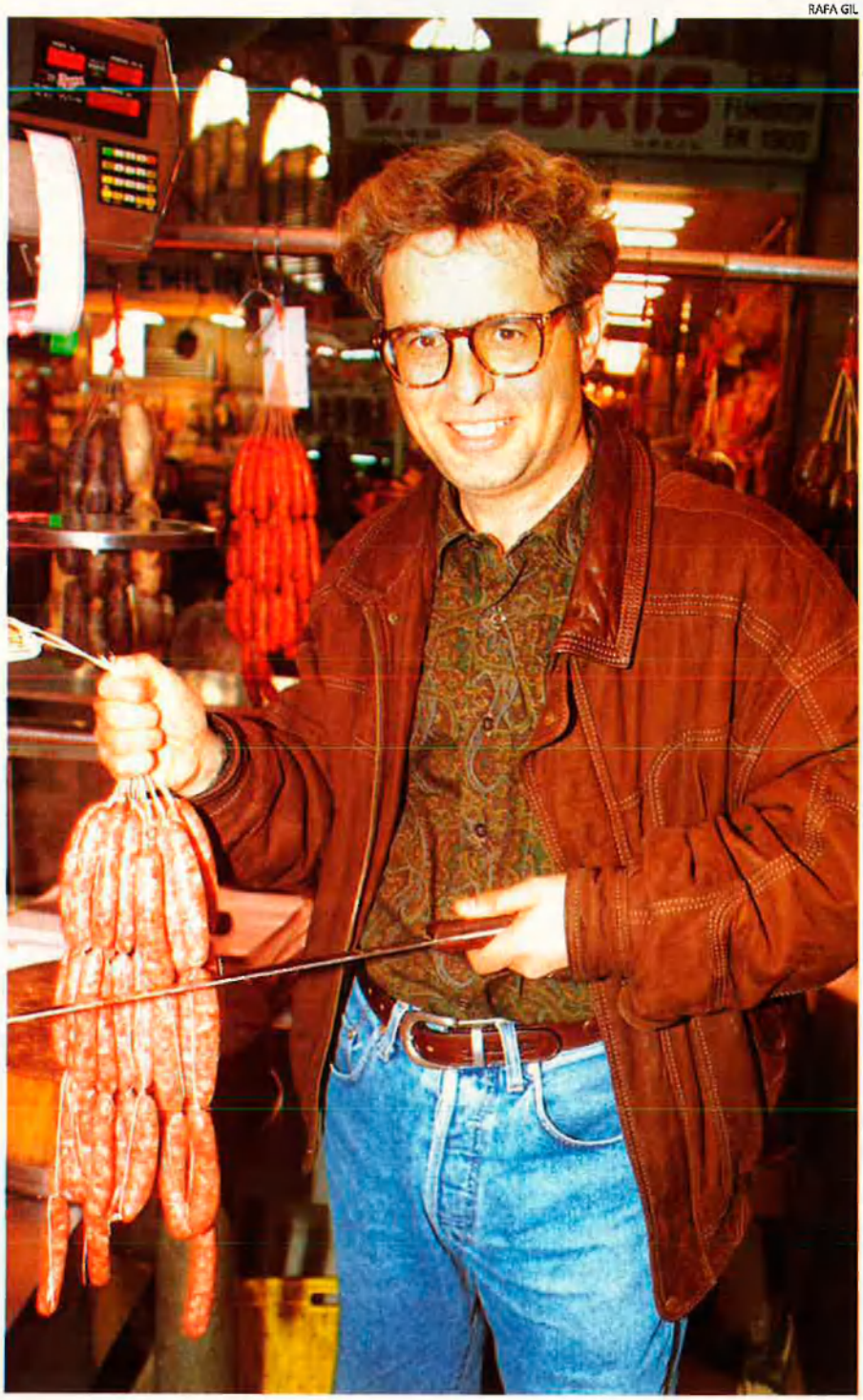
Divendres, 17. El periodista Claude Imbert diu en el seu darrer llibre, Par bonheur: "Una de les grans felicitats de la meva vida ha estat la d'admirar. L'admiració ja no és gaire practicada avui. La moda és l'escarni, la denigració. Veiem miríades de petits perdonavides orgullosos de compixar, sense parar, la soca de la tradició, com un bon dia Sartre va compixar la tomba de Chateaubriand. Jo no admiro aquests compixadors. No crec que siguin més lliures que jo". Admirem tots una mica més i que no ens diguin que ja no queden coses per a admirar. Gairebé sempre són els mateixos que sostenen que no hi ha res per a conservar.

Valentí Puig

Als afores de València

Torrent planteja 'Gràcies per la propina' com unes memòries i la resolt en part com una novel·la, amb les característiques pròpies del'autor.

RAFA GIL

Ferran Torrent va triomfar amb la seua darrera novel·la, 'L'any de l'embotit'. L'èxit pot repetir-se amb *Gràcies per la propina*.

***Gràcies per la propina*. Ferran Torrent. Premi Sant Jordi de novel·la. Editorial Columna. Barcelona, 1995.**

Sir Arthur Conan Doyle va intentar eliminar Sherlock Holmes llençant-lo per un espadat per poder dedicar-se a escriure llibres sobre esperitisme, però al final va haver de rescatar-lo davant les pressions del públic. Georges Simenon, cansat d'empescar-se nous casos per a Maigret, va optar per escriure-li les memòries. Ferran Torrent, en canvi, ha decidit aparcar de moment els seus personatges i dedicar-se a furgar en la pròpia memòria.

La jugada és arriscada: abandonar una recepta d'eficàcia provada per endinsar-se en terra incògnita equival gairebé a començar de zero. Sense el recurs a l'argument travat i al suspens, sense dosi generosa de diàlegs acolorits, sense les complicitats del gènere i sense l'empenta que dóna la continuïtat del to, dels personatges i dels ambients amb les novel·les anteriors, Ferran Torrent corria el perill de quedar en fals en la seva aposta; però en bona mesura se n'ha sortit: *Gràcies per la propina* sorprèn, atrapa i diverteix. I això és el que fins ara el lector ha buscat i trobat en els llibres de Ferran Torrent.

Ferran Torrent ha plantejat *Gràcies per la propina* com unes memòries i l'ha resolt en part com una novel·la. El seu últim llibre no s'allunya tant com pugui semblar a primer cop d'ull de la manera de fer dels llibres anteriors. S'ha permès l'exercici de les seves dots de narrador humorístic d'escenes exhilarants, de retratista hàbil de personatges secundaris i de dibuixant ràpid d'ambients suburbials. I hi ha afegit pinzellades líriques i materials de l'arxiu familiar. Tot plegat col·labora a fer llegible i atractiu el llibre.

No s'equivocaria gaire qui atribuís justament a la timidesa amb què segueix l'opció de novel·lar la memòria la responsabilitat d'alguns alts i baixos en el ritme, en la construcció de la veu i en el model de llengua que se'n deriva. Totes tres són qüestions que afecten allò que en cinema se'n diu postproducció. Personalment no em costa gaire d'imaginar la força dels

materials d'aquest llibre reconvertits sense gaires canvis en unes memòries de Toni Butxana o d'Hèctor Barrera.

La força de *Gràcies per la propina* rau en l'emotiva, franca i orgullosa reinvindicació d'una mitologia personal formada per una família atípica d'homes sols però solidaris, per uns ambients perifèrics i per una educació sentimental que té més a veure amb els clubs de cambreres que amb Flaubert. Els fets recreats ens transporten a uns anys seixanta sense Beatles ni viatge a la lluna: són alienes al llibre les mencions tòpiques i obligades a uns fets que tot just van ressonar de lluny en els televisors del racó de món perifèric on es mou la intrahistòria que Ferran Torrent revisita. Els afores de la ciutat de València són l'escenari principal: el cinema del poble de Benicorlí, el bar greixós del raval, els *puti-clubs* de carretera, la furgoneta i el magatzem, el gimnàs tronat de boxa sense aigua calenta o el ball freqüentat per vídues i minyones marquen les coordenades d'aquest territori literari.

El punt d'arrencada de la memòria és la primera masturbació –immediatament anterior a la primera comunió–, que defineix el to i que inaugura l'únic aspecte que permet adscriure el llibre al gènere de la novel·la d'iniciació: els pas del plaer solitari al mercenari i el pas d'aquest al plaer conquerit amb l'esforç de la seducció. Al costat del vitalisme, la solidaritat és l'altra constant del llibre. Com a resposta al clima d'hipocresia social i de repressió política, aquests dos principis mouen el microcosmos d'amics i parents que retrata Ferran Torrent. **Manel Ollé**

Forster o el 'genius loci'

El lector de la novel·lística forsteriana reconeix en els contes ensems amb el perfecte traç narratiu, un contrapunt fantàstic.

***Tots els contes*. E. M. Forster. Traducció de Manuel de Seabra. Columna Edicions. Barcelona, 1994.**

ARXIU

El món de Forster. Una traducció literària.

Forster passejava per Ravello pel maig de 1902. Llavors va asseure's en una vall, "i de sobte el primer capítol del conte em va passar per la ment com si m'estigués esperant allà." Naixia així el primer conte de l'autor, "La història d'un pànic". L'any següent tornava a "seure sobre el tema com si fos un formiguer" a Grècia, on tota 'La carretera de Colonus' penjava a punt per mi en un arbre buit no gaire lluny d'Olímpia." I encara tornaria a repetir l'experiència a Cornualla per tercera vegada, i darrera. Més tard, Forster admetria també influència del *genius loci* en la seva novel·la *El viatge més llarg*, encara que d'una manera diferent. En sentit pur, la recollida *in situ* d'una peça literària, l'ha realitzada en tres ocasions. Per la resta, "totes les facultats d'un escriptor, incloent-hi la valuosa facultat de fingir, conspiren així en el sentit de l'acte de creació, i sovint aconsegueixen una superfície uniforme, posant un mot aquí, un altre allà".

Així el lector de la novel·lística forsteriana reconeix en els contes ensems amb el perfecte traç narratiu i la factura versemblant habitual, un contrapunt fantàstic. Aquesta fuga de la convenció realista li permet un joc d'aprofundiment psicològic extraordinari de manera que, si bé els temes són essencialment els mateixos que els de la seva novel·lística, irromp ara una perspectiva que obre noves possibilitats creatives. Això no implica un augment d'artifici. Allò que més colpeix de Forster és l'efecte de naturalitat, àdhuc quan fa present l'absurd o la mort. Un efecte que s'estén també en el seu coneixement de la novel·la. L'autor d'*Espectres de la novel·la* no cau mai on l'intent pseudo-erudit d'explicar-nos els mecanismes de la creació literària. Simplement els utilitza i, encara més, ironitza sobre ells. El narrador de *La història d'un pànic* ens confessa que és: "un home planer, simple, sense pretensions d'estil literari. Però m'afalaga amb la convicció que sé contar una història sense exagerar".

Com si el déu Hermes transmitís el misteri de les històries que, a força de no voler ser poètiques, ho són, Forster recull el sentit dels paisatges aliens, els costums de les persones i els pobles, les tendències sexuals, l'avorriment i el sentit del sublim per fer-ne un acte imaginatiu de primera magnitud. Amb riquesa, però sense excés; amb intensitat, però sense ornamentació, els vint anys de creació contística que tenim al davant potser no són completament el producte d'un *genius loci*. I tanmateix, l'autor aconsegueix uniformar allò que li és donat d'allò que és elaborat fins aconseguir el que tant apreciava Proust en l'art literari: escriu com un traductor, com si l'escriptor fos el descobridor d'una expressió preexistent.

La ja esmentada "Història d'un pànic", "L'òmnibus celestial" o "El moment etern" resulten una bona mostra del seu relat curt, als quals cal afegir els contes publicats pòstumament "El doctor Woolacott", "la vida que vindrà" i "l'altre vaixell". Moments, tots, que reprodueixen aquell punt de bellesa estranya i entusiasme poètic que en Forster és sempre la llum dels ulls que viatgen a través del món i les psicologies. **Vicenç Llorca**

L'art de predir la mort

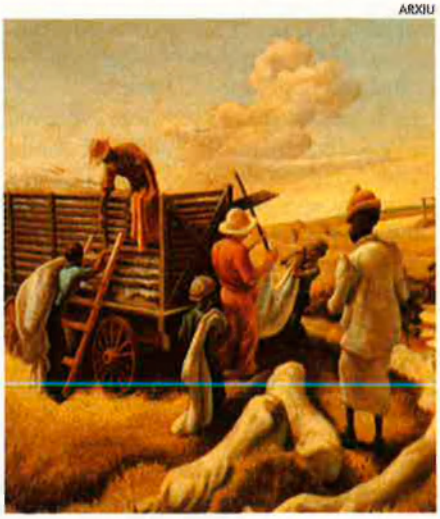
Una novel·la amb vocació històrica que situa les troballes científiques en un context èpic.

***Xaman*. Noah Gordon. Proa-Columna i Edicions B. Barcelona, 1995.**

Amb aquest *best seller*, Noath Gordon reprèn la història dels doctors de la família Cole. Si a *El metge*, novel·la editada a la mateixa col·lecció, ens explicava els avenços mèdics durant l'edat mitjana, amb *Xaman* ens porta a la nova amèrica del segle XIX. Amb aquesta descarada elipsi temporal, l'autor nascut a Massachussetts retroba un descendent del doctor Rob J. Cole. Un homònim sord que malgrat el seu impediment físic aconsegueix seguir la tradició familiar de guarir malalts. El jove, com els seus ascendents, també posseeix l'art de predir la mort dels pacients. Aprèn del seu pare la importància de la higiene per evitar infeccions i de seguida descobreix com aplicar l'anestèsia.

Però *Xaman* no es limita a donar dades sobre la pràctica mèdica al segle XIX. És una novel·la amb vocació històrica que situa les troballes científiques en un context èpic. Així els nostres metges (pare i fill) es veuran interpel·lats pels problemes del seu temps. Aprendran xamanisme dels indis escapats de les primeres reserves. Ajudaran esclaus negres del sud que van al nord a la recerca de la llibertat. No dubtaran a anar a la guerra quan les coses es compliquin. I sabran aportar un discurs pacifista quan la convivència entre les religions –catòlica, jueva i protestant– es trenqui. Amb ells naixerà una nova ciutat, ja que la presència d'un metge en un lloc determinant és prou per fer que els grangers s'agrupin al seu voltant. Les accions d'aquest parell de metges, quasi mítiques i sempre assenyades, fan que la novel·la sembli més una hagiologia de Sant Rob J. Cole, *senior* o *junior*, que no pas l'explicació de la trajectòria professional d'un parell d'homes que intenten fer el millor possible la seva feina. A la novel·la s'hi amaga, de vegades gens subtilment, un discurs moral: si et portes bé, si ajudes els

ARXIU

altres, si ets bo, si lluites, si tens voluntat... aconseguiràs el que et proposes.

Perquè tot aquest reguitzell de vida i miracles no se'ns faci excessivament pesat –de vegades ho és una mica–, Gordon hi afegeix un toc de misteri. L'assassinat d'un dels personatges principals marcarà una línia de suspens que trigarà gairebé mig segle a resoldre's. Amb aquest punt de misteri, el periodista científic a l'últim aconsegueix que el lector més encuriosit es llegeixi les 627 pàgines del seu *best seller*. Objectiu que en alguns moments podia semblar impossible. **Ada Castell**

Cristians antifranquistes

El llibre de Gomis, el penúltim que posa a la nostra disposició les experiències de la dictadura franquista, ens fa cinc cèntims del que fou i féu l'oposició cristiana a Catalunya.

***Memòries cíviques (1950-1975)*. Joan Gomis. La Campana. Barcelona, 1994. 302 pp.**

A casa nostra, de llibres de memòries polítiques n'hi ha un bon grapat. Sembla com si la gent (20 anys després de l'enterrament de la dictadura) es veiés poc menys que obligada a relatar-nos l'experiència viscuda. Cap objecció. I és que aquests llibres (fins i tot quan incorren en oblits o converteixen batalletes en batalles) són útils a l'hora de recuperar certs retalls del nostre passat. Joan Gomis, amb les *Memòries cíviques (1950-1975)*, és el penúltim personatge que posa a la nostra disposició les seves experiències sota la dictadura franquista.

El llibre de Gomis té un innegable interès perquè ens fa cinc cèntims del que fou i féu l'oposició cristiana antifranquista a Catalunya. En aquest sentit, qui vulgui informació de primera mà sobre la revista *El Ciervo*, l'Associació Democràtica Popular de Catalunya, la fundació i la feina de Pax Christi, la ruta de la pau a Montserrat de l'any 60, les vicissituds de l'ICESB, la tancada de Montserrat, les anomenades Terceres Vies a Europa, etc., trobarà material bastant interessant en el llibre, tot i que el seu autor no aporti cap novetat substancial a allò que ja ha estat dit per d'altres memorialistes o historiadors.

Memòries cíviques és també interessant perquè ens apropa al pensament d'un dels protagonistes (fundador d'*El Ciervo* i d'altres organitzacions, director de l'ICESB, editorialista d'*El Correo Català*, etc.) de la lluita democràtica sota el franquisme. La noviolència, l'objecció de consciència, el pacifisme i el fet que "el cristianisme no tenia res com a tal contra altres sistemes econòmics més justos que el capitalisme" (no ens diu, però, de quins sistemes es tracta, i ens quedem amb el dubte) són els eixos d'un pensament que va sedimentar l'any 1952 i al qual Joan Gomis s'ha mantingut sempre fidel, com demostren les seves paraules: "De tan clar com ho vaig veure no he tingut després cap necessitat de canviar-ne res fonamental... jo ja sabia allò decisiu que sobre aquests problemes havia d'aprendre." I després diran que les conviccions fermes han desaparegut! **Miquel Porta Perales**

Científics i excursionistes

L'autor discuteix la idea que l'excursionisme va ser el bressol de la ciència catalana.

***L'excursionisme científic*. Jordi Martí Henneberg. Alta Fulla. 1994. 168 pp.**

ARXIU

Excursionistes del s. XIX. Impulsors de la ciència.

En el darrer quart del segle passat sorgiren a Catalunya associacions excursionistes que, emmirallades en grups semblants de l'estranger, promogueren el contacte amb la natura i, de retop, impulsaren la recerca científica. Abans d'acabar el període de la renaixença, l'excursionisme i les investigacions que promogué contribuïren al coneixement del país, un element imprescindible per a la idealització de la nació.

El geòleg Jordi Martí traça en aquest llibre una història de l'excursionisme científic català, però també dedica una tercera part del llibre al seu homònim de la Suïssa francòfona, per tal de mostrar que la voluntat patriòtica d'estudi no era privativa de Catalunya. Un altre objectiu de Martí és situar les aportacions de l'excursionisme científic en el context de la ciència de l'època.

Per això darrer, l'autor discuteix la idea que l'excursionisme va ser el bressol de la ciència catalana contemporània. Això fa que l'estudi ens ajudi a entendre quines línies de recerca se seguien i quines posicions confrontades –per exemple, entre darwinistes i antidarwinistes– hi havia. Per Martí, l'intent de considerar l'excursionisme com el bressol de la ciència catalana contemporània "prové de l'afany d'una línia historiogràfica de sobrevalorar el paper de la renaixença en la cultura catalana". L'autor, però, matisa que amb aquesta afirmació no pretén menysvalorar la tasca cultural de l'excursionisme, però sí "estudiar-ne les aportacions amb una perspectiva crítica i mesurada".

L'excursionisme científic serveix, doncs, per tenir una visió de les primeres entitats excursionistes al nostre país i la seva relació amb la recerca. Però alhora, per les necessitats de l'estudi i pel fet que la major part de biòlegs, botànics, geòlegs, etc., catalans es comprometeren amb els centres excursionistes, hi trobem una panoràmica de la ciència del Principat en aquest període a cavall dels dos segles. Hi ha també referències a la forma d'ensenyar ciència, ja que les sortides als espais naturals es consideraven sovint una manera de posar els alumnes en contacte amb la realitat del seu entorn. **Xavier Duran**

TRES FITXES

Plenitud poètica de Riba

***La plenitud poètica de Carles Riba. El període de les "Elegies de Bierville".* Jaume Medina. Col·lecció "Textos i Estudis de Cultura Catalana". Edició de Curial-Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1994.**

Les Elegies de Bierville representen la culminació de l'art poètic de Carles Riba. Jaume Media, amb bon criteri, a l'hora de fer-ne una edició crítica no s'ha limitat als problemes textuals, sinó que analitza els distints factors que condicionen la seua obra per tal de comprendre en totes les seues dimensions el pensament poètic de Riba: un viatge a Grècia el 1927, la guerra civil i l'evolució personal del poeta. Una investigació minuciosa per poder explicar de la manera més exhaustiva possible la profunda, densa i rica poesia ribiana de l'exili i del retorn a si mateix, de la seua salvació personal i del país en un moment extremadament dramàtic.

Un follet foll

***El follet ficat al cap*. Christine Nöstlinger. Editorial Empúries. Col·lecció "L'Odissea". Barcelona, 1995.**

Un principi espectacular. un follet s'introdueix en el cap d'una adolescent, Anna. Fet que crea al començament moltes incomoditats a la jove, perquè el follet de vegades parla per ella i provoca situacions conflictives. Però l'Anna, amb el follet, ja no s'avorreix mai més. La protagonista és filla de pares divorciats, passa les vesprades amb la mare, però les nits i els matins, amb el pare. Amb el temps, el follet esdevé el millor aliat de la jove en tots els problemes de la seua vida, a casa i a l'escola. Una història fantàstica i divertida.

Una recuperació afortunada

***Un d'aquells estius (Els Lluïsos)*. Jordi Coca. Edicions Destino. Col·lecció "L'Àncora". Barceloa, 1995.**

Després de vint-i-cinc anys es publica de forma íntegra la primera obra més significativa de Jordi Coca, retallada en el seu moment per la mà arbitrària de la censura. L'obra narra la relació de dos amics que tenen el mateix nom a la Barcelona de la postguerra. La misèria quotidiana, l'estraperlo, la militància política, la División Azul, els negocis familiars, l'amor, la presència constant de la ciutat, són alguns dels pilars d'aquesta novel·la de formació. Una edició afortunada, que, allunyada de les lectures massa interessades del moment, permet entendre les pretensions d'un llibre que combina el realisme amb els recursos experimentals d'una forma discreta, però eficaç.

HIVERN
NOVETATS EN LLIBRES

EDICIONS DEL BULLENT, S.L.

S'HA ESCAPAT UN CANGUR

M. Bonaventura
Il·lustracions: Miquel Mollà
Col·lecció: *Els llibres del gat en la lluna*, 12

Imaginat't que un dia quan estàs jugant amb un dels teus videojocs, disparant als animals que ixen a la pantalla, de sobte passa una cosa inesperada: l'animal al qual toca eixir no ho vol fer. Imagina't que aquest animal és un cangur i en lloc d'actuar com l'han programat comença a saltar i a fer cabrioles per escapar-se del videojoc.

UNIVERSITAT JAUME·I

L'ÚS DE LA LLENGUA A LA UNIVERSISTAT

Artur Aparici i Castillo (director)

Resultats d'una enquesta sociolingüística amb els objectius d'oferir una descripció del grau de coneixement de les dues llengües oficials del País Valencià, la freqüència d'ús en la vida universitària i social; i l'anàlisi de la situació i de les tendències lingüístiques a la Universitat Jaume I.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

LLENGUATGE I CULTURA. PER A UNA ECOLOGIA LINGÜÍSTICA

Ricard Morant / Miquel Penyarroya
Col·lecció: *Biblioteca Lingüística Catalana*, núm. 17

Aquest treball és una invitació a la reflexió a partir del llenguatge, sobre l'evolució de la cultura popular. Una obra amena que, de segur, farà gaudir el lector.

Bibliografia en castellà

Després de llegir en el manual *Ortotipografia* de Pujol-Solà que "no hi ha res que done una impressió més pobra del rigor d'un treball que veure la bibliografia estrangera citada només en traducció", veiem que això es dóna en l'assaig *Salvar-se en la paraula*, de Vicenç Llorca, premi Joaquim Xirau 1994. Llibres de Barthes, Eco, Flaubert, Graves i Yourcenar s'esmenten únicament en la versió castellana. Un llibre de Camus excepcionalment citat en la versió original, però de forma incompleta, apareix acompanyat per la versió catalana, però no entenem el perquè se'n cita una de castellana. Això a part, una carta de Flaubert és traduïda per Llorca al

ARXIU

Vicenç Llorca.

català a partir de la traducció castellana sense donar la referència bibliogràfica original. Vicenç Llorca, llicenciat en Filologia Catalana, és secretari de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Festival Cònsul

Isidor Cònsul diu (*Llegir i escriure*, La Magrana) que " a la Universitat d'Estiu de Prada," va sopar "amb uns amics del ram de la lletra, professors de llengua i literatura catalana, a l'Hotel Termal de Molitx els Banys (sic)". Durant el sopar "em vaig quedar sol defensant noms de novel·la catalana contemporània", concretament M. À. Riera, Porcel, Moncada i Barbal, "mentre quedava evident que els saberuts professors universitaris havien ancorat llurs lectures 20 i 30 anys enrera". "Molitx els Banys" no deu ser els Banys de Molig? Per una persona que defensa la literatura catalana, no hauria d'evitar d'afrancesar topònims? Més coses. Diu que aquests saberuts s'ho haguessin mirat d'una altra manera si "el (sic) aspres pirinencs de Maria Barbal es desplacessin als Alps, a Lugano, a Chamonix o bé als (sic) Dolomites". Realment, ens ho miraríem tots s'una altra manera si les branques que es planten a terra per sostenir mongeteres o tomaqueres es desplacessin als Alps o *als* Dolomites.

El català, des de França

L'aventure des langues en occident, (Robert Laffont, 1994) d'Henriette Walter, professora de lingüística. Trobem encertat el que hi diu del català. Ara bé, li dedica un espai indigne. L'andalús és un apartat de les llengües espanyoles de 21 línies i el català, un altre apartat d'igual tractament tipogràfic que tan sols té nou línies més que l'andalús. I a la bibliografia, cap llibre autòcton sobre el català. Joan Coromines apareix tan sols com a autor del *Breve diccionario etimológico de la lengua castellana.*

Víctor Ripoll

Contra la vida fàcil

'La fàbrica de mentides', de David Cirici, és una crítica de la vida fàcil i còmoda.

David Cirici, premi Ramon Muntaner de literatura juvenil amb la novel·la *L'esquelet de la balena*, ha publicat a la col·lecció "Narrativa" d'Empúries *La fàbrica de mentides*, premi de narració Marià vayreda de la Ciutat d'Olot. nascut a Barcelona l'any 1954, és publicitari i guionista de ràdio i televisió i ha estat professor d'institut de llengua i literatura catalanes.

—Us ha costat molt fer el pas de la literatura juvenil a la d'adults?

—Bé, encara no l'he fet perquè vaig pensar inicialment el llibre per als joves i que també podés interessar els adults, una mica com Salinger, que ha estat molt llegit per nois i adults. O Roald Dahl. Vaig dedicar-me a la literatura juvenil perquè era professor d'institut i escrivia pensant en els alumnes, en els buits que hi havia. Per sorpresa meva, *L'esquelet de la balena* es va convertir en un èxit. Després he escrit guions i durant set anys no vaig tenir temps per a escriure novel·les. No veig gaire clars els límits entre literatura juvenil i d'adults. És més qüestió de gènere que pensar en una edat. Són els temes i no l'estil literari els que fan que un llibre sigui per a joves.

—Per tant, la novel·la no és un trencament, sinó una continuació de la vostra novel·la anterior?

—És una continuació. A *L'esquelet* utilitzava un truc que interessa molt l'adolescent: que els protagonistes siguin adolescents i siguin autònoms. Aquí és una ciutat dominada per la virtuala, que és una mena de realitat virtual total. El contrast entre la ciutat insípida, glaçada –una recreació de Leningrad a l'hivern– i les fantasies, les il·lusions que es crea la gent que viu les fantasies de virtuàlia.

—El primer referent que em ve al cap és la pel·lícula Desafiament total.

—Sí, sí. No diria pas que la novel·la s'hi ha basat però sí que hi ha un punt coincident. La realitat virtual dóna lloc a una literatura, un cinema, i *Desafiament total* s'ha inspirat en la realitat virtual, un món en el qual no se sap si és veritat o mentida, com a la meva novel·la. D'acord. Però trobo que a l'hora de buscar semblances és millor pensar en *Farenheit 451* o *La solitud del corredor de fons*. És una novel·la tendra, emotiva. Una crítica a les diversions, a les evasions que ens redueixen l'enteniment, com els videojocs o les drogues, i una reivindicació de tocar més de peus a terra, de ser més tendres i afectuosos amb la gent. Aquesta i l'anterior són novel·les molt tendres.

—Podria ser, també una nova lectura del 1984 d'Orwell, no?

—Sí, també ho té una mica. *1984* és també una novel·la sobre el domini omnipresent. La diferència és que no faig novel·la política ni de ciència-ficció. Més que una crítica del poder dictatorial és la crítica de la uniformització de la cultura i de la vida confortable i fàcil. Hi ha, per exemple, una reivindicació de fred sobre la comodidat.

—Penseu continuar en aquesta diguemne ambivalència joves-adults gaire temps?

—No. Faré el pas a la novel·la d'adults amb una novel·la molt ambiciosa, situada en el temps modern. Després de set anys sense escriure em faltava entrenament per fer el canvi i per això he escrit *La fàbrica de mentides*. Encara em trobava sota la influència de la tècnica del guionatge. El guionatge et fa ser econòmic, molt expressiu i anar al gra i per això és una novel·la curta, a la manera de Salvador Espriu, que si posava dues paraules no en posava tres. En canvi, envejo un Irving, que escriu novel·les llargues sense que hi sobri cap paraula. És el que intento ara. Serà la història d'un guionista que treballa en un espai de *reality-show* basat en aventures de la gent. La relació entre la realitat i la fantasia és una obsessió present en tot el que he escrit. Els guions de la Rosa M. Sardà eren un contrast entre el que són les coses i el que semblen, en clau d'humor. A *La fàbrica de somnis* hi ha el contrast entre el que viuen els nous i el que viu la gent. *El Quixot* més que *Desafiament total* explica el mateix, el contrast entre realitat i el món fantàstic. El món, per sort, està fet de l'equilibri de les dues coses.

—Serà, per tant, una novel·la extensa?

—Sí. Penso dedicar-hi cinc anys, pel cap baix. Una novel·la ha de tenir una dimensió calidoscòpica i voler definir una realitat total, com deia Vargas Llosa. La literatura catalana està feta per novel·les curtes, les 200 pàgines reglamentàries dels premis, i per això hi ha molt pocs personatges de gruix.

Lluís Bonada

CARME PORTOLAS

David Cirici: "Aquesta i l'anterior són novel·les molt tendres."

SE'N PARLA

El Museu Clarà a la Garrotxa. Una part de les 500 escultures que formen el fons del Museu Clarà ja es poden veure al Museu Comarcal de la Garrotxa. Això ha estat possible per la signatura d'un conveni de cessió indefinida que han signat l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, el d'Olot, Pere Macias i el director del Museu Nacional de Catalunya, Eduard Carbonell.

Premis Crítica 'Serra d'Or' 1995. La setmana passada es van atorgar, com cada any, els Premis de la Crítica *Serra d'Or*. Entre els guardonats destaca el premi de novel·la, que ha estat per Maria-Mercè Marçal per *La passió segons Renée Vivien*, (obra que també ha guanyat el Premi Carlemany). En poesia ha estat premiat Feliu Formosa per *Al llarg de tota una impaciència*. En la categoria de narració s'ha atorgat el guardó a Jordi Sarsanedas per *De Famagusta a Antofagasta*. Antoni Marí ha guanyat el d'assaig per *Les formes de l'individualisme*. I pel que fa al premi de biografies i memòries el jurat dels Premis Crítica *Serra d'Or* 1995 han destacat el polèmic treball de Cristina Badosa: *Josep Pla, el difícil equilibri entre la literatura i la política.*

Un col·lage per celebra

Arriba 'Les cent i una nits', film-homenatge al centenari del cinema, en clau de ficció. Michel Piccoli és Monsieur Cinéma, una vella glòria del setè art que evoca la seva vida.

S'acaba d'estrenar *Les cent i una nits*, una de les primeres pel·lícules que s'han realitzat sobre el centenari del cinema. El film, dirigit per la cineasta francesa d'origen belga Agnès Varda, es va poder veure ja fa unes setmanes en la II Mostra Internacional de Cinema que van organitzar a Barcelona Televisió de Catalunya, Lauren Films i el Departament de Cultura de la Generalitat.

Les cent i una nits és un film commemoratiu del centenari del cinema, creat a partir d'una proposta de l'Associació Premier Siècle du Cinéma, que depèn del Ministeri de Cultura francès. Segons el president d'aquesta associació, l'actor Michel Piccoli (protagonista també del film), normalment, la celebració del centenari del cinema s'ha utilitzat per mostrar tot el que s'ha fet en aquests primers cent anys. "Quan es commemora la pau o la guerra –explica– es fan reconstruccions del passat. En canvi, la nostra associació, el que pretén, és ensenyar el pas del primer al segon segle del cinema. També parlem sobre el passat, i de la protecció del patrimoni cinematogràfic. Però crec que és molt més interessant debatre sobre el futur del cinema". Un futur que, a nivell europeu, depèn directament de la capacitat proteccionista del paraigua de la Unió Europea. Per Michel Piccoli serà clau l'energia que tindrà el president de la Comissió Europea, Jacques Santer, i dels ministres de Cultura dels països europeus en la imposició d'una política comercial de la imatge. "A les multinacionals no els importa gens ni mica el cinema –explica Piccoli–. Només els interessa aconseguir el màxim d'audiència possible. Cal una política dels governs europeus per adonar-se que el cinema és un vehicle del pensament i de difusió del pensament vital. Si no –adverteix– estem envaïts!"

Piccoli explica que la seva associació va triar Agnès Varda per dur a terme aquest projecte "perquè és una persona apassionada pel cinema, no solament pel seu, i perquè li agrada molt el collage". Ella va acceptar l'encàrrec a condició que el film no fos un documental, sinó una pel·lícula de ficció. Michel Piccoli es va convertir, en el film, en la personalització mateixa del cinema. El seu personatge, Monsieur Cinéma, és un vell actor, productor i director, gairebé centenari, que viu en un castell envoltat de fetitxes cinematogràfics i que està obsessionat per no perdre la memòria.

Un dels al·licients de la pel·lícula pot ser l'espectacular llista inacabable d'intèrprets que, amb major o menor intensitat, directament o indirectament, participen a la pel·lícula: a més de Piccoli, entre d'altres, apareixen al film Marcello Mastroianni, Gina Lollobrigida, Catherine Deneuve, Jeanne Moreau, Anouk Aimée, Hanna Schygulla, Alain Delon, Jean-Paul Belmondo, Gerard Depardieu, Robert de Niro, Harrison Ford i fins i tot Assumpta Serna. Aquesta atractiva llista d'actors i actrius, que apareixen i desapareixen de l'escena com si es tractés, efectivament, d'un collage no han pogut contrarestar les crítiques de xovinista i lleugera que la pel·lícula va rebre en la seva presentació al Festival de Berlín.

Les cent i una nits és un dels molts esdeveniments que enguany es succeeixen arreu per celebrar el naixement del cinema. Als Països Catalans, els actes commemoratius pràcticament van començar al febrer amb el simbòlic detall a la II Mostra Internacional de Cinema d'incloure curts metratges de clàssics del cinema mut a les projeccions dels films del certamen. El festival de Sitges també prepara una sèrie d'actes commemoratius en l'edició d'enguany, a mig octubre. En l'àmbit institucional, la Generalitat de Catalunya ha nomenat un comissari del centenari, Joan Anton Gonzàlez. El seu comissariat coordina el calendari d'actes commemoratius, encara sense omplir, i que començarà el mes d'octubre i s'allargarà fins el desembre de l'any que ve, coincidint amb els primers cent anys de la primera projecció cinematogràfica al Principat, el 15 de desembre del 1896 a Barcelona. Mentre encara s'han de definir aquests actes, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona ja té força avançada una ambiciosa exposició, "El segle del cinema", que vol ser un recorregut per la influència que ha tingut el cinema en l'art i la societat del segle XX. Aquesta exposició, que coordina Jordi Balló, s'inaugurarà a la tardor.

el centenari del cinema

ARXIU

'Les cent i una nits' és una de les primeres pel·lícules que es fan sobre el centenari del cinema. França encapçala la commemoració de l'aniversari.

Al País Valencià, la Filmoteca Valenciana s'adherirà als actes commemoratius del centenari a partir del mes de novembre i els allargarà fins a finals de l'any 1996, ja que la primera projeccció pública es féu el mes de setembre del 1896. Les activitats encara no estan del tot tancades, però consistiran en diverses exposicions, cicles de cinema i conferències que donaran tant especialistes en el camp cinematogràfic com personatges del món de la cultura.

A la Catalunya Nord ja s'ha pogut veure a Perpinyà una retrospectiva dedicada a l'obra de Luis Buñuel, gràcies a la col·laboració entre les sales de Perpinyà i l'Institut Cinematogràfic Jean Vigo. I a les Illes, des de començament d'any, el Centre de Cultura Sa Nostra ha iniciat un cicle dedicat a deu directors, entre els quals hi ha Willy Wilder i John Ford. També estan previstes diverses exposicions. En destaca "Cent anys de cinema a les Balears".

En l'àmbit estatal, es prepara una selecció d'una quarantena de títols clau en la història del cinema espanyol i també una sèrie de congressos amb experts i cinèfils de tot el món, en els quals es parlarà sobre l'evolució del cinema. Destaca també una gran exposició sobre Bunuel.

A Europa, França, òbviament, és un dels països amb l'agenda més carregada d'actes festius. És en aquest país, precisament, on Auguste i Louis Lumière van fer la primera projecció pública amb el seu cinematògraf el 28 de desembre del 1895, data que es pren actualment com a referència per a celebrar aquest centenari. Per a destacar el paper dels germans Lumière, el Centre Nacional de Cinematografia ha restaurat 1.404 de les 1.425 pel·lícules filmades pels inventors del cinematògraf. S'han organitzat també importants exposicions, entre les quals destaquen dues dedicades a les grans cases de producció Gaumont i Pathé.

Els alemanys tampoc es volen quedar enrere en els actes commemoratius, i el museu Gropius Bau de Berlín subratllarà el paper protagonista d'aquesta ciutat en el naixement del cinema, on l'1 de novembre del 1895, dos mesos abans de la projecció dels germans Lumière a París, l'alemany Max Skladanowski va presentar les primeres imatges en el sistema bioskop. A Berlín també es prepara per al mes de juny, als estudis Babelsberg, la vetllada commemorativa del naixement del setè art organitzada per la Unió Europea, i que serà retransmesa per Eurovisió.

Ignasi Abad

SE'N PARLA

Premi del Jordi de Sant Jordi. El col·lectiu Jordi de Sant Jordi, format per l'associació d'escriptors en llengua catalana del País Valencià, ha concedit els seus premis a les millors obres publicades al 1994. La modalitat d'assaig ha estat guanyada per Toni Mollà amb *La utopia necessària* i la de narrativa per Josep Palomero amb *Els secrets de Meissen*. El premi de poesia ha estat atorgat a Jaume Pérez Montaner per *Fronteres*, i a l'apartat de teatre va ser escollida l'obra *La ciutat perduda* de Josep Lluís i Rodolf Sirera. Aquest premi té com a particularitats que no va acompanyat de cap compensació econòmica, i que són els mateixos escriptors reunits en un sopar els que voten les obres escollides.

Naomi per a estudiants. La supermodel Naomi Campbell forma ara part d'una col·lecció de carpetes per a estudiants que tenen la seua efígie d'eben a la portada. La Campbell continua així augmentant els seus quantiosos guanys, que ha de sumar als que percep desfilant o exercint de cantant i escriptora. El que no ha aconseguit és que part de la premsa es referesca a ella com l'"Anti-Einstein" per la limitada agudesa intel·lectual que li atribueixen.

MÚSICA

Cinema, ball & jazz. Continua la programació de cinema, ball i jazz a la sala Jamboree de Barcelona. Per la setmana que ve han preparat un seguit de clips de durada entre cinc i deu minuts on es pot gaudir de la prehistòria jazzística.

Whisky'ns cullons. La setmana passada aquest grup de Reus va presentar el que és el seu primer disc en solitari *Whisky'n scullons*. El grup de Reus, com els seus companys en el recopilatori d'Al·leluia Records *Els Joves,* ja han assolit la independència. Albert Gil els ha produït un disc ple de sonoritats fresques, joves, espontànies i divertides que ja presenten arreu del Principat amb un considerable èxit.

Jack Dejohnette i Elian Elias a Barcelona

La programació jazzística de la sala La Boîte de Barcelona continua marcant un ritme molt interessant. Si fa unes setmanes passaven per aquesta sala estrelles del jazz i el blues com Clarence "Gatemouth" Brown i Willie Kent & His Gents, aquesta setmana continua el llistó ben amunt amb Jack Dejohnette i Elian Elias. El primer farà la seva actuació el dia 26 a les 21 h i les 24 h; i la segona el dia 23 amb els mateixos horaris.

Jack Dejohnette té ara 52 anys, i tot i que se'l coneix més per la seva vessant com a bateria, és un músic molt polifacètic. A l'edat de quatre anys ja feia classes de piano, però a poc a poc se li va anar despertant la curiositat per la bateria, fins que amb 24 anys el va fitxar Jackie McLean pel seu grup. Dejohnette però no es va aturar i va continuar col·laborant amb artistes com Miles Davis, amb qui guanyà un Grammy, Bill Evans i Stan Getz, Keith Jarret, John Abercombie i Pat Metheny. A part de molts enregistraments com a músic de banda, Dejohnette també va ser líder de diversos grups i ha enregistrat en total cinc àlbums amb molt bones crítiques. El passat novembre Jack Dejohnette va visitar Barcelona en companyia de Betty Carter per presentar el seu darrer disc *Irresistible Forces*, on resumeix totes les experiències que ha xuclat durant la seva dilatada carrera. Jazz, rock, funk, reggae, tot es barreja en aquest darrer disc que el bateria i pianista tornarà a repassar a Barcelona. Per l'ocasió l'acompanyaran Steve Gorn amb la flauta i Michael Caine amb el piano.

ARXIU

Jack Dejohnette. El dia 26 a La Boîte.

L'altra gran estrella de La Boîte la setmana que ve és la pianista Elian Elias. Amb un Satoshi Takeshi, bateria, i Marc Jhonson, baix, oferirà la seva proposta de jazz brasiler. Tal com mana la tradició, els grans compositors del Brasil estan a Rio de Janeiro, però la majoria de bons músics treballen a Sao Paulo, i aquest darrer és el cas d'Elian Elias, "per raons de qualitat del medi ambinet urbà", ho justifica ella. En l'actuació a la Boîte, Elias presentarà el seu darrer disc *Paulistana*, la seva vuitena gravació. Aquest títol simbolitza l'esperit intel·lectual que caracteritza els onze temes del CD. Amb ella Marc Johnson demostrarà que és un dels grans baixistes de Nebrasca, i Satoshi Takeshi, un dels grans bateries del Japó.

ELS 10 DE CATACRAC

Aquesta setmana	Setmana passada	Fa dues setmanes	Setmanes en llista	Cracs 100 singles
1	1	1	6	**Lluís Llach**: *Rar.*
2	2	5	17	**Umpah-pah**: *Bordell.*
3	3	4	17	**Elèctrica Dharma**: *20 anys en directe.*
4	2	3	17	**Diversos autors**: *Tot balades.*
5	5	6	17	**Tomeu Penya**: *Una aclucada d'ull.*
6	4	3	17	**Els Pets**: *Brut natural.*
7	7	11	10	**Sputnik**: *5 anys en directe.*
8	9	7	6	**Diversos autors**: *El tec i la teca 6.*
9	8	16	17	**Sau**: *Junts de nou per primer cop.*
10	11	8	9	**Matamala**: *Tots dimonis.*

'Agüita' de Benavent

Carles Benavent acaba de treure un nou disc titulat *Agüita que corre*. El famós baixista català ha comptat amb amics i col·laboradors de la professió com Paco de Lucía, Tino di Giraldo, Jorge Pardo, Rubem Dantas, Gil Goldstein, Nan Mercader, Joan Albert Amargós, Pere Bardagí, Josep Mas 'Kitflus', Jean Marie Ecay i Salvador Niebla. La crema de la professió.

El disc compacte conté dotze temes en què Benavent ha donat corda a les seves passions flamenques tot encomanat-les al jazz menys ortodox que sempre ha practicat.

Carles Benavent ha tocat a París recentment en un festival de joves flamencs, en un alto a la gira d'acompanyament a Paco de Lucía. A més l'any passat va rebre un dels premis nacionals de Música de la Generalitat de Catalunya.

L'ULL DE DÉU

Un sopar de la victòria per Ramon Barnils

Diu la televisió que l'autoritat ha decidit que l'afer Cullell de Sant Pere de Torelló (Osona) ja no sigui l'afer Cullell sinó, i com a màxim, l'afer Vilaró. Vam fer bé, doncs, de celebrar fa dos mesos l'afer Cullell, amb un sopar, els llunyans concausants de l'afer, senyors S. i Pep de Sant Pere, oficialment mestres de minyons, i Miquel Macià de Vic, periodista. Amb les presències de les simpatitzants E. Gil (Història) i G. Corbera (EUTI de Vic), l'àpat se celebrà a la Rectoria d'Orís, un divendres dia tretze. Amb aquest menú:

Aperitiu gascó (pousse-ràpière), Campari i Montsonís (Costers del Segre), amb fullats de Cotlliure, torradetes amb brandada, calçots arrebossats i prunes amb pinyons i roquefort.

Amb un vi negre de Can Feixes (Penedès) van venir els primers plats: peuada, o terrina de la matança; amanida de llenties amb perdiu; terrina de porros amb vinagreta de tòfones, i mongetes de Collsacabra (dites de Sant Pau) amb trompetes de la mort i carn del perol.

De segon vam tenir ventre de porc amb llenegues i mongetes de ganxet; caldereta d'espatlla de xai; calamars farcits a la catalana; conill de bosc a la caçadora i bacallà a la brasa amb all i oli de codony.

Les postres, facilitades amb vi de Banyols, van ser aquestes: flam de poma; culís de gerds; clafoutis de castanyes i peres; pastís de les tres xocolates; toffee de xocolata amb crema de menta; tronc de xocolata i gerds; crema russa, i flaó.

RICARD CUGAT

Josep M. Cullell. S'ha deslliurat de l'afer.

De formatges es podia triar, o no calia, entre brillant savarin, maó, de pagès, pecorino, taleggio, torta de La Serena i cabrales.

La casa hi va posar cafès, calvados, conyacs, whiskies, licor de codony fet a la casa, te de Darjeeling, infusió de menta. Vam començar a quarts de deu i vam acabar a quarts de quatre. S. es va revelar crític d'art i Pep ja ha pujat a director de col·legi. I Macià, colpit per l'indescriptible espectacle tant del sopar com de l'afer que el propiciava, va dictar sentència final: el periodisme insensibilitza de primer davant del color dels altres, i finalment davant del propi.

Bon profit. I com que Cullell s'ha deslliurat de l'afer, bon profit a tothom, i força terra a sobre, i molts anys d'avantatge.

Torna l'activitat a Metrònom

La sala Metrònom de Barcelona tornarà a obrir les seves portes a l'octubre, al mateix espai del carrer Fusina, després que la setmana passada l'Ajuntament i la Fundació Tous-De Pedro van signar un conveni pel qual el municipi aportarà durant els propers tres anys la quantitat de 75 milions de pessetes. La Sala Metrònom va ser a la dècada dels vuitanta un dels espais d'art contemporani més actius i emblemàtics de la ciutat. Creada i animada pel col·leccionista Rafael Tous, la sala va haver de tancar fa quatre anys per problemes econòmics.

El conveni inclou una declaració d'intencions segons la qual Rafael Tous farà donació a l'Ajuntament de la seva col·lecció d'art contemporani i de la seva biblioteca, que està constituïda per uns 200.000 volums. Rafael Tous vol que la col·lecció i la biblioteca no es disgreguin, "és un tot indissoluble" i en un futur es negocia la possibilitat que s'instal·li en una part del Convent dels Àngels.

ARXIU

L'espai Metrònom. Obert a l'octubre.

NO T'HO PERDES

Presuntos Implicados, al Principal. Els propers dies 23, 24 i 25 de març actuaran al Teatre Principal de València el grup valencià Presuntos Implicados. Els concerts estaran basats principalment en el contingut del seu últim elapé, *El pan y la sal*. La banda canvia així l'estil d'actuacions que l'havia caracteritzat (places de bous i grans superfícies a l'aire lliure) per escollir uns espais més acord amb la sensibilitat dels seus discs. Presuntos Implicados estan considerats com una de les formacions més sòlides del pop estatal, i són dels pocs intèrprets que arriben a les llistes d'èxits sense deixar de fer música de qualitat.

"José Martí: història i literatura davant de la fi de segle". Aquest és el títol d'un col·loqui internacional centrat en l'obra de José Martí, figura central de la independència cubana, que tindrà lloc els dies 29, 30 i 31 de març, a l'Auditori de la Fundació Cultural CAM, a Alacant. Les jornades tenen com a objectiu central la reflexió històrica i la creació literària d'una figura actual fortament reivindicada per les idees socials i literàries. El maig vinent farà un segle de la seua mort.

NO T'HO PERDES

Premis al teatre valencià. La Generalitat valenciana atorgarà el proper dia 27, coincidint amb el dia mundial del teatre, els IV Premis de Teatre a la millor contribució a les arts escèniques valencianes. Hi ha diverses categories per a seleccionar les obres que competiran, però només hi haurà una única obra premiada. La classificació dels espectacles nominats està encapçalada per *Metro*, del grup Moma Teatre, tot i que entre els favorits també es compten els muntatges *Currículum*, de Carles Alberola, *L'augment*, de Jácara Teatro i *Sueno* de Malpaso Espectáculos.

Vídeo-dansa. Fins al 26 de març se celebra al Centre d'Art Santa Mònica la V Mostra de Vídeodansa, manifestació biennal única d'aquest gènere en el món. En aquesta edició es poden veure un centenar de produccions d'artistes com Ohad Naharin, Teresa de Keersmacker o Toni Mira.

Sorolla, 'al dente'

ARXIU

'El balandrito'. L'exposició està formada pels fons del Museu Sorolla de Madrid i de Bancaixa.

Com la Mathilde de Jacques Brel, podem dir que Sorolla "*est revenue*". Amb la seua antològica l'IVAM va poder posar el cartell de "no hi ha entrades" fa uns anys per primera i única ocasió en la seua breu història. I aquesta temporada Barcelona ha fet cua davant de la seua obra com si es tractara d'una comèdia de Paco Morán. Al llarg d'un mes els valencians tindran ocasió de retrobar-se amb el seu pintor-talismà, i part dels fons del Museu Sorolla de Madrid a la sala d'exposicions de Bancaixa. I encara més, l'exposició "Sorolla, pequeno formato", ocuparà durant un temps, i a partir d'aquest dimecres l'Edifici del Rellotge del Port de València. El pintor de la llum desembarca amb un assortiment per a tots els gustos i paladars. Retrats, paisatges, escenes costumistes, marineres, estudis, etc. se succeeixen davant dels nostres ulls com un caleidoscopi de la fi del segle XIX. Balanç final d'un segle marcat pel romanticisme com a estètica *leif motiv*.

Tres senyores de l'Eixample fan un gest d'aprovació davant dels quadres: "Açò sí que és art". I això que Sorolla no ha tingut l'oportunitat ni el privilegi d'il·lustrar cap caixa de galetes o bombons After Eight com la *Mona Lisa* o les venus de Rubens. Com a molt un calendari, un plat de Manises, o un aparador de motius valencians d'El Corte Inglés. Diuen que a Sorolla la crítica internacional li ha negat el pa i la sal. Segurament per això Carme Alborch, com Sara Montiel va voler redimir el seu pecat de joventut i *progressia*, organitzant-li una magna exposició alhora que l'entronitzava enmig dels artefactes de Julio Gonzàlez.

Sembla que finalment s'ha establert un cert consens estètic sobre la seua obra encara que a canvi hajam hagut de patir els efectes dels sorollistes i post-sorollistes al llarg d'aquesta segona meitat de segle. I el sorollisme ens ha deixat un seguit de pescadors, llauradores, escenes marineres, *sunrises* i postes de sol, bodes valencianes i altres paisatges, destinats a decorar els salons Sorolla, Reyno, Vinatea o Mediterráneo d'una convenció d'UV, la Junta de regants o la festa patronal del Gremi local de sastres i modistes. O com a felicitació nadalenca de Mayren Beneyto. I és que Sorolla provoca l'elogi del gust quasi com les figuretes de Lladró, l'altre fetitxe valencià amb *Made in Spain*. Amb ells –els sorollistes– se senten segurs i fruïdors d'uns còdis estètics que no han passat el paral·lel del segle XX. Per a aquests degustadors l'art sempre ha d'oferir una cara amable, feliç i sobretot "comprensible". I Sorolla mai defrauda en aquest sentit. I Tàpies, al contrari, sí. I Dalí, no. I Miró, sí. Ja siga des d'una casa eivissenca o la vora de la costa donostiarra, des dels jardins de l'Alhambra o la platja de la Malva-rosa. És un paisatge tan real com la targeta postal que ens arriba com a record d'unes vacances passades.

Amb ell no hi ha possible oscil·lació del gust i de pares a fills es passen el testimoni plàstic del sorollisme mentre les iaies, mares i nétes es relleven com a Penelopes front a Sorolla teixit en punt de creu disposat a adornar la saleta d'estar. En un any en què celebrem el centenari d'Escalante, dramaturg de la coentor –seria una bona oportunitat reeditar el breu assaig-presentació d'Aracil de *Tres forasters de Madrid*–, aquesta exposició de Bancaixa posa el contrapunt plàstic adequat a l'efemèride teatral. Ara només falta que Boadella el declare el seu pintor favorit.

Carles Gàmez

Palma visita Atetersee

El Centre de Cultura Sa Nostra de Palma, presenta l'exposició "Atetersee, selecció d'obra 1985-1995", una mostra de l'obra d'aquest polifacètic artista austríac, una de les individualitats artístiques més importants del seu país. La mostra que presenta el Centre de Cultura és, com indica el títol, sobretot referida a la seva pintura, però també aporta obres –especialment fotogràfiques– de l'època pop.

Atetersee és un artista global, i per tant, complex. Es un personatge molt especial, que procedeix del món del teatre, la música i l'esport –va arribar a ser campió de regates de vela– i que sobretot és un individualista. La seva obra és difícilment ajustable a cap model o corrent preestablert. "Atetersee és, des de fa trenta anys, un dels més destacats artistes austríacs. Es un dels grans solitaris en l'àmbit de la pintura figurativa a Europa, no pertany a cap grup, no s'empara en cap model històric, el seu art neix de la fantasia i de la vida. Damunt les seves teles eclosiona *Univers d'aiguardent*, *Atxes en capell*, *Corredors cap a la núvia*, *Ziga-zaga animal*, *Trenta muscular* i *Femella taula*. Tots els objectes són plens d'una exuberant i voluptuosa sensualitat, són ambigus i transfigurables per associació. La força d'Atetersee es troba en la incertesa del procés, la força d'Atetersee és la sorpresa, i també l'exuberància, la força d'Atetersee és la gresca que esdevé seriositat...". Així defineix l'obra de l'autríac Rudi Fuchs, un dels millors coneixedors de l'obra d'Atetersee, i que és el director de l'Stedelijk Museum d'Amsterdam (Països Baixos).

JOAN CELIÀ

El Centre Cultura Sa Nostra. Pintures i fotografies de l'artista austríac omplen ara les seves sales.

Atetersee neix a Presburg (Àustria) l'any 1940. Quan té poc més de vint anys comença a pintar, alhora que compon cançons i actua de cantant de rock'n'roll, i també fa incursions dins la narrativa. Durant la dècada dels seixanta s'interessa per la fotografia, dins del marc de la cultura pop d'aquell anys. El 1966 fa la primera exposició individual de pintura a Berlín. Posteriorment tornarà exposar a Viena, Hannover, Innsbruck, Venècia, Düsseldorf, París, La Haia... fins a arribar a l'exposició de Palma –on ha residit duran els dos primers mesos d'enguany Atetersee ha desenvolupat una rica carrera artística al llarg dels 55 anys de vida.

La millor dels Jackson

El proper 27 de març Janet Jackson, la germana més llesta de Michael, actuarà a Barcelona. La petita del clan Jackson destacava en un principi per ser germana de qui era i per formar part del càsting de la serie televisiva *Fame*. També va destacar per contraure matrimoni amb James De Barge, conegut vocalista *funky* que va consumir l'enllaç sentimental en un allau de drogues. Janet, va fugir de la vida familiar i va començar una més ascendent trajectòria musical, intentant trobar la seua independència. I la fortuna la va acompanyar. Els elapés *Control*, *Rythim Nation 1814* (l'estilisme de promoció del qual el va basar en un vestuari del dissenyador català Armand Basi) i l'últim, *Janet*, demostren una esmolada capacitat per a fer ús dels ensenyaments dels millors mestres de ritmes dance i soul que ha donat la cultura nord-americana. Per altra banda, Janet, a diferència de la seua germana La Toya, ha mantingut una actitud respectuosa amb els escàndols que han anat envoltant Michael Jackson.

ARXIU

Janet Jackson. El 27 de març que ve.

IN

Myriam Mézieres al Nitsa. L'actriu i cantant Myriam Mézieres torna a Barcelona amb el seu espectacle eròtic *La extraña fruta*, després de l'èxit que va obtenir fa uns mesos al teatre Malic. En aquesta ocasió actuarà a la sala Nitsa de dimecres a diumenge, prenent relleu a l'actor Pepe Rubianes. Myriam Mézieres prepara un llibre basat en aquest espectacle i acaba de rodar dues pel·lícules: *Boca a boca*, de Manuel Gómez Pereira, i *Black Ju*, de Paul Creustein.

Llongueras transformer. L'empresa de perruqueries més expansiva del noste país, Llongueras, ha presentat ja el seu estil de cabell per aquesta primavera. El tall que proposa com a innovació per a la dona es diu "Transformer", i es basa en una composició de cabells curts que envolten el rostre, barrejats amb altres que creixen i suren de manera etèria. Llongueras no desestima la cabellera tradicional i combina el tall innovador amb llargues mesures que abracen el cos des dels muscles. Quant als homes, Llongueras aconsella mesures curtes i rasurats esportius.

SORTIM

El circ de 'Prêt-à-Porter'. El 24 de març s'estrena l'última sàtira de Robert Altman (vegeu EL TEMPS, núm. 559), esperada amb gran expectació. Es tracta de *Prêt-à-Porter*, pel·lícula on les grans estrelles de la passarel·la s'interpreten a elles mateixes (moltes d'elles eren filmades sense saber que participaven en la pel·lícula) i que compta amb un repartiment d'actors de super-luxe. Dissenyadors com Karl Lagerfeld o Valentino han repudiat el film. En canvi, actrius participants a *Prêt-à-Porter* com Lauren Bacall o Sofia Loren la defensen intensament. Siga com siga, l'entreteniment està servit.

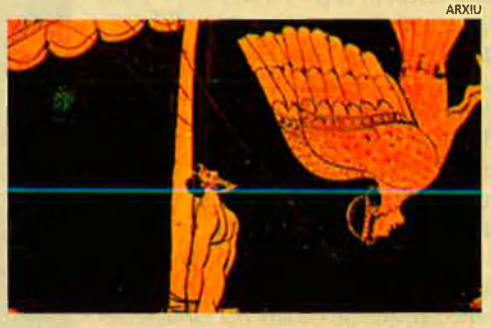

Museu de pintura de Sant Pol de Mar. Després de dotze anys, el Museu de pintura de Sant Pol de Mar torna a obrir-se, ara com un espai municipal. Aquest museu va ser creat el 1961 per l'Associació Amics de les Arts, un col·lectiu d'estiuejants i veïns d'aquest poble del Maresme. El fons compta amb gairebé 150 obres que abracen tot el segle XX. En destaquen algunes d'autors tan emblemàtics com Josep Maria Sucret, Antoni Tàpies o Antoni Clavé.

EL SALTAMARTÍ

Els gínjols d'Ulisses per Martí Domínguez

ARXIU

Quin era aquell fruit dolç com la mel que va seduir els companys d'Ulisses? Quin és aquell fruit embriagador, que feia perdre les notícies de tot, i que els antics anomenaven "lotus"? Què menjava aquell poble impressionant dels lotòfags? Evidentment no era la nimfea que fa fulles i precioses flors als estanys de l'India i als aiguamolls del Nil, a les aigües lenítiques de l'Eufrates. Com diu l'admirat Francesc Mira, el lotus dels lotòfags havia de ser alguna substància nutritiva i espiritual, que feia plorar els companys d'Ulisses en abandonar aquelles terres paradisíaques. Fins i tot ens podríem preguntar si aquesta mena de mannà hel·lènic ha existit alguna vegada, o si, en canvi, és un punt més del fantàstic engranatge homèric, una d'aquestes referències boiroses, immerses en el magma indesxifrable, però bellíssim, de l'Odissea.

En fi, existia aquell mític país del nord d'Àfrica al qual va arribar Ulisses després de "nou dies dut al grat dels vents ruïnosos"? Teofrast, en la seua inesgotable *Història de les plantes*, escriu: "A Líbia el ginjoler i l'espinavessa són molt abundants i molt bells (...) Una peculiaritat del ginjoler són les seues grans dimensions, comparables a les de la perera. N'hi ha diversos tipus que es diferencien pels seus fruits. El fruit és de la dimensió d'una fava i madura canviant de color. És dolç, agradable i innocu per menjar, el del poble anomenat "dels lotòfags" ('menjadors de lotus o de gínjols')".

Es possible que aquell lotus fantàstic i homèric siga, al capdavall, el gínjol? És clar que, com ens adverteix Teofrast, n'hi ha diverses espècies, que el savi Linné va descriure dins del gènere *Ziziphus*, i una d'elles, típica del nord d'Àfrica, duu el nom específic de *Ziziphus lotus*. El nostre ginjoler és el *Z. jujuba*, i fa els fruits més grans i saborosos que els del *lotus*. Però encara queda el *Ziziphus spina-christi*, l'espinavessa (corrupció d'"espina vera"), amb què asseguren els entesos que fou feta la corona de Jesús, la diadema del rei dels jueus, en el seu camí envers el calvari, envers aquell pujol ingrat de Jerusalem, que des de lluny recordava la forma d'una calavera (*calvaria* en llatí), on ajusticiaven els infeliços.

Lotòfags i fariseus, Ulisses i Jesús, paradisos i calvari, gínjols dolcíssims i espines sagrades... Així és la història de la humanitat: una mera odissea.

'El nostre privilegi'

L'Orquestra de València, recentment criticada en alguns mitjans de comunicació pel cost que generava, inicia una campanya d'imatge sota el lema "El nostre privilegi" que informa i recorda de tot allò aconseguit per l'OV. El director del Palau de la Música, Javier Casal, ha defensat l'orquestra comparant els 750 milions de pessetes de pressupost de la simfònica valenciana amb els 900 de les de Barcelona, Bilbao o Euskadi o els 1.200 de l'orquestra de RTVE. Casal ha recordat que en el darrer any s'ha renovat un 23% del personal i s'ha fet "un gran esforç en els assajos". La millora en la qualitat del conjunt es demostra, segons Javier Casal, en el reconeixement internacional: l'OV ha estat convidada a fer una gira per Alemanya, Àustria i el Japó el 1997.

ARXIU

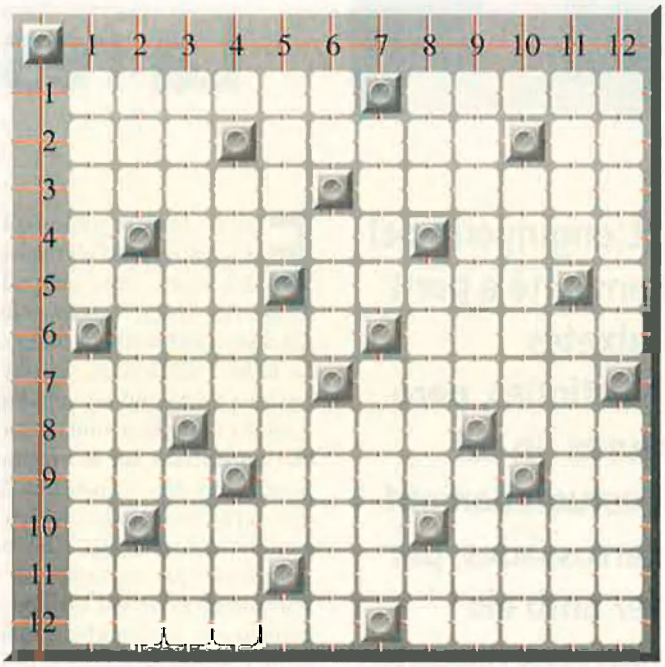

L'Orquestra de València. La simfònica farà una gira internacional.

Dos per un
Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapís o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genis

Horitzontals: 1. Espatllat. El del cel és el més cobejat pels cristians. **2.** Aquell. Comparteixen tauler amb els escacs. Enmig del pont. **3.** Ocellets nascuts d'una mateixa covada. Convida. **4.** Euskadi. Dit petit. Cúmul de coses amassades. **5.** Incendià Roma al so d'una lira. Acollia. Parada de taxis. **6.** Cosa de dos colors o més. La fiscal s'ha de revisar cada any. **7.** La millor en l'esport pot suposar un rècord. Netejo la roba. **8.** T'inciten a l'odi. Féu un bon àpat abans d'anar al llit. Destresa. **9.** Rínxol. Un dels braços de l'olla. Dues terceres parts del món. **10.** Iode. Mantinc quelcom surant. Príncep islàmic. **11.** Infant. Lligarien amb nusos. **12.** Tan usat que ja fa pena. Pel·lícules.

Verticals: 1. Condueixen el bestiar. Anant cap a l'altre barri. **2.** Fereixi de l'ala. Eludí. Sortir sense xamba. **3.** Amenaçar com ho faria en Milú. Guareixo. **4.** Un bitllet verd. Vegetals que tenen le flors masculines i les femenines en individus distints. Sovint precedeix el Nadal als christmas. **5.** La cronològica no coincideix necessàriament amb la mental. Argumento. La primera. **6.** Article del parlar salat. Però ja no és. Digerint. **7.** Narració fabulosa. Bullícia. **8.** Vehicle de Sant Nicolau. Concisos. Construeix de cap per avall. **9.** Devastaven l'enemic. L'espai més transitat pels avions. **10.** El cap del gripau. Atrau el ferro. M. **11.** Qualificació. Pesàvem figues. **12.** Prepara el pollastre per fer-lo a l'ast. Tandes.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horitzontals: 1. Múrria. Abús en els préstecs. **2.** Germana no carnal. Hi diu la seva. Pic escapçat. **3.** L'or blanc quasi platònic. Canvieu les condicions. **4.** Est. Teixit que produeix unes aigües irregulars que canvien amb la llum. Individu d'una secta islàmica establerta a Síria. **5.** Canari que s'agita en presència del sagí. Cable que subjecta el masteler perquè no caigui vers la popa. Amor viu. **6.** Jornada ciclista. Proveir d'agafadors. **7.** Rasca amb plaer. Enganyat. **8.** Aquest pronom feble senyoreja en el món de les arts marcials. Instal·lo una cosa en el seu seti. L'home que el duu penjat de l'esquena resulta força inquietant. **9.** Faig servir la dialèctica sindicalista. Enrabiada. Coure. **10.** Creu. Buidin la bufeta. Alaba amb fruïció, probablement una maredeu. **11.** A l'inrevés, faci allò que feia Javier de la Rosa per les Castelles el dia que es va assabentar que el detenien. Estellant. **12.** Enraonant a la mallorquina. Estacions de servei al bell mig del desert.

Verticals: 1. Punts d'intersecció de dues vetes de mineral. Relatius a les natges. **2.** L'astre més introvertit. Transports que solquen el cel. Aquest és el millor amic de l'home. **3.** Cursa un expedient. Sílice hidratada que és força cobejada. **4.** El primer de tots. Garzón i Pérez Marino vestits un altre cop amb la granota d'anar per feina. És quan pica que perd el cap. **5.** Ram de flors que agita l'Alto García Reneses. Digereix. Nitrogen. **6.** Rap degollat. Presonera. Escollit. **7.** Les plantes que mantenen més relacions amb el Ministeri d'Hisenda. Nomes caguen un cop cada any. **8.** L'hora més menuda. Carregat de defectes. El prefix més solidari. **9.** La dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan. El palíndrom que mai no és aquí. **10.** La vocal de les escridassades. Facis la feina de sant Martí sense treure els punts de les is. Fatigat. **11.** Ensenyeu les dents per demostrar la vostra alegria. Doni una pallissa, probablement amb els peus. **12.** Assenyalar amb el dit. No pas anurs.

SOLUCIONS:

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS
Horitzontals: 1. Malmès. Regne. 2. Ell. Dames. On. 3 Niada. Invita. 4. E. Dilet. Amas. 5. Nero. Rebia. T. 6 Vara. Renda. 7. Marca. Rento. 8. Od. Sopeu. Art. 9. Ris Nansa. Mo. 10. I. Aboio. Emir. 11. Nino. Nuarien. 12. Tronal. Films.

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horitzontals: 1. Astuta. Usura. 2. Sor. Opina. Ic. 3. Plati. Variau. 4. E. Moaré. Drus. 5. Saig. Estai. A 6. Etapa. Ansar. 7. Grala. Trait. 8. Li. Seiio. Sac. 9. Uso. Rosa. Cu. 10. T. Pixin. Lloa. 11. Icac. Asclant. 12. Slant. Oasis.

La resurrecció del cul

"L'enginyeria del ram ja té a punt faixetes elàstiques, però dures on cal i estudiadament carrossades, per fer amb els darreres una cosa semblant a les meravelles que el Wonderbra produeix en els davants."

Escric aquest paper quan la ciutat de València, amb algunes altres poblacions del regne, està ocupada per centenars d'aquelles instal·lacions efímeres i vocacionalment combustibles conegudes amb el nom de falles i dedicades, segons és tradició, a la crítica i crema de les maldats humanes. Una tradició complementària, molt antiga i molt ben aprofitada per les esmentades instal·lacions, considera l'anatomia femenina com un dels orígens inexhauribles i eterns de les esmentades maldats i de bona part de les desgràcies que acompanyen la vida –masculina sobretot, no cal dir-ho– de l'espècie que compartim. Al paradís, i entre les tribus dels tròpics que n'han heretat les condicions originals, ja se sap que mascles i femelles van de pèl en pèl, però justament són llocs on el pecat no s'ha inventat encara, ni per tant les desgràcies que en deriven: n'hi ha prou amb una fulla de parra, o el seu equivalent segons la vegetació local, i la resta pot anar a la vista amb la més equànime de les innocències. Les falles de València, almenys els darrers vint anys, exhibeixen incomptables figures de filles d'Eva en un estat que seria perfectament paradisíac i tropical, si no fóra que l'equanimitat i la innocència hi són tan absents com la roba. L'artista, tan poc innocent com el públic, hi augmenta justament aquelles rodoneses anteriors, posteriors i laterals que des del paleolític fins ara se suposa que han provocat els mascles a pecar, és a dir a imaginar que toquen, s'hi submergeixen i copulen. No debades entre les estàtues més antigues que coneixem hi ha aquelles "venus" de l'estil de la coneguda de Willendorf, dites cal·lipígies, que en grec significa "de cul formós". I no debades Marilyn, i Sofia Loren *revisited* per Robert Altman –per causa del davant més que pel darrere, és cert–, i Linda Evangelista que declara: "Una cosa he après en aquest ofici: a no posar mai d'esquena al costat de Naomi. Mai!". Les falles, què hi farem, m'han descobert, un any més, algun dels meus punts febles, m'han esmussat la innocència estètica, m'han tornat –l'espai d'un article– als instints elementals que els bons llibres i la bona educació se suposa que han de reprimir. Les falles, i les pàgines 90 i 91 del *Pensat i Fet* que aquesta mateixa empresa publica, ocupades per versos d'Estellés que deixen poc de marge a la fantasia, i per imatges de ninots femenins que encara en deixen menys.

Deu ser per això que m'ha semblat un senyal del cel o de la història el fet que aquests mateixos dies un setmanari molt seriós de París porte una pàgina dedicada a *La folie des rondeurs*, és a dir l'onada de rodoneses artístiques amb què la indústria de la moda sembla que es proposa inundar el món civilitzat. Diu que al darrer CPD (no sé què significa CPD) de Düsseldorf, que és el més gran saló de moda del món, la més important creadora britànica, Vivienne Westwood, ha fet sensació amb els models per la temporada pròxima de tardor-hivern, i afegeix: "la seua tropa de *top-models* semblava una alegre banda d'oques de gropa desmesurada". Més encara, per la seua col·lecció de primavera-estiu, ovacionada com cap altra, Christian Lacroix, al cim de la inspiració, "ha focalitzat l'atenció en torbadors descensos d'esquena esculpits per mitjà de cossets i encoixinats" (traducció maldestra de: "*étourdissantes chutes de reins sculptés au moyen de corsets et de poufs*": pufs!). Sense oblidar que la indústria de l'abillament més íntim i anatòmic, que acaba de provocar les explosions frontals que tothtom coneix, "es disposa a fer saltar amunt *la fesse*". L'enginyeria del ram ja té a punt faixetes elàstiques, però dures on cal i estudiadament carrossades, per fer amb els darreres una cosa semblant a les meravelles que el Wonderbra produeix en els davants. O siga, com diu la cronista, que el darrere té per davant un gran futur. Que "les parts carnoses que durant un segle hom s'ha entestat a esborrar, aplanar, comprimir, desengreixar, liposuccionar, seran de bell nou reinflades, protesitzades i liftificades a l'estil Belle Époque". És un fet, conclou la cronista: l'androgínia s'ha acabat. Deu ser, supose, una bona notícia.

Parlant de Belle Époque, el diccionari que tinc a mà defineix el *polisson*, que era la peça reina del temps, com "carcassa o coixinet que les dones s'ajustaven a la cintura, a la banda del darrera, sobre les natges, sota les faldilles, a fi d'augmentar-ne el volum". En una sala del Museu Marès, si no em falla la memòria, podran trobar les il·lustracions pertinents que portaven les revistes de l'època. Mentre no torne també el mirinyac, no passa res.

Joan F. Mira

TELÈFONS D'INTERÈS

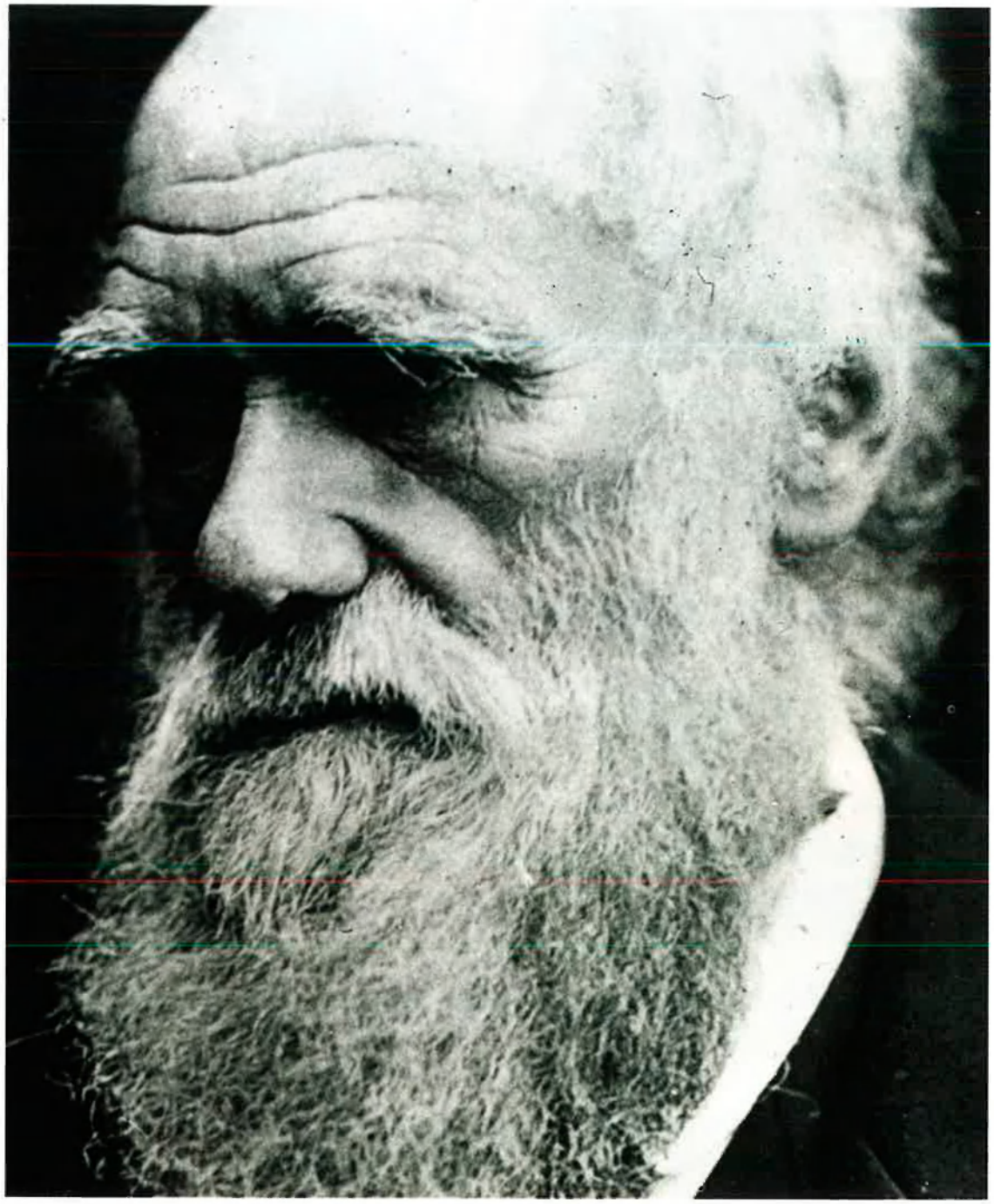
Informació	402 22 22
Presidència	402 22 55
Gabinet de Comunicació	402 20 94
Àrea d'Acció Territorial i Medi Ambient	402 24 89
Àrea de Cooperació	402 22 30
Àrea de Cultura	402 22 29
Àrea d'Educació	402 24 74
Àrea d'Esports	402 24 63
Àrea d'Obres Públiques	402 24 77
Àrea de Règim Interior, Hisenda i Planificació	402 22 36
Àrea de Sanitat	402 24 66
Àrea de Serveis Socials	402 24 70
Oficina del Pla Jove	402 25 56
Servei del Medi Ambient	402 24 42
Servei de Parcs Naturals	402 24 84
Servei de Promoció Econòmica	402 23 16
Institut d'Edicions	402 21 16
Centre d'Estudis i Recursos Culturals	402 25 65
Gabinet d'Integració Europea i Solidaritat	402 25 04

Rambla de Catalunya, 126
08008 Barcelona

Diputació de Barcelona

Teoria de l'evolució energètica.

Charles Darwin

Com va afirmar molt bé Darwin l'any 1859, tot evoluciona. I des de fa un segle i mig, la companyia energètica que més ha evolucionat és **Gas Natural** SDG.

Una evolució aconseguida lluitant pel progrés i el benestar. Innovant i creixent fins a esdevenir l'empresa de gas canalitzat més important d'Espanya. Ampliant i millorant les aplicacions del gas natural perquè més de 3.000 indústries i 3 milions de llars gaudeixin de l'energia més rendible i més respectuosa amb el medi ambient. Evolucionant també econòmicament i desenvolupant importants projectes internacionals.

Com a resultat, el Grup Gas Natural és avui el primer d'Europa en potencial de mercat i en índex de creixement.

Perquè l'evolució energètica és un fet natural.

gasNatural